



การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของ  
บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ  
จังหวัดร้อยเอ็ด

จัดพิมพ์ขึ้นงาน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง  
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
พุทธศักราช ๒๕๕๖



การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของ  
บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ  
จังหวัดร้อยเอ็ด



สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง  
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
พุทธศักราช ๒๕๕๖

B 19967

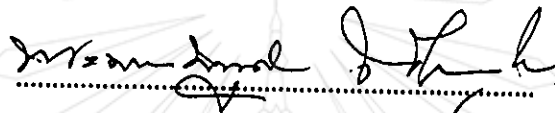
RESIDENTS' PARTICIPATION IN MANAGEMENT IN PERSPECTIVES  
OF PERSONNEL AT TAMBON MUNICIPALITY IN  
SUWANNAPHUM DISTRICT, ROI ET PROVINCE



A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS  
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS  
DEPARTMENT OF GOVERNMENT  
GRADUATE SCHOOL  
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY  
B.E.2556 (2013)


หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากร  
เทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด  
ชื่อนักศึกษา : รัตน์สมัย ปันงาม  
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง  
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชา ใจกลาง  
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร.สนั่น สุพิชญานนท์

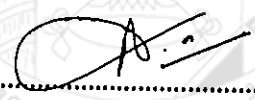
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นำสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง  
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต


  
..... รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน, ผศ.ดร.)

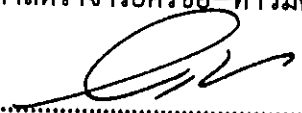
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

  
..... ประธานกรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก)

  
..... อาจารย์ที่ปรึกษา  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชา ใจกลาง)

  
..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม  
(ดร.สนั่น สุพิชญานนท์)

  
..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ศรัชัย ท้าวมิตร)

  
..... กรรมการ  
(ดร.จิระทัศน์ ขิตทรงสวัสดิ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Residents' Participation in Management in Personnel's Perspectives  
of Tambon Municipalities in Suwannaphum District, Roi Et Province  
Student's Name : Ratsamai Panngam  
Department : Government  
Advisor : Asst.Prof.Dr.Decha Jaiklang  
Co-Advisor : Dr.Sanan Supitchayanon

---

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University  
in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

*P.S. Nanavuddho*  
..... Acting Dean of Graduate School  
(Phramaha Boonsri Nanavuddho, Asst.Prof.Dr.)

Thematic Committee

*S. Chaimusik*  
..... Chairman  
(Asst.Prof.(Emeritus)Dr.Sukit Chaimusik)

*D. Jaiklang*  
..... Advisor  
(Asst.Prof.Dr.Decha Jaiklang)

*Sanan*  
..... Co - Advisor  
(Dr.Sanan Supitchayanon)

*Sornchai*  
..... Member  
(Assoc.Prof.Sornchai Taomitr)

*Dr. JIRATAS CHITSONGSWAT*  
..... Member  
(Dr.Jiratas Chitsongswat)

หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของ  
บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด  
ชื่อนักศึกษา : รัตน์สมัย ปั่นงาม  
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง  
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชา ใจกลาง  
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร.สนั่น สุพิชญานนท์  
ปีการศึกษา : ๒๕๕๕

### บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน และ ๓) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๑๕๕ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ จำนวน ๓๐ ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๙๑ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประกอบการวิเคราะห์

#### ผลการวิจัยพบว่า

๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล รองลงมา ได้แก่ ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล

๒) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

๓) บุคลากรเทศบาลได้เสนอเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด สามอันดับคือ ประชาชนควรได้ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาเทศบาล และ

ผู้บริหารเทศบาลตำบล เทศบาลต้องให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเสนอแนวทางจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของตนเอง เมื่อประชาชนเสนอปัญหาเร่งด่วนเทศบาลตำบลควรให้ความสำคัญเพื่อเร่งแก้ไขให้ทันท่วงที และประชาชนในชุมชนต้องการให้เทศบาลตำบลของตนจัดกิจกรรมร่วมกับเทศบาลตำบลอื่น ๆ เพื่อสร้างความสามัคคี สมานฉันท์และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน



Thematic Title : Residents' Participation in Management in Perspectives of Personnel at Tambon Municipality in Suwannaphum District, Roi Et Province

Student's Name : Ratsamai Panngam

Department : Government

Advisor : Asst. Prof. Dr. Decha Jaiklang

Co-Advisor : Dr. Sanan Supitchayanond

Academic Year : B.E. 2555 (2012)

---

#### ABSTRACT

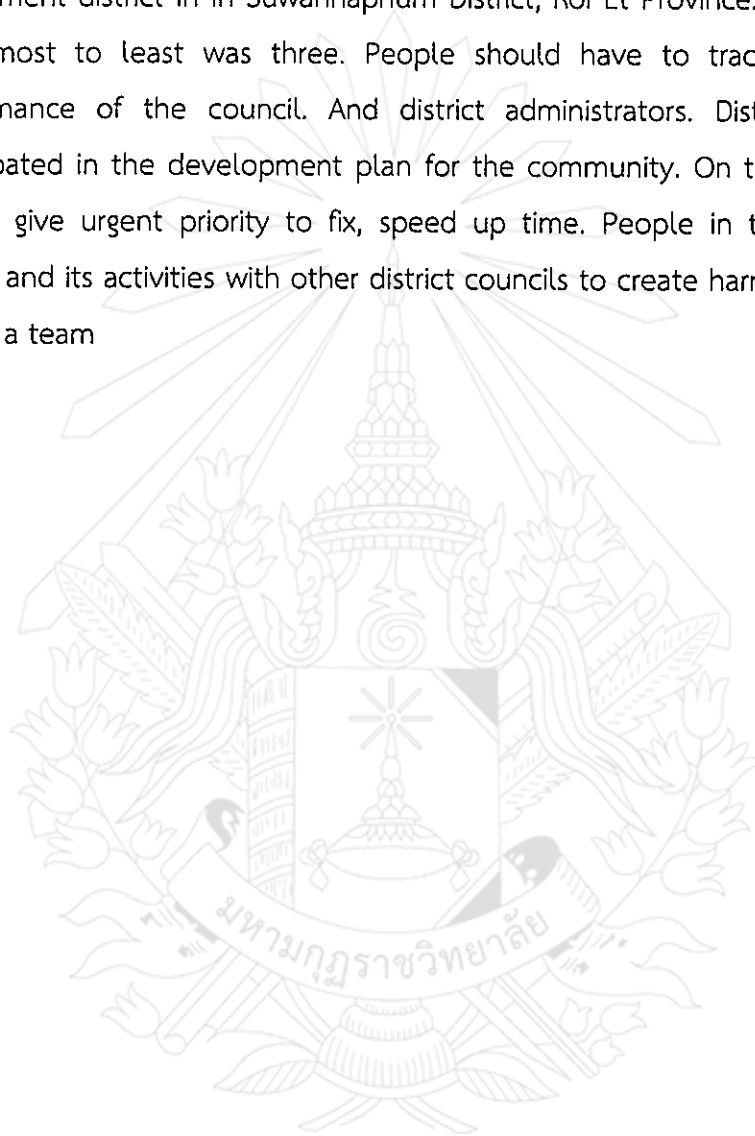
The thematic paper's following objectives were aimed to: 1) explore Residents' Participation in Management in Perspectives of Personnel at Tambon Municipality in Suwannaphum District, Roi Et Province 2) to compare the participation of citizens in the Management of Personnel at Tambon Municipality in Suwannaphum District, Roi Et Province. Skip to sex, age and educational level, and 3) to gather feedback on the participation of citizens in local government administration in Suwannaphum District, Roi Et Province. Sample district personnel in Suwannaphum District, Roi Et Province, including 155 students in the study was a questionnaire used a five-level scale of 30 items with a reliability equal to 0.91 and the statistics used in this study were the percentage. Standard deviation,

1) Residents' Participation in Management in Perspectives of Personnel at Tambon Municipality in Suwannaphum District, Roi Et Province. Was agreed at a high level. Considering it was also found that with the high level of malnutrition. The side with the highest average is the monitoring of the implementation of the district, followed by the Municipal Development Plan. Integration for the community. The side with the lowest average score on the activities of the municipality. t-test and F-test using the Computer Analysis.



2) test the hypothesis that municipal personnel with different gender, age and educational level. With a view to the participation of citizens in local government administration in Suwannaphum District, Roi Et Province. Tuesday was no different.

3) Municipal staff has been involved in the management of the local government district in in Suwannaphum District, Roi Et Province. Order of frequency from most to least was three. People should have to track and monitor the performance of the council. And district administrators. District residents have participated in the development plan for the community. On the proposed district should give urgent priority to fix, speed up time. People in the community, the district and its activities with other district councils to create harmony. Reconciliation and as a team



## กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” สำเร็จได้เพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตาจาก พระราชปรีดีติวิมล, ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่ได้เปิดสอน หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษา จึงขอ กราบนมัสการขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชา ใจกลาง อาจารย์ที่ปรึกษา และดร.สนั่น สุพิชญานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่เมตตา เสียสละเวลาเพื่อให้ความรู้ คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ศรชัย ท้าวมิตร และดร.จิระทัศน์ ชิตทรงสวัสดิ์ กรรมการสอบ ที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

ขอขอบพระคุณ ดร.ประพิศ โบราณมูล ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน และนายเศกสิทธิ์ ศรีสำราญ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลจำปาขัน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหินกอง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลทุ่งกุลา ที่ได้อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ด้วยดี และขอขอบคุณบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ช่วยกรุณาตอบแบบสอบถามด้วยดี

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด/บรรณารักษ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดทุกท่านที่อนุเคราะห์ และให้ความสะดวกในการค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ให้คำชี้แนะ แนะนำด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพประกอบ	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย	๓
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	๖
๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๑๕
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมประชาชน	๒๐
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๒๘
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล	๓๖
๒.๖ สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	๔๗
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๙
๒.๘ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๕๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๗
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๗
๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	๕๘



	๗
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๙
๓.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๖๐
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๑
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๑
๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๖๓
<b>บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล</b>	<b>๖๖</b>
๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๖
๔.๒ ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๗
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๗
<b>บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ</b>	<b>๙๒</b>
๕.๑ สรุปผล	๙๒
๕.๒ อภิปรายผล	๙๕
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๐๔
<b>บรรณานุกรม</b>	<b>๑๐๘</b>
<b>ภาคผนวก</b>	<b>๑๑๓</b>
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย	๑๑๔
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	๑๑๕
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย	๑๒๑
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๒๕
ภาคผนวก จ คำอธิบายจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	๑๓๒
ภาคผนวก ฉ ผลการหาค่า IOC ของแบบสอบถาม	๑๓๕
<b>ประวัติผู้วิจัย</b>	<b>๑๓๘</b>

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเทศบาล	๕๙
ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	๖๗
ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวน และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	๖๘
ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวน และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	๖๘
ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขต อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน	๖๙
ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลใน เขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน โดยรวมและรายข้อ	๗๐
ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขต อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยรวมและรายข้อ	๗๑
ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขต อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล โดยรวมและรายข้อ	๗๒
ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขต อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของ เทศบาล โดยรวมและรายข้อ	๗๓
ตารางที่ ๔.๙ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขต อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ	๗๔





- ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ ๗๙
- ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ ๗๙
- ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน จำแนกตามอายุ ๘๐
- ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน จำแนกตามอายุ ๘๐
- ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จำแนกตามอายุ ๘๑
- ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จำแนกตามอายุ ๘๑
- ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล จำแนกตามอายุ ๘๒
- ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขต อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล จำแนกตามอายุ ๘๒
- ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลจำแนกตามอายุ ๘๓

- ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขต อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของ เทศบาลจำแนกตามอายุ ๘๓
- ตารางที่ ๔.๒๙ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากร เทศบาลตำบลในเขตอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา ๘๔
- ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขต อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา ๘๔
- ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษา ๘๕
- ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษา ๘๕
- ตารางที่ ๔.๓๓ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขต อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จำแนกตามระดับการศึกษา ๘๖
- ตารางที่ ๔.๓๔ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขต อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จำแนกตามระดับการศึกษา ๘๖
- ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล จำแนกตามระดับการศึกษา ๘๗

ตารางที่ ๔.๓๖	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๗
ตารางที่ ๔.๓๗	แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๘
ตารางที่ ๔.๓๘	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๘
ตารางที่ ๔.๓๙	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขต อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน	๘๙
ตารางที่ ๔.๔๐	แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล	๙๐
ตารางที่ ๔.๔๑	แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล	๙๐
ตารางที่ ๔.๔๒	แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล	๙๑



## สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบที่ ๒.๑ การบริหารจัดการ	๓๑
ภาพประกอบที่ ๒.๒ กระบวนการบริหารจัดการ	๓๑
ภาพประกอบที่ ๒.๓ กระบวนการบริหารจัดการที่สัมพันธ์กัน	๓๔
ภาพประกอบที่ ๒.๔ แผนที่อำเภอสุวรรณภูมิ	๔๘
ภาพประกอบที่ ๒.๕ สรุปรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๕๖



## บทที่ ๑

### บทนำ

#### ๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยในปัจจุบัน เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งประกอบด้วย ๑) ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง เป็นการบริหารราชการตามแนวคิดการรวมอำนาจ (Centralization) ในอำนาจการวินิจฉัยสั่งการจัดโครงสร้างการบังคับบัญชาไว้ส่วนกลาง ๒) ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค เป็นการบริหารราชการตามแนวคิดการแบ่งอำนาจ (Deconcentration) ของราชการส่วนกลางออกไปดำเนินการในพื้นที่การปกครองของประเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตการปกครองนั้นๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ที่ส่วนกลางแต่งตั้งออกไปปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่การปกครองที่รับผิดชอบโดยอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาจากราชการส่วนกลาง ๓) ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นการบริหารราชการตามแนวความคิดในการกระจายอำนาจ (Decentralization) ในการบริหารราชการท้องถิ่นในเขตที่รัฐบาลมอบหมายให้หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นรับไปดำเนินการเอง<sup>๑</sup>

เทศบาลตำบล เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งได้กำหนดให้รัฐจะต้องให้ความสำคัญแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และให้ผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญจึงได้ยกเลิกการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาลทั้งหมดตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ปัจจุบันได้แบ่งเทศบาลเป็น ๓ ประเภทคือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ถือว่าการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนในการปกครองตนเองภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่รัฐต้องให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นตามหลักสำคัญของระบบการปกครองท้องถิ่นประกอบด้วย การจัดให้มีการเลือกตั้งเพื่อให้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการปกครองตนเองมีองค์กรสภาท้องถิ่น มีเขตพื้นที่ในการบริหารและความรับผิดชอบตามที่มีหน้าที่กำหนดให้มีสภาพบุคคลเพื่อผลสมบูรณ์ในการดำเนินการก่อนนิติสัมพันธ์หรือการดำเนินการ มีรายได้ มีอำนาจในการจัดหางบประมาณ และมีความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง<sup>๒</sup>

<sup>๑</sup>โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕.

<sup>๒</sup>เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙.

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การพิจารณาในการตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆที่มีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้ การร่วมคิดวางแผน (Planning Participation) โดยร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา ช่วยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาพร้อมเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ร่วมกำหนดความต้องการของชุมชน ร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ร่วมเสนอแผนงาน โครงการ กิจกรรม การร่วมดำเนินการ (Implementation Participation) โดยการติดตามการรายงานและสรุปผลการดำเนินงานหรือสนับสนุนให้กำลังใจ ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมบริหารและร่วมประเมิน (Evaluation Participation) โดยการติดตาม การรายงานและสรุปผลการดำเนินงาน ประชาชนควรเริ่มตั้งแต่การสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนให้มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโครงการ กิจกรรมต่างๆ ที่จัดทำขึ้นในท้องถิ่นของตนเองและจะส่งผลให้เกิดความหวงแหน รักษา กิจกรรมต่างๆเสมือนว่าเป็นของตนเอง การได้รับประโยชน์จากโครงการ กิจกรรมต่างๆก็จะเกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่ากับการลงทุน ด้วยความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง มีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเองได้เป็นอย่างมาก ประกอบกับการพัฒนาทางการเมืองที่ต้องการสร้างอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ให้ประชาชนร่วมกันในทุกขั้นตอน ทุกระดับ การมีส่วนร่วมในกิจการบริหารงานของท้องถิ่น<sup>๓</sup>

ดังนั้นการบริหารงานเทศบาลตำบลให้มีประสิทธิภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น สร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ท้องถิ่นมากขึ้นเพียงโดยอ้อมขึ้นอยู่กับ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” เป็นสำคัญ ซึ่งอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีเทศบาลตำบล อยู่ ๔ เทศบาล ได้แก่ เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ เทศบาลตำบลจำปาขัน เทศบาลตำบลหินกอง เทศบาลตำบลทุ่งกุลา ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรส่วนท้องถิ่นจึงเห็นความสำคัญที่จะทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาถึงมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาล เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมต่อไป

## ๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

<sup>๓</sup>ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๙), หน้า ๗๙.

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

๑.๒.๓ เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

### ๑.๓ สมมติฐานการวิจัย

๑.๓.๑ บุคลากรเทศบาลที่มีเพศต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

๑.๓.๒ บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

๑.๓.๓ บุคลากรเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

### ๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

#### ๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จาก ๔ เทศบาล ได้แก่ เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ จำนวน ๑๒๒ คน เทศบาลตำบลจำปาขัน จำนวน ๓๑ คน เทศบาลตำบลหินกอง จำนวน ๕๓ คน เทศบาลตำบลทุ่งกุลา จำนวน ๔๘ คน รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๕๔ คน

#### ๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใน ๔ ด้าน ได้แก่

- ๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาในชุมชน
- ๒) ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล
- ๓) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาล
- ๔) ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล

#### ๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ เทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ เทศบาลตำบลจำปาขัน เทศบาลตำบลหินกอง และเทศบาลตำบลทุ่งกุลา



## ๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๕.๒ ทราบผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

๑.๕.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๕.๔ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการสร้างความร่วมมือกับประชาชนเพื่อพัฒนาการบริหารงานต่อไป

## ๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

มุมมอง หมายถึง แนวคิด ทักษะ ข้อคิดเห็นของบุคลากรเทศบาลตำบล ที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาในชุมชน ๒) ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ๓) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาล และ ๔) ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนในการในการค้นหาถึงปัญหาของท้องถิ่น การตัดสินใจเลือกแนวทางและการวางแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น ร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน ในกิจกรรมการพัฒนาตามแผนเพื่อแก้ไขปัญหา การติดตามและควบคุม เพื่อจะดูถึงความก้าวหน้าของผลงาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใน ๔ ด้าน ได้แก่

๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมประชุม ร่วมแสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น ในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ

๒) ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาในชุมชนของตนเอง ทุกครั้ง มีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ร่วมแสดงข้อคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล และประชาชนได้นำปัญหาเสนอต่อเทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล เป็นต้น

๓) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผนเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา โดยการสร้างประโยชน์ด้วยการสนับสนุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน

๔) ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน โดยเข้าร่วมประเมินว่าการดำเนินการที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

การบริหารจัดการเทศบาลตำบล หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ เทศบาลตำบลจำปาขัน เทศบาลตำบลหินกอง และเทศบาลตำบลทุ่งกุลา จากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุคลากรเทศบาล หมายถึง พนักงานเทศบาลซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ปฏิบัติ ราชการ โดยได้รับเงินเดือนจากงบประมาณหมวดเงินเดือนของเทศบาล และให้หมายความรวมถึง พนักงานครูเทศบาลหรือพนักงานเทศบาลอื่นที่ได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณ หมวดเงินเดือนของ รัฐบาล และเทศบาลนำมาจัดเป็นเงินเดือน ของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ เทศบาลตำบลจำปาขัน เทศบาลตำบลหินกอง และเทศบาลตำบลทุ่งกุลา

เทศบาลตำบล หมายถึง เทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ เทศบาลตำบลจำปาขัน เทศบาลตำบลหินกอง และเทศบาลตำบลทุ่งกุลา

ข้อเสนอแนะ หมายถึง ความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาลตำบลที่เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะทั่วไปของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามสารนิพนธ์ฉบับนี้โดยจำแนกออกเป็น เพศ อายุ และระดับการศึกษา

๑) เพศ หมายถึง คุณลักษณะทั่วไปด้านเพศของประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามสารนิพนธ์ฉบับนี้ ประกอบด้วย เพศชาย และเพศหญิง

๒) อายุ หมายถึง อายุจริงของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามสารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้แก่ (๑) ต่ำกว่า ๓๐ ปี (๒) ๓๑-๔๕ ปี และ (๓) เกิน ๔๕ ปี

๓) ระดับการศึกษา หมายถึง การสำเร็จการศึกษาจริงของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามสารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้แก่ (๑) ต่ำกว่าปริญญาตรี (๒) ปริญญาตรี และ (๓) สูงกว่าปริญญาตรี

## บทที่ ๒

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาล ตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเสนอตามลำดับดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
- ๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมประชาชน
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล
- ๒.๖ สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๘ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

#### ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

##### ๒.๑.๑ ความหมายของความคิดเห็น

สุพัตรา สุภาพ กล่าววว่า “ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเฉพาะการพูดหรือการเขียน ซึ่งในการแสดงออกนั้นจะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และพฤติกรรมระหว่างบุคคล ก่อนที่จะมีการตัดสินใจแสดงออก ซึ่งการแสดงออกนี้อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากผู้อื่นก็ได้”<sup>๑</sup>

เรืองเวทย์ แสงรัตนนา ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า “เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง และทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นบุคคล กลุ่มคน หรือสถานการณ์ เป็นต้น ความคิดเห็นอาจจะเป็นไปเิงทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้นก็ได้”<sup>๒</sup>

<sup>๑</sup>สุพัตรา สุภาพ, ปัญหาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๕), หน้า ๑๓๒.

<sup>๒</sup>เรืองเวทย์ แสงรัตนนา, “ความคิดเห็นและความสนใจของนักเรียนเตรียมทหาร เกี่ยวกับอัตราการเพิ่มประชากรของประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๒๒, หน้า ๒๐.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ กล่าวว่าความคิดเห็น คือ “การแสดงออกซึ่งวิจารณ์ญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะความคิดเห็นของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง (Fact) และทัศนคติ (Attitude) ของบุคคล ในขณะที่ทัศนคติแสดงความรู้สึกทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ”<sup>๓</sup>

พจนานุกรมสังคัมภีระ ราชบัณฑิตยสถาน ได้บัญญัติคำว่า “ความคิดเห็นซึ่งตรงกับคำว่า Opinion ในภาษาอังกฤษไว้ว่า หมายถึง

๑) ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม

๒) ทัศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง

๓) คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่า เป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา คำว่า ความคิดเห็น มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า ทัศนคติ ซึ่งมีความหมายไว้ว่า คือ แนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มาและกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสนับสนุน หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคนแสดงออกถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับความรู้สึกภายในของตน และการแสดงความคิดเห็นนี้อาจจะได้รับการยอมรับจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้”<sup>๔</sup>

ชาติชาย โทณสินธิติ ให้ความหมายว่า “ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเป็นการประเมินผล (Evaluation) สิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อม (Circumstances) ต่าง ๆ หรือเป็นการแสดงออกถึงการลงความเห็นของบุคคลหนึ่งในข้อเท็จจริง”<sup>๕</sup>

สมยศ อักษร ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ ดังนี้ พจนานุกรมศัพท์สังคัมภีระ ภาษาอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า “ความคิดเห็นเป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญา ความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม และอีกความหมายหนึ่ง คือ ทัศนคติหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหา หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง”<sup>๖</sup>

<sup>๓</sup>สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๙๒-๙๓.

<sup>๔</sup>ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมสังคัมภีระ, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๒), หน้า ๒๕๖.

<sup>๕</sup>ชาติชาย โทณสินธิติ, จิตวิทยาการศึกษา, (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐.

<sup>๖</sup>สมยศ อักษร, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒.



พจนานุกรมเว็บสเตอร์ (Webster) ได้สรุป ความคิดเห็นว่าเป็น “เป็นความเชื่อที่ไม่ตั้งอยู่บนความแน่นอน หรือความรู้ที่แท้จริง แต่ตั้งอยู่ที่จิตใจ ความคิดเห็น และการลงความเห็นของแต่ละบุคคลที่ว่ามันน่าจะเป็นจริง หรือน่าจะตรงตามที่ได้คิดไว้”<sup>๘</sup>

เฉลิมพล พลวัน กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีผลมาจากความเชื่อ ความคิด และทัศนคติ ซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และพฤติกรรมระหว่างบุคคล เป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาก่อนที่จะตัดสินใจแสดงออกมา การลงความเห็นอาจจะเป็นไปในลักษณะเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่และปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่าง ๆ นั้นประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๆ คือ ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม<sup>๙</sup>

สงวน สิทธิเลิศอรุณ กล่าวว่า “ความคิดเห็นของบุคคลจะเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติประจำตัวของบุคคลอีกด้วย ซึ่งคุณสมบัติประจำตัวบางอย่าง เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน และการติดต่อกันระหว่างบุคคล นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลและกลุ่มมีความคิดเห็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทั้งนี้เพราะพื้นฐานความรู้อันเป็นกระบวนการสังคมที่ได้รับจากการศึกษามาเป็นเวลานานหลายปี จะเป็นรากฐานในการก่อให้เกิดความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ”<sup>๑๐</sup>

บุญเรียง ขจรศิลป์ กล่าวว่า “ความคิดเห็น เป็นการแสดงความรู้สึก ความเชื่อของบุคคลแต่ละคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสิ่งนั้นอาจเป็นบุคคล กลุ่มคน หรือสถานการณ์ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ จากการใช้สติปัญญา ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้นเป็นส่วนช่วยในการแสดงความคิดเห็นซึ่งอาจเป็นการพูดหรือเขียน อาจถูกต้องและได้รับการยอมรับหรือไม่ก็ได้ ความคิดเห็นจึงไม่ถาวร และมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา สถานการณ์ หรือมีข้อเท็จจริงปรากฏขึ้นมา”<sup>๑๑</sup>

ชาญชัย เทียนชัย ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีผลมาจากความเชื่อ ความคิด และทัศนคติ ซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม เป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาก่อนที่จะตัดสินใจแสดงออกมา การแสดงความคิดเห็นอาจจะเป็นไปทางเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในสิ่งนั้น ก็ได้และปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่าง ๆ นั้น ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๆ คือ

<sup>๘</sup>Webster, Webster' New York Dictionary, อังโน สวัสดิ์ นาสมณีน, “ความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่มีต่อการปฏิบัติงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเรือนจำกลางขอนแก่น”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๐, หน้า ๖.

<sup>๙</sup>เฉลิมพล พลวัน, “ความคิดเห็นของข้าราชการที่มีต่อโครงการจัดหน่วยบริการอำเภอเคลื่อนที่: ศึกษากรณีเฉพาะข้าราชการจังหวัดสุรินทร์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๒๗, หน้า ๑๒.

<sup>๑๐</sup>สงวน สิทธิเลิศอรุณ, จิตวิทยาสังคม, อังแล้ว, หน้า ๙.

<sup>๑๑</sup>บุญเรียง ขจรศิลป์, วิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๔), หน้า ๙.

ภูมิหลัง ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมจากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของความคิดเห็น สามารถสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล การเลี้ยงดู พื้นความรู้ ประสบการณ์ การทำงาน และการติดต่อระหว่างบุคคลอื่น เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้แต่ละบุคคลมีความคิดเห็นเป็นของตนเองซึ่งอาจสอดคล้องหรือขัดแย้งกับผู้อื่น สถานการณ์ที่แตกต่างออกไปของแต่ละบุคคลย่อมมีผลกระทบต่อความคิดเห็นของบุคคลนั้น ๆ ความคิดเห็นของแต่ละบุคคลต่อสถานการณ์หนึ่ง ๆ อาจเปลี่ยนแปลงไปโดยปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อม และเวลา ความคิดเห็นของแต่ละบุคคลจะส่งผลต่อการประเมินสถานการณ์ของบุคคล นั้น ๆ และการแสดงออกต่อเหตุการณ์นั้น ความคิดเห็นจึงเปรียบเสมือนความเชื่อ ความนึกคิดของแต่ละบุคคลซึ่งมีขอบข่ายกว้างกว่าความรู้เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า แต่ความคิดเห็นเกิดขึ้นจากประสบการณ์ในทุก ๆ ด้านของแต่ละบุคคล โดยอาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาเมื่อเวลาผ่านไป หรือบุคคลนั้นมีประสบการณ์ในชีวิตมากขึ้น นอกจากนี้ความคิดเห็นยังอาจไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยหลักฐานหากแต่เป็นการนำประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้อ้างอิง<sup>๑๑</sup>

#### ๒.๑.๒ ความสำคัญของความคิดเห็น

จอห์น ดับเบิลยู เบสต์ (John W. Best) กล่าวว่า ในการศึกษาถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ส่วนมากจะใช้วิธีแบบวิจัยตลาด ได้แก่ การซักถาม สอบถาม บันทึกรวบรวมไว้เป็นข้อมูล ซึ่งเบสต์ ได้เสนอแนะว่า...วิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นก็คือ การแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำ ตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่า ความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นใด และจะจะสามารถทำตามข้อคิดเห็นที่วัดออกมาได้ จะทำให้ผู้บริหารเห็นสมควรหรือไม่ ในอันที่จะดำเนินนโยบายหรือล้มเลิกไป...<sup>๑๒</sup>

ไพศาล หวังพานิชย์ ได้กล่าวถึง “ความสำคัญของการแสดงความคิดเห็น หรือการลงความเห็นเป็นการที่จะแยกทัศนคติและความคิดเห็นออกจากกันโดยเด็ดขาด เป็นเรื่องยาก เพราะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ลักษณะของความคิดเห็นจะไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็น จึงเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึก นึกคิด ความเชื่อ และค่านิยมของแต่ละบุคคล ที่มีต่อบุคคล สิ่งของ เรื่องราว หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ประสบในสังคม โดยมีพื้นฐานมาจากภูมิหลังทางสังคม ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมต่างๆ ของบุคคลนั้นๆ โดยไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว โดยอาจเป็นความรู้สึกด้านบวกหรือด้านลบ ซึ่งบุคคลสามารถบอกได้ว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย”<sup>๑๓</sup>

<sup>๑๑</sup>ชาญชัย เทียนชัย, จิตวิทยาการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๑), หน้า ๒๘.

<sup>๑๒</sup>Best, John W., Research in Education, อ้างใน จำรอง เงินดี, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๔), หน้า ๙.

<sup>๑๓</sup>ไพศาล หวังพานิชย์, การวัดผลการเรียน, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๕๑.

จิตติพงษ์ ธรรมานุสรณ์ ได้กล่าวถึง “ความสำคัญการสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด แต่ทุกคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนวางแผนนโยบายต่าง ๆ เพราะจะทำให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายอย่างแท้จริงและควรได้รับความร่วมมือจากประชาชนต่อโครงการซึ่งจะเกิดผลดี คือ ช่วยให้โครงการนั้นสอดคล้องเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น อันเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ใช้ประเมินค่าโครงการและทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในการเข้ามา มีส่วนร่วม ทำให้เกิดการต่อต้านถ้าสาธารณชนร่วมหรือมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในโครงการใด ๆ ที่จะพัฒนาประเทศนั้นก็ทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในการเป็นเจ้าของ เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือรักษาไว้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงระบบรวมทั้งการฝึกหัดการทำงานด้วย”<sup>๑๔</sup>

### ๒.๑.๓ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

การแสดงออกในด้านความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือสิ่งเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องคล้ายคลึงหรือเหมือนกันเสมอไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ได้รับอิทธิพลต่อการแสดงออกของความคิดเห็นในสิ่งนั้น ๆ ปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้ได้มีผู้เสนอแนวคิดเอาไว้ สรุปได้ดังนี้

ชาร์ล อาร์ ฟอสเตอร์ (Charles R. Foster) อธิบายว่า “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นด้วยกัน ๒ ประการ คือ

๑) ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของต่อบุคคล หมุ่คณะ เรื่องราวต่าง ๆ หรือสถานการณ์ ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็นคุ้นเคย อาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรงและการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือพิมพ์ โดยไม่ได้พบเห็นของจริงถือเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

๒) ค่านิยมและการตัดสินค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและการตัดสินค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นต่อสิ่งเดียวกันต่างกัน”<sup>๑๕</sup>

เอส. ออสแคมป์ (S. Oskamp) กล่าวว่า “ปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งประกอบด้วย

๑) ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย เป็นปัจจัยที่มักจะไม่มีการพูดถึงมากนัก ซึ่งจากการศึกษาพบว่าปัจจัยทางพันธุกรรมจะมีผลต่อความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะทำให้มีผลต่อการศึกษาคติ หรือความคิดเห็นของบุคคลนั้น ๆ ได้

<sup>๑๔</sup>จิตติพงษ์ ธรรมานุสรณ์, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๓๗.

<sup>๑๕</sup>Foster, Charles R., Psychology for Life Today, อังโน บุญเรียง ขจรศิลป์, วิจัยทางการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า ๓๔.

๒) ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ การที่บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำหรือได้พบเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ตรงที่ตนเองได้รับ

๓) อิทธิพลจากครอบครัว เป็นปัจจัยที่บุคคลได้รับจากการเลี้ยงดูอบรมของพ่อแม่และครอบครัว ทำให้เด็กได้รับการอบรมสั่งสอน ทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย การให้รางวัล และการลงโทษ

๔) เจตคติ และความคิดเห็นของกลุ่ม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากเพราะบุคคลต้องมีสังคมและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นเจตคติและความคิดเห็นต่าง ๆ ของกลุ่ม จะได้รับการถ่ายทอด สู่ตัวบุคคล

๕) สื่อมวลชน เป็นการที่บุคคลได้รับ ข่าวสาร ความคิดเห็น หรือเจตคติต่าง ๆ จากสื่อต่าง ๆ จะมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็น ความรู้สึกเป็นไปตามข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับ” <sup>๑๖</sup>

กาญจนา เคนทวาย ได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดเจตคติหรือความคิดเห็นไว้ ๒ ประการ คือ

๑) ประสบการณ์ ความคิดเห็นหรือเจตคติจะเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็น ค้นเคย หรือได้ยิน ได้ฟัง ได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ

๒) ระบบค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมแตกต่างกัน ดังนั้นจึงอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน” <sup>๑๗</sup>

สงวน สิทธิเลิศอรุณได้สรุปปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่อาจเหมือนกันหรือแตกต่างกันออกไป คือ

๑) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

๑.๑ ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของอวัยวะต่างๆ คุณภาพของสมอง

๑.๒ ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออก ซึ่งความคิดเห็นและการศึกษา ทำให้บุคคลที่มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น และคนที่มีความรู้มากมักจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

๑.๓ ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติของบุคคลต่อเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจจะได้จากการเรียนรู้กลุ่มบุคคลในสังคม หรือจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว

๑.๔ ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบต่องาน ซึ่งจะส่งผลต่อความคิดเห็น

<sup>๑๖</sup>Oskamp, S., Attides and Opinions, อ้างใน สงวน สิทธิเลิศอรุณ, จิตวิทยาสังคม, อ้างแล้ว, หน้า ๑๙.

<sup>๑๗</sup>กาญจนา เคนทวาย, “ประสิทธิภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอและกิ่งอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๕, หน้า ๙.



## ๒) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

๒.๑ สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นของบุคคล เป็นการได้รับข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล

๒.๒ กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือ สังคมใด ก็จะต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้นซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความคิดเห็นไปตามกลุ่มหรือสังคมที่อยู่

๒.๓ ข้อเท็จจริงในเรื่องต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลแต่ละคนได้รับ ทั้งนี้ เพราะข้อเท็จจริงที่บุคคลได้รับแตกต่างกัน ก็จะมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันจากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าแต่ละบุคคลได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นไปในทำนองเดียวกัน ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ความคิดเห็นของบุคคลแตกต่างกันออกไป เพราะบุคคลแต่ละคนย่อมจะได้รับมาในลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งบุคคลอาจมีความคิดเห็นที่เหมือนกัน หรือแตกต่างกันออกไปได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลไม่ว่าจะเป็นปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ข้อเท็จจริง การติดต่อสัมพันธ์ และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นเป็นอยู่หรือได้ประสบมา ซึ่งจะส่งผลต่อการแสดงความคิดเห็นของบุคคลนั้นได้<sup>๑๔</sup>

### ๒.๑.๔ การวัดความคิดเห็น

การวัดความคิดเห็นของบุคคลสามารถวัดได้หลายวิธี วิธีที่ใช้กันทั่วไป คือ การใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ จอห์น ดับเบิลยู เบสต์ (John W. Best) ได้เสนอแนะว่า วิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกความคิดเห็น คือ การแสดงด้วยร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร และจะได้ทำ ตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้

ชาติชาย โทณสินธิติ ได้ให้ความเห็นว่า “การวัดความคิดเห็นจากการตรวจเอกสารเกี่ยวกับความคิดเห็น สรุป ได้ว่า ความคิดเห็น กับเจตคติเป็นสิ่งที่คล้ายกันหรือคล้ายตามกัน เพราะความคิดเห็น คือ การแสดงออกของเจตคติ ดังนั้นการวัดเจตคติก็สามารถใช้วัดความคิดเห็นได้เช่นเดียวกัน”<sup>๑๕</sup>

สรุปได้ว่า การที่เราทราบถึงความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเราต้องมีเครื่องมือวัดที่เชื่อถือได้ เนื่องจากความคิดเห็นของบุคคล เป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากทัศนคติ ดังนั้นการวัดความคิดเห็นจึงเป็นการวัดทัศนคตินั้นเอง เครื่องมือในการวัดทัศนคตินั้นมีอยู่หลายแบบแต่ แบบที่นิยมใช้กันคือ แบบของ Likert Scale กล่าวคือ ซึ่งแบ่งน้ำหนักของความคิดเห็นออกเป็น ๕ ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

<sup>๑๔</sup> สงวน สิทธิเลิศอรุณ, จิตวิทยาสังคม, อ่างแล้ว, หน้า ๑๒ -๑๓.

<sup>๑๕</sup> ชาติชาย โทณสินธิติ, จิตวิทยาการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า ๑๑.

### ๒.๑.๕ ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

ทฤษฎีความคิดเห็น ตามทัศนะของ แมกไกวร์ และมิลแมน ได้กล่าวไว้ ดังนี้

แมกไกวร์ และมิลแมน ได้กล่าวว่า “แนวคิดเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นโดยใช้ อิทธิพลทางสังคมเกิดจากความเชื่อที่ว่า บุคคลจะพัฒนาความคิดเห็นของตนเองในลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับข้อมูลทางสังคม สิ่งที่มีอิทธิพลทางสังคมผลักดัน” แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) แบ่งกลุ่มอ้างอิง (Reference Group) หมายถึง “กลุ่มบุคคลที่เราใช้เป็นมาตรฐาน สำหรับประเมินความคิดเห็น ความสามารถ หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปบุคคลจะใช้กลุ่มอ้างอิง เพื่อประเมินความคิดเห็นของตนเอง และตัดสินใจว่า ความคิดเห็นของตนถูกต้องเพราะคิดว่าคนส่วนใหญ่ในกลุ่มมีความคิดเห็นเช่นเดียวกันนี้”

๒) บุคคลอ้างอิง (Reference Individuals) หมายถึง “บุคคลที่เราใช้เป็นมาตรฐานเพื่อประเมินความคิดเห็น ความสามารถของเรา หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อิทธิพลของผู้อื่นที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลตรงกับ กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือที่เรียกว่า การเลียนแบบ (Identification) ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคล รับเอาคุณสมบัติของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบของความคิดเห็นในส่วนของ การรับรู้เชิงแนวคิด (Cognitive Component) และเมื่อ องค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบส่วนอื่นจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วย บุคคลที่ใช้เป็นมาตรฐานซึ่งทำหน้าที่ส่งสาร ต้องมีความเชี่ยวชาญ (Expertness) และความไว้วางใจ (Trustworthiness) จะทำให้มีความน่าเชื่อถือสูงสามารถชักจูงใจได้ดี อีกทั้งมีบุคลิกภาพ (Personality) ที่ดีก็จะมีผลต่อการยอมรับ นอกจากนี้หากข้อมูลข่าวสาร มีการเตรียมมาเป็น อย่างดี การเรียงลำดับความชัดเจน ตลอดจนมีความกระชับ และมีช่องทางในการส่งที่เหมาะสม ผู้ใช้บริการรับสารก็อยากรับ และมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามคำแนะนำของผู้ชักจูง”<sup>๒๐</sup>

ประภาเพ็ญ สุวรรณ ได้กล่าวถึงแนวคิดสนับสนุน ทฤษฎีของ แมกไกวร์และมิลแมน ว่า “อายุ มีผลต่อเจตคติของบุคคล ส่วนใหญ่มักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปยาก ซึ่งทำให้มีผลต่อ เจตคติของเขาเอง นอกจากอายุแล้วยังมีตัวแปรอื่นๆ อีกมากมาย เช่น ปฏิกริยาของบุคคลต่อสิ่งเร้า ข่าวสาร เป็นต้น บุคคลที่แตกต่างกันจะมีปฏิกริยาไม่เหมือนกันผลที่จะมีต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความคิดย่อมแตกต่างกันไปด้วย”<sup>๒๑</sup>

<sup>๒๐</sup> สมบูรณ์ ธรรมเสก, “ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีต่อการบริหารงานของ คณะกรรมการหมู่บ้านน้ำพุ หมู่ที่ ๕ ตำบลลำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑, หน้า ๙-๑๐.

<sup>๒๑</sup> ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย, อังแล้ว, หน้า ๕๐.

ดังนั้น ความคิดเห็นของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะการยอมรับหรือปฏิเสธ ขึ้นอยู่กับสภาพ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็น

## ๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

### ๒.๑.๑ ทฤษฎีการกระทำทางสังคม

เวเบอร์ (Max Weber) ได้ศึกษาเรื่องการกระทำของมนุษย์ (Human Action) โดยให้คำจำกัดความการกระทำว่า เป็นพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งที่เป็นแบบเปิดเผย และลับซึ่งบุคคลผู้ทำ กำหนดให้มีความหมายเป็นส่วนตัวตามความคิดของ เวเบอร์ ความเข้าใจในระบบความหมายเกิดขึ้นได้ ๒ ประการ<sup>๒๒</sup>

ความหมายส่วนตัว จากการกระทำของบุคคลหนึ่ง สามารถเข้าใจได้จากการสังเกตโดยตรงมีการเข้าใจสิ่งเร้า และสามารถแสดงความรู้สึกออกมาด้วยตัวเราเอง ในการให้เหตุผล ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของผู้นำ หรือถ้าการกระทำของบุคคลไม่มีเหตุผลแล้ว อาจจะเข้าใจในส่วนประกอบแห่งอารมณ์ที่มีการกระทำเกิดขึ้น โดยอาศัยการเข้าไปมีส่วนร่วมที่มีความเห็นอกเห็นใจต่อมนุษย์ ผู้สังเกตไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยแนวทฤษฎีหรือจุดมุ่งหมายชัดสูงสุด หรือค่านิยมของผู้นำแต่โดยสติปัญญาแล้ว เราอาจเข้าใจสถานการณ์ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องได้ อีกนัยหนึ่งว่า การกระทำเกิดขึ้นจากแรงกระตุ้น การเข้าใจแรงกระตุ้นสามารถถือได้ว่าเป็นการอธิบายเวลาที่แท้จริงของการกระทำเพราะว่าแรงกระตุ้นจะมีอยู่ในส่วนลึกของจิตใจผู้กระทำ และสำหรับผู้สังเกตนั้นแรงกระตุ้นเป็นพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาพฤติกรรม

เวเบอร์ กล่าวว่า การกระทำของสังคมมี ๔ ขั้นตอน คือ

- ๑) การกระทำที่มีเหตุผล (Rational) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการอันเหมาะสมในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่เลือกไว้อย่างมีเหตุผล การกระทำดังกล่าวมุ่งไปในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม
- ๒) การกระทำที่เกี่ยวกับค่านิยม (Value) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการที่เหมาะสมเช่นกัน เพื่อที่จะให้ได้ค่านิยมสูงสุดในชีวิตที่มีความสมบูรณ์พร้อม การกระทำเช่นนี้มุ่งไปในด้านจริยธรรมและศีลธรรมอย่างอื่นเพื่อการดำรงไว้ซึ่งเป็นระเบียบในชีวิตทางสังคม

<sup>๒๒</sup>Weber, The Theory of Social and Economic Organization trans, อ่างใน อรรณพ พรหมใหม่, “การประมวลผลพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๔, หน้า ๓๐-๓๑.

๓) การกระทำตามประเพณี (Traditional) เป็นการกระทำที่ไม่เปลี่ยนแปลง โดยยึดเอาแบบอย่างที่ทำกันมาตั้งแต่อดีตเป็นหลักในพฤติกรรม การกระทำตามประเพณีไม่คำนึงถึงเหตุผล

๔) การกระทำที่แฝงไปด้วยความเสนาหา (Affective) การกระทำที่คำนึงถึงอารมณ์ และความผูกพันทางจิต ระหว่างผู้กระทำกับวัตถุที่เป็นจุดมุ่งหมายของการกระทำ การกระทำเช่นนี้ไม่ได้คำนึงถึงเหตุผลอย่างอื่นอย่างใดทั้งสิ้น นอกจากเรื่องส่วนตัว<sup>๒๓</sup>

ดังนั้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำทางสังคมเป็นเรื่องของการเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มตน หรือต้องการความเป็นระเบียบในชีวิตทางสังคม

พาร์สัน (Talcott Parsons) ได้สร้างทฤษฎีการกระทำทางสังคม (Theory of Social Action) เขาได้อธิบายถึงการกระทำของมนุษย์ (Action of Human) ลักษณะที่สามารถนำไปปรับใช้ทางสังคมทั่วไป (a General Theory of Action) กล่าวคือการกระทำใด ๆ ของมนุษย์จะขึ้นอยู่กับ

- บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล (Personality)

- วัฒนธรรม (Culture) ในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ และวัฒนธรรมนี้จะเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับความคิดหรือความเชื่อ (Idea of Beliefs) ความสนใจ (Primary of Interest) และระบบค่านิยมของบุคคล (System of Value Orientation)<sup>๒๔</sup>

स्ताเวนฮาเกน (Rudolpho Stavenhagen) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในแง่ของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมว่าเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยกลุ่มสังคมที่มีฐานะต่ำ สามารถแสดงความต้องการหรือเสนอข้อเรียกร้อง เพื่อปกป้องผลประโยชน์ร่วมของกลุ่ม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์บางประการทางสังคม เศรษฐกิจหรือการเมือง<sup>๒๕</sup>

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุม องค์กรสหประชาชาติ เคยระบุไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นคำที่ไม่อาจกำหนดนิยามความหมายเดียวที่ครอบคลุมได้ เพราะความหมายของการมีส่วนร่วมอาจแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ หรือแม้แต่ในประเทศเดียวกันก็ตาม หากจะให้เข้าใจชัดแล้วการนิยามความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนควรมีลักษณะจำกัดเฉพาะในระบบ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองหนึ่ง ๆ เท่านั้น อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ดีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวได้ขยายความการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าครอบคลุมประเด็นดังนี้

<sup>๒๓</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>๒๔</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๒.

<sup>๒๕</sup> Stavenhagen Rudolpho, The Administrative Office Management Function, อ้างใน นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์, กลวิธีแนวทางการจัดการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๒๑.



๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนา และเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

๒) การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตยในกรณีต่อไปนี้

(๑) การเอื้อให้เกิดการพยายามพัฒนา

(๒) การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

(๓) การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย การวางแผนดำเนินการโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

๓) เมื่อพิจารณาในแง่นี้ การมีส่วนร่วมเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างส่วนที่ประชาชนลงแรงและทรัพยากรเพื่อพัฒนากับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนลงแรงดังกล่าว กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ไม่ว่าจะระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติจะช่วยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับประโยชน์ที่ได้

๔) การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจผิดแผกแตกต่างกันไป ตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ นโยบาย และโครงสร้างการบริหาร รวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจสังคมของประชากร การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

การพิจารณาการมีส่วนร่วมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา อาจนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการปลดปล่อยมนุษย์จากโชครวนผูกพันให้เป็นอิสระในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง ดังมีผู้นิยามว่า โดยพื้นฐานแล้ว การมีส่วนร่วมหมายถึง การปลดปล่อยประชาชนให้หลุดพ้นจากการเป็นผู้รับผลจากการพัฒนาและให้กลายเป็นผู้กระทำในกระบวนการเปลี่ยนแปลงและการเข้าสู่ภาวะทันสมัย

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงหมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อประชาชนเอง โดยให้ประชาชนได้มีส่วนในการตัดสินใจเพื่อตนเอง ทั้งนี้ต้องมีใช้การกำหนดกรอบความคิดจากบุคคลภายนอก

อคิน รพีพัฒน์ ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการมีส่วนร่วม ๕ ทฤษฎี ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้คือ

๑) ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion Theory) การเกลี้ยกล่อมมวลชนหมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และถ้าจะให้ผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจแจ่มแจ้งให้เกิดศรัทธาตรงกับความต้องการของผู้เกลี้ยกล่อมโดยเฉพาะในเรื่องของความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ มาสโลว์ (Maslow) ที่เรียกว่า ลำดับขั้นของความต้องการ คือ ความต้องการของคนเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปหามาก มีทั้งหมด ๕ ระดับดังนี้

(๑) ความต้องการทางด้านสรีรวิทยา เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ได้แก่ ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

(๒) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต ได้แก่ ความต้องการที่จะอยู่อย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงาน และ การมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

(๓) ความต้องการทางด้านสังคม ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

(๔) ความต้องการจะมีเกียรติยศชื่อเสียง ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูง ที่เกี่ยวกับความมั่นใจตนเองในเรื่องของความรู้ ความสามารถ และความสำคัญของบุคคล

(๕) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน เป็นความต้องการในระดับสูง ซึ่งเป็นความต้องการที่อยากจะทำให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่าง ตามความนึกคิดของตนเองเพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการนี้จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นไปในแนวทางที่ดีที่สุดตามที่ตนคาดหวังไว้

จากทฤษฎีดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การเกลี้ยกล่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนได้ โดยเฉพาะถ้าการเกลี้ยกล่อมนั้นเป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการขั้นพื้นฐานที่เกิดจากความพึงพอใจของมนุษย์แล้วก็จะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ในที่สุด

## ๒) ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Moral Theory)

คนเรามีความต้องการทางกายและใจ ถ้าคนเรามีขวัญดีผลการทำงานก็จะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็จะต่ำตามไปด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปแบบพฤติกรรมต่าง ๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาไรต์เอาเปรียบ ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อไรก็ตามถ้าคนเรามีขวัญดี จะเกิดมีความสำนึกในการรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคลและขวัญส่วนกลุ่ม

จากทฤษฎีดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การสร้างขวัญของคนเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะคนมีขวัญดีนั้นย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีเช่นกัน

## ๓) ทฤษฎีการสร้างความรู้รักสามัคคี (Nationalism Theory)

ปัจจัยประการหนึ่งทีนำไปสู่การมีส่วนร่วมคือ การสร้างความรู้รักสามัคคีให้เกิดขึ้น ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์รวมของชาติ มีความพอใจในชาติ ของตัวพอใจเกียรติภูมิ จงรักภักดีผูกพันต่อท้องถิ่น

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า การสร้างความรู้สึกชาตินิยม จะช่วยให้เกิดความรู้สึกการเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งจะเป็นผลเกี่ยวโยงไปถึงความรักความหวงแหนท้องถิ่นของตนเอง

๔) ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership Theory) การสร้างผู้นำจะช่วยให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการรวมกลุ่มคน จูงใจคนไปยังเป้าประสงค์ โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมี ทั้งผู้นำที่ดีที่เรียกว่า ผู้นำปฏิฐานหรือผู้นำพลวัต (Dynamic Leader) คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอและผู้นำในทางไม่ดี คือ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (Negative Leader)

จากทฤษฎีดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การจะทำให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติงาน ความช่วยเหลือการปฏิบัติงานอย่างมีขวัญ และมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการสร้างผู้นำที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่างๆ ที่ดีด้วย

๕) ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administrative and Method Theory) การใช้ระบบในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ย่าง เพราะใช้กฎหมายระเบียบแบบแผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือย่อมไม่มีระบบใดที่ดีที่สุดในเรื่องการใช้การบริหาร เพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นร่วมกันของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหารเป็นการปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย<sup>๒๖</sup>

จากทฤษฎีดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพและความเสมอภาค การก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอาจใช้แรงจูงใจหรือการให้แรงเสริม เนื่องจากปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับทั้งตัวและจิต ส่งผลให้เกิดการกระทำและการร่วมรับผิดชอบ

ดังนั้น แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมที่กล่าวมา จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่กลุ่มบุคคลจะกระทำไปสู่จุดหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งการศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นแนวทางการให้ความร่วมมือ และเข้าร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ได้เสนอแนวคิดของการมีส่วนร่วมว่าเกิดจากแนวความคิดที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่

๑) ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคลที่บังเอิญพ้องต้องกันกลายเป็นความสนใจ และความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

๒) ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำการร่วมกัน

<sup>๒๖</sup> อิศิน รพีพัฒน์, แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐๗ - ๑๑๑.

๓) การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตกลงใจร่วมกันนี้ จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำการที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมยังอาจเกิดจากแนวความคิดอื่น ๆ เช่น

๑) ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือ บุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างสาธารณประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร เป็นต้น

๒) ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ มีตำแหน่งหน้าที่การงานใหญ่โต ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ

๓) อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับ<sup>๒๗</sup> แอคบายานี (Agbayani) ได้จัดลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) การร่วมประชุม
- ๒) การออกความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ
- ๓) การตีปัญหาให้กระจ่าง
- ๔) การออกเสียงสนับสนุน หรือคัดค้านปัญหา
- ๕) การออกเสียงเลือกตั้ง
- ๖) การบริจาคเงิน
- ๗) การบริจาควัตถุ
- ๘) การช่วยเหลือด้านแรงงาน
- ๙) การใช้โครงการที่เป็นประโยชน์ถูกต้อง
- ๑๐) การช่วยเหลือในการรักษาโครงการ
- ๑๑) การทำงานกับตัวนำการเปลี่ยนแปลง<sup>๒๘</sup>

จากทฤษฎีดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การเร้าใจให้เกิดกิจกรรมทางสังคม เพื่อให้คนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม โดยต้องมีความเข้าใจในวิถีชีวิต ค่านิยม จารีต ประเพณี ทัศนคติของบุคคล การพัฒนาโดยใช้สิ่งเร้าที่เหมาะสมนำไปสู่การที่สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในรูปแบบของการมีส่วนร่วมและสมัครใจในการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของหลักการพัฒนาชุมชนที่จะนำประชาชนให้เกิดความศรัทธาในตัวเอง

<sup>๒๗</sup> นีรันดร์ จงวุฒิเวศย์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๘๓.

<sup>๒๘</sup> Agbayani, Sociology : A Test with Adapted Reading, อังใน อาภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง, การพัฒนาบุคคล กลุ่ม และชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๔๖.



(Self Reliance) มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) ในการดำเนินงานโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชนซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถและประสิทธิภาพในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การค้นหาปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การพิจารณาตัดสินใจแก้ไขปัญหา การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง การที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาชุมชนที่ว่า “มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของคนอื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส และการชี้แนะที่ถูกต้อง” ดังนั้น ทฤษฎีการมีส่วนร่วมจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่บุคคลจะกระทำไปสู่จุดหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน

### ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's participation)

#### ๒.๓.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

มีผู้ให้คำจำกัดความและความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งในที่นี้จะขอนำเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนี้

ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงศ์ ได้เสนอสรุปแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานในการมีส่วนร่วมดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมเป็นที่ปรึกษา (Consultative Participation) หมายถึง การที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ข้อมูล ข้อคิดเห็นหรือคำปรึกษา เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะค่อนข้างมากในการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน คำนี้ถึงความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่น ไม่ควรสรุปความเห็นของชุมชน โดยไม่ได้ศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้ง และทุกฝ่ายควรร่วมกันศึกษาข้อมูลพื้นฐานแนวโน้มในการพัฒนา รวมทั้งจุดเด่นจุดด้อยของชุมชน

๒) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Participatory through Representatives) คือ มีส่วนร่วมตัดสินใจในฐานะผู้แทนของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน เพราะการประกันคุณภาพการศึกษาต้องการให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจ สถานศึกษาและชุมชนต้องร่วมกันจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพ โดยการบริหารระดับล่างเป็นการตัดสินใจเพื่อควบคุมดูแล ส่วนการบริหารระดับสูงเพื่อการตัดสินใจเพื่อการวางแผนและจัดองค์กร

๓) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (Direct Participation at Grassroots Level) เป็นการมีส่วนร่วมดำเนินการในระดับปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ โดยการจัดการเรียนรู้เป็นภารกิจหลักในการ

ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน โดยเชื่อมโยงกับสภาพปัญหา ความต้องการและศักยภาพของชุมชน ซึ่งมีทรัพยากรที่เป็นองค์ความรู้ทั้งธรรมชาติ พหุติกรรมทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีระบบคิดและการสั่งสมมายาวนาน เพื่อให้การจัดการศึกษาสนองต่อการพัฒนาชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน<sup>๒๔</sup>

โคเฮน และอัฟโฮฟฟ์ (John M. Cohen and Narman T. Uphoff) ได้นำเสนอความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การร่วมรับผลประโยชน์ และการประเมินผล และลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ว่าประกอบด้วย

๑) การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน (Planning) คือ การมีส่วนร่วมในการประชุมให้ความคิดเห็นในกระบวนการจัดวางแผนงาน โครงการ การกำหนดเป้าหมาย การดำเนินงาน งบประมาณ และทรัพยากรการดำเนินการล่วงหน้า

๒) การมีส่วนร่วมด้านการจัดสรรหาทรัพยากร (Allocation) คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการช่วยเหลือ จัดหา หรือสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์หรือเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการต่างๆร่วมกับโรงเรียน

๓) การมีส่วนร่วมด้านการร่วมมือประสานงาน (Co-ordination) คือ การมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ ปฏิบัติงาน ติดต่อสื่อสาร รับผิดชอบร่วมกับโรงเรียน

๔) การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล (Evaluation) คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์รูปแบบ ตรวจสอบการทำงานตามแผนงาน โครงการต่างๆ ร่วมกับโรงเรียน<sup>๒๕</sup>

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง ได้นำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติได้ใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และต่อหน่วยงานได้อย่างเต็มที่ ไว้ ๔ รูปแบบ คือ ๑) การบริหารหรือ (Conductive Management) เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปของคณะกรรมการ (Committee) เช่น คณะกรรมการโครงการ คณะกรรมการดำเนินงาน คณะกรรมการเฉพาะกิจ หรือคณะกรรมการที่เรียกชื่ออย่างอื่น รูปแบบนี้เป็นการกระจายอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกันงาน มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินการด้วย ระบบการบริหารหรือนี้เหมาะสำหรับใช้ผู้บริหารระดับต้นขึ้นไป โดยการมอบหมายหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะทำงาน ประธานโครงการ ประธานคณะกรรมการหรือกรรมการเป็นต้น ๒) กลุ่มคุณภาพ (Quality Control Circles) เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปของกลุ่มบุคคล ๓-๑๐ คน ที่อยู่ในหน่วยงาน

<sup>๒๔</sup> ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงศ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ประชาชน ชุมชน: ยุทธศาสตร์หนึ่งประกันคุณภาพการศึกษา”, วารสารข้าราชการครู, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ (๔ เมษายน ๒๕๔๔) : ๔๒-๔๗.

<sup>๒๕</sup> Cohen, John M., and Norman T. Uphoff, Participation's Place in Rural Development : seeking Clarity though Specificity, อังไฉ นีพันธ์เวช สืบแสง, การมีส่วนร่วมของชาวชนบทในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘.

เดียวกัน รูปแบบกลุ่มคุณภาพนี้เหมาะสำหรับใช้กับผู้ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติหรือระดับหัวหน้างาน เพราะเป็นการฝึกฝนและเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน เพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา<sup>๓๑</sup>

การให้บุคคลมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น เป็นการเพิ่มความรับผิดชอบและตระหนักในงานที่ปฏิบัติให้กับผู้ร่วมงาน จะช่วยให้บรรยากาศการทำงานมีสภาพน่าพึงพอใจเป็นบันไดนำไปสู่การยอมรับ นับถือ ความรักความผูกพันระหว่างบุคคลต่อบุคคล และระหว่างบุคคลต่อตัวบุคคล เป็นการนำศักดิ์ศรีและความหมายอันลึกซึ้งมาสู่งานที่เขาทำอยู่ การเข้ามามีส่วนร่วมจะช่วยให้เกิดการผลักดัน เกิดจินตนาการเพื่อสร้างสรรค์ และเกิดความคิดหลักแหลมในงานใหม่ ๆ ช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีในการบริหาร และเหนือสิ่งอื่นใดทั้งหมด ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกระสับผลสำเร็จของผู้ร่วมงาน

การกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมิได้หมายความว่า ผู้บริหารไม่มีความสามารถในการปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นๆ ถึงแม้ว่าผู้บริหารจะให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารก็ยังช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และรับฟังความคิดเห็นและถึงขั้นตัดสินใจที่สำคัญแล้ว ผู้บริหารก็ยังเป็นผู้ตัดสินใจสั่งการ ดังนั้นกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ ดังนี้<sup>๓๒</sup>

ปรัชญา เวสทาร์ช ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่าเป็นการที่ประชาชนเข้าเกี่ยวข้อง โดยการใช้ความพยายาม หรือใช้ทรัพยากรบางอย่างส่วนตนในกิจกรรม ซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาของชุมชนและการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

๑) มีประชาชนเข้าเกี่ยวข้องในกิจกรรมพัฒนา

๒) ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างสุดตัว เช่น ความรู้ ความสามารถ ความคิด แรงงานหรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินทุนวัสดุกิจกรรมการพัฒนา<sup>๓๓</sup>

จำรัส บุญเชื้อ ได้กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการและโครงการที่ประชาชนในชนบท สามารถที่แสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดอันดับความสำคัญ การเข้าร่วมในการพัฒนา และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นโดยเน้นที่การใช้อำนาจการตัดสินใจแก่ประชาชนในชนบท”<sup>๓๔</sup>

<sup>๓๑</sup> สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, “รูปแบบการมีส่วนร่วม”, วารสารวิชาการ, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๔ (๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๙) : ๑๐-๑๒.

<sup>๓๒</sup> สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ๒๕๔๐, การบริหารโรงเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓), หน้า ๒๔๑-๒๔๖.

<sup>๓๓</sup> ปรัชญา เวสทาร์ช, การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๓๖ - ๓๘.

<sup>๓๔</sup> จำรัส บุญเชื้อ, “การมีส่วนร่วมของประชากรในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของโรงเรียนมัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านโพนทาลี”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๓๗, หน้า ๑๓.

ดุชฎี อายุวัฒน์ กล่าวไว้ว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นจนถึงกระบวนการสิ้นสุดโดยที่การร่วมอาจร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือครบวงจรก็ได้ การเข้าร่วมทั้งรายบุคคล กลุ่มคน จนถึงองค์กร ซึ่งมีความสอดคล้องกัน การเข้ามารับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์”<sup>๓๕</sup>

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง “การที่ประชาชนหรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและความคุ้มค่าการใช้และการกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตัวเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง”<sup>๓๖</sup>

สุจินต์ ดาววีระกุล ให้ความหมาย “การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเอง โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อตัวเอง และมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งที่ปรารถนาหรือตั้งไว้”<sup>๓๗</sup>

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ กล่าวไว้ใน “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และ สร้างโอกาสให้ประชาชนและชุมชนทั้งในรูปของส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม และองค์กร อาสาสมัคร รูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้”<sup>๓๘</sup>

นิพัทธ์เวช สืบแสง ได้ให้คำจำกัดความของ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมายถึง การกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงสถานการณ์ของงานรวม เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

<sup>๓๕</sup>ดุชฎี อายุวัฒน์, การวิเคราะห์ด้วย Correlation และ Regression Analysis, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ม.ป.ป.), หน้า ๓๖-๓๘.

<sup>๓๖</sup>ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๒.

<sup>๓๗</sup>สุจินต์ ดาววีระกุล, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดดีเด่น ระดับจังหวัดประจำปี ๒๕๒๗”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๒๗, หน้า ๑๘.

<sup>๓๘</sup>ไพรัตน์ เตชะรินทร์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๖-๗.



ภายใต้การกำหนดและดำเนินการของประชาชนเองโดยที่กระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้น เป็นการมีส่วนร่วมในการค้นหาหรือกำหนดปัญหาของชุมชน การหาสาเหตุของปัญหา หาวิธีแก้ไขปัญหา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน และประเมินผลการดำเนินการแก้ไขปัญหา”<sup>๙๙</sup>

เดวิด และ นิวสตรอม (Davis & Newstrom) อธิบายว่า “การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและความรู้สึกนึกคิดของแต่ละคนที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของกลุ่ม หรือเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยทำให้มีความสำเร็จ ซึ่งเป็นเป้าหมายของกลุ่มหรือเป็นความรับผิดชอบต่อกิจกรรมร่วมกันด้วยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) ช่วยเหลือ (Contribution) และความรับผิดชอบต่อ (Respond suability)”<sup>๑๐</sup>

เดช กาญจนางกุล ได้ให้ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วม “เป็นการแบ่งกันทำตามบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีการบูรณาการในด้านความรู้ ความคิดและความเข้าใจให้ถูกต้องตรงกัน เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนร่วมปฏิบัติงานหรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการให้ประสาน เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นจังหวะเดียวกัน จึงจะทำให้การปฏิบัติร่วมกันสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดตามที่ผู้มีส่วนร่วมทุกคนปรารถนา”<sup>๑๑</sup>

นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา ระบุว่า การมีส่วนร่วมคือ “การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินโครงการและร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้น ๆ ด้วย”<sup>๑๒</sup>

สรุปจากที่กล่าวมา ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลในองค์กรให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมทำกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผนแก้ไขปัญหา การดำเนินการปฏิบัติงาน การติดตามผลและร่วมรักษามาตรฐานที่กลุ่มกำหนดขึ้น และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมในความสำเร็จ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร และสามารถบรรลุผลสำเร็จเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยการเข้าร่วมทำกิจกรรมนั้น ๆ

<sup>๙๙</sup> นิพนธ์เวช สืบแสง, การมีส่วนร่วมของชาวชนบทในการพัฒนา, อ่างแล้ว, หน้า ๑๘.

<sup>๑๐</sup> Davis & Newstrom, Organizational Behavior: Human Behavior at Work, อ้างใน สายสุนีย์ แถวโน้นจิว, “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลของบุคลากรโรงพยาบาลหนองเรือจังหวัดขอนแก่น”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๙, หน้า ๒๓.

<sup>๑๑</sup> เดช กาญจนางกุล, การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัย เชียงใหม่, ๒๕๔๗), หน้า ๔.

<sup>๑๒</sup> นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา, แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๓๘), หน้า ๑๙.

### ๒.๓.๒ ลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะขั้นตอนของการมีส่วนร่วม สามารถสรุปได้ดังนี้

อคิน รพีพัฒน์ กล่าวว่า ขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

๑) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา รวมถึงแนวทางการแก้ไข ปัญหา เป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ

๒) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางและการวางแผนพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหา เป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหา ตัดสินใจกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน

๓) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา โดยการสร้างประโยชน์ ด้วยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน

๔) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน โดยเข้าร่วมประเมินว่าการดำเนินการที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด<sup>๓</sup>

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการที่บุคคลในองค์กรให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมทำกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วยการร่วมกันวางแผนแก้ไขปัญหา การดำเนินการปฏิบัติงาน การติดตามผลและร่วมรักษามาตรฐานที่กลุ่มกำหนดขึ้น และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมในความสำเร็จ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร โดยแบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๔ ขั้นตอนได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๔ ขั้นตอน คือ

๑. การมีส่วนร่วมเสนอปัญหาในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมประชุม ร่วมแสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น ในการบริหารจัดการชุมชน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ

๒. การร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาในชุมชนของตนเองทุกครั้ง มีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำ

<sup>๓</sup> อคิน รพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภารการพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๑๐๑.

แผนพัฒนาเทศบาล ร่วมแสดงข้อคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล และประชาชนได้นำปัญหาเสนอต่อเทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล เป็นต้น

๓. การร่วมกิจกรรมของเทศบาลตำบล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผนเทศบาล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา โดยการสร้างประโยชน์ ด้วยการสนับสนุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน

๔. การตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลตำบล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน โดยเข้าร่วมประเมินว่าการดำเนินการที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด<sup>๔๔</sup>

วิไลพร สมบูรณ์ชัย ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วม ดังนี้

- ๑) การมีส่วนร่วมในการศึกษาถึงปัญหา
- ๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผน
- ๓) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
- ๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามผล
- ๕) การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา<sup>๔๕</sup>

สุวรรณณี คงทอง ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมดังนี้

- ๑) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ โดยแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะ
  - ๒) การร่วมดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยเสียสละกำลังแรงงาน วัสดุ กำลังเงินหรือทรัพยากรใด ๆ
  - ๓) การร่วมรับแบ่งปันประโยชน์ คือการร่วมในการใช้ประโยชน์ การร่วมในการติดตามผลงาน<sup>๔๖</sup>
- สามารถสรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมได้ ๕ ขั้นตอน
- ๑) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
  - ๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจดำเนินการแก้ไขปัญหา
  - ๓) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
  - ๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
  - ๕) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ร่วม

<sup>๔๔</sup> ใจุมศักดิ์ ปิ่นทอง, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : สักดิ์โสภณาการพิมพ์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๑-๑๓.

<sup>๔๕</sup> วิไลพร สมบูรณ์ชัย, “การมีส่วนร่วมของอาสาพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดลำปาง”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๓๔, หน้า ๑๔.

<sup>๔๖</sup> สุวรรณณี คงทอง, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในพื้นที่อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๓๖, หน้า ๑๕-๑๖.





ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดให้การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านร่วมคิดกำหนดความต้องการ ด้านจัดทำแผนพัฒนา ด้านร่วมปฏิบัติ และด้านร่วมติดตามผลและประเมินผล เป็นตัวแปรอิสระตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

## ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

### ๒.๔.๑ ความหมายของการบริหารจัดการ

ความหมายของการบริหารจัดการนั้น สามารถจำกัดออกมาตามความเข้าใจได้โดยว่า “Management” อาจแปลว่า การจัดการหรือการบริหารหรือการบริหารจัดการก็ได้ ซึ่งในหนังสือ องค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์ ซึ่งศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะได้รวบรวมความหมายของคำว่า การบริหารจัดการและการจัดการ ได้ดังนี้

การบริหาร คือกลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การสั่งการ (Leading/Directing) หรือการอำนวย และการควบคุม (Controlling) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์กร คือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ การบริหาร (Man Money Material Machine Method Management หรือ ๖M's) เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลครบถ้วน

การจัดการ (Management) จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ (Business Management) ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” (Manager) จะหมายถึงบุคคลในองค์กรซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร

การบริหารจัดการ (Management) หมายถึงชุดของหน้าที่ต่างๆ (A set of Functions) ที่กำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) หมายถึง การใช้ทรัพยากรได้อย่างเฉลียวฉลาดและคุ้มค่า (Cost-Effective) การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective) นั้น หมายถึงการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง (Right Decision) และมีการปฏิบัติการสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้นผลสำเร็จของการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควบคู่กัน<sup>๔๔</sup>

เกษม จันทร์แก้ว ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะการดำเนินการ นำวัสดุไปสู่ระบบด้วยระบบกระบวนการผลิตจนได้ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ การบริหารจึงเป็นการดำเนินการให้ทุกโครงการทำหน้าที่สัมพันธ์กัน เป็นเรื่องยากที่จะทำให้เกิดการผสมผสานกันถ้าไม่วางแผนการดำเนินการที่ดี ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่วางแผนบริหารอย่างไร อย่างไรก็ดีผู้บริหารมีหน้าที่อำนวย (Directing) ตามอำนาจหน้าที่จากหน่วยงาน (Organizing) ที่เป็นผู้รับผิดชอบควบคุม (Controlling) ในการนำแผนงาน (Planning) ที่ได้กำหนดไว้แล้วไป

<sup>๔๔</sup>ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมา, ๒๕๕๕), หน้า ๑๘๘-๑๘๙

ดำเนินการร่วมกับทรัพยากร (Assembling Resource) ทำให้การผลิตหรือการใช้ปัจจัยการบริหาร (ได้แก่ คน งบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ สวัสดิการ ฯลฯ) ก่อให้เกิดผลผลิตขั้นสุดท้าย<sup>๕๐</sup>

วิโรจน์ สารรัตน์ ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่หลักทางการบริหารอย่างน้อยสี่ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล<sup>๕๑</sup>

ในอีกแนวหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์การ จากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่นๆ<sup>๕๒</sup> หรือเป็นกระบวนการออกแบบและรักษา สภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำว่า การบริหาร (Administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน "Administratae" หมายถึง ช่วยเหลือ (Assist) หรืออำนวยความสะดวก (Direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า "Minister" ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า Administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่างๆ ส่วนคำว่า การจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (Profits) หรือกำไรสูงสุด (Maximum Profits) สำหรับผลประโยชน์ที่จะตกแก่สาธารณะ ถือเป็นวัตถุประสงค์รอง หรือเป็นผลพลอยได้ (By Product) เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงแตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (Public Services) แก่ประชาชน การบริหารภาครัฐทุกวันนี้หรืออาจเรียกว่าการบริหารจัดการ (Management Administration) เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น เช่นการนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด (Chief Executive Officer) หรือ ซีอีโอ (CEO) มาปรับใช้ในวงราชการ การบริหารราชการด้วยความรวดเร็ว การลดพิธีการที่ไม่จำเป็น การลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และการมุ่งใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น นอกเหนือจากการที่ภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามารับสัมปทานจากภาครัฐ เช่น ให้สัมปทานโทรศัพท์มือถือ เหล้า บุหรี่ อย่างไรก็ตาม ภาคธุรกิจก็ได้ทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะหรือประชาชนได้เช่นกัน เช่น จัดโครงการคืนกำไรให้สังคมด้วยการลดราคาสินค้า ขยายสินค้าราคาถูก หรือการบริจาคเงินช่วยเหลือสังคม เป็นต้น

<sup>๕๐</sup> เกษม จันทรแก้ว, การวางแผนและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, (ปฐมธานี : ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๐), หน้า ๔๑๒-๔๑๓.

<sup>๕๑</sup> วิโรจน์ สารรัตน์, วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม กระบวนทัศน์ใหม่สำหรับการวิจัยทางการบริหารการศึกษา, (ขอนแก่น : อักษราพิพัฒน์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕-๑๖.

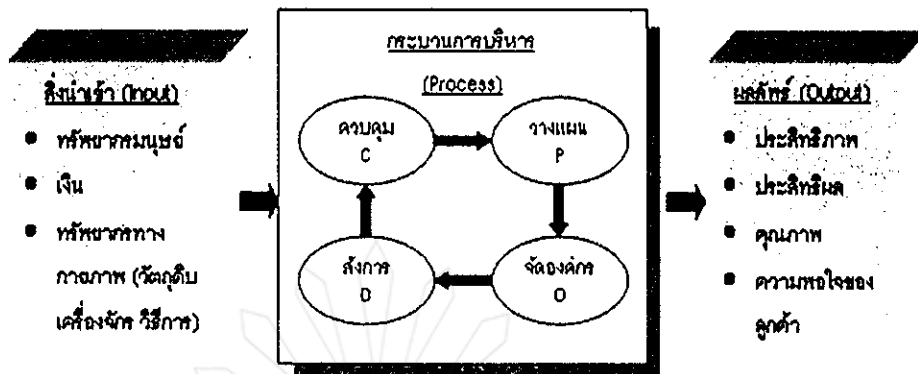
<sup>๕๒</sup> Certo, Samuel C., Strategic Management : Concept and Application, อังโณ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, องค์การและการจัดการ, อ่างแก้ว, ๕๕๕.

การบริหาร บางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน หรือ การปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐและ/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ถ้าเป็นหน่วยงานภาคเอกชน หมายถึงของหน่วยงาน และ/หรือ บุคคล) ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่างๆ เช่น(๑) การบริหารนโยบาย (Policy) (๒)การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) (๓)การบริหารคุณธรรม (Morality)(๔) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) (๕) การวางแผน (Planning) (๖) การจัดองค์การ (Organizing) (๗) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) (๘) การอำนวยการ (Directing) (๙) การประสานงาน (Coordinating) (๑๐) การรายงาน (Reporting) และ (๑๑) การงบประมาณ (Budgeting) เช่นนี้ เป็นการนำ “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แฟ้มสโปกคอร์บ (PAMS-POSDCORB) แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย

พร้อมกันนี้ อาจให้ความหมายได้อีกว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับ คน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น (๑) การบริหารคน (Man) (๒) การบริหารเงิน (Money) (๓) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) (๔) การบริหารงานทั่วไป (Management) (๕) การบริหารการให้บริการประชาชน (Market) (๖) การบริหารคุณธรรม (Morality) (๗) การบริหารข้อมูลข่าวสาร (Message) (๘) การบริหารเวลา (Minute) และ (๙) และการบริหารการวัดผล (Measurement) เช่นนี้ เป็นการนำ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า ๘M แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย

การให้ความหมายทั้ง ๒ ตัวอย่างที่ผ่านมานี้ เป็นการนำหลักวิชาการด้านการบริหาร คือ “กระบวนการบริหาร” และ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” มาใช้เป็นแนวทางหรือกรอบแนวคิดในการให้ความหมายซึ่งน่าจะมีส่วนทำให้การให้ความหมายคำว่า การบริหารเช่นนี้ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหาร ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย เป็นวิชาการ และมีกรอบแนวคิดด้วย นอกจาก ๒ ตัวอย่างนี้แล้ว ยังอาจนำปัจจัยอื่นมาใช้เป็นแนวทางในการให้ความหมายได้อีก เป็นต้นว่า ๓M ซึ่งประกอบด้วย การบริหารคน (Man) การบริหารเงิน (Money) และการบริหารงานทั่วไป (Management) และ ๕ป ซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด ประสานงาน และประชาสัมพันธ์

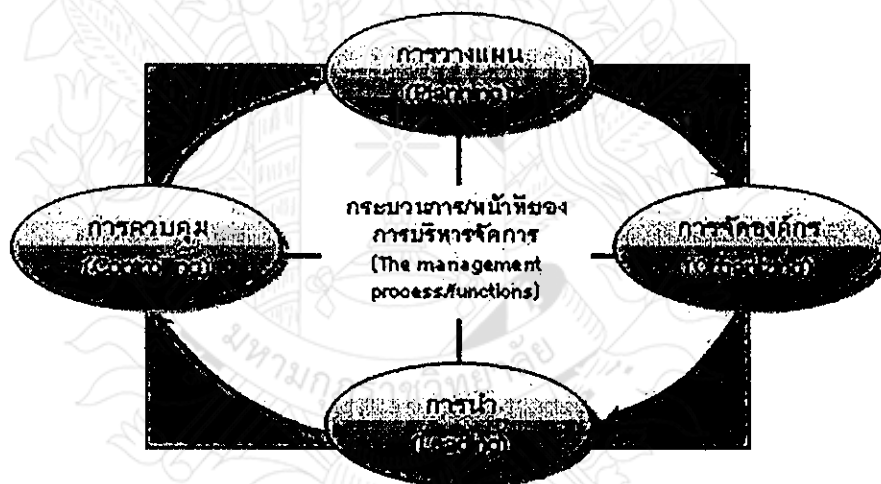
โดยสรุปคำว่า “การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) มีความหมายแตกต่างกันเล็กน้อย โดยการบริหารจะสนใจและสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบาย ไปลงมือปฏิบัติ นักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่าการบริหารใช้ในภาครัฐ ส่วนการจัดการใช้ในภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม ในตำราหรือหนังสือส่วนใหญ่ทั้งสองคำนี้มีความหมายไม่แตกต่างกัน สามารถใช้แทนกันได้ และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ดังภาพประกอบที่ ๒.๑



ภาพประกอบที่ ๒.๑ การบริหารจัดการ

๒.๔.๒ กระบวนการการบริหารจัดการ (Management Process)

กระบวนการการบริหารจัดการ (Management Process) หมายถึง กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ซึ่งกระบวนการการบริหารจัดการนี้ สามารถแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องกันได้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ สอดคล้องและต่อเนื่อง ดังแสดงให้เห็นดังภาพประกอบ ที่ ๒.๒



ภาพประกอบที่ ๒.๒ กระบวนการบริหารจัดการ

ทั้งนี้หน้าที่ของการบริหารประกอบด้วยกิจกรรมพื้นฐานสี่ประการหรืออาจแบ่งใน ลักษณะที่เป็นขั้นตอนดังนี้ (POLC)<sup>๕๓</sup>

<sup>๕๓</sup> สุรัสวดี ราชกุลชัย, การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร = Management Planning and Control, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จามจุรี, ๒๕๕๓), หน้า ๓.



๑) การวางแผน (Planning) เป็นสิ่งที่องค์กรต้องการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การวางแผนเป็นสะพานเชื่อมระหว่างเหตุการณ์ปัจจุบันและอนาคต ซึ่งทำได้โดยการให้บรรลุเป้าหมาย ผลลัพธ์ที่ต้องการ การวางแผนจึงต้องอาศัยการกำหนดกลยุทธ์ที่ประสิทธิภาพ แม้ว่าพื้นฐานของการจัดการโดยทั่วไปเป็นงานของผู้บริหาร การวางแผนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จและการประเมินกลยุทธ์ เพราะว่า การจัดการองค์กร การจูงใจ การจัดบุคคลเข้าทำงาน และกิจกรรมควบคุม ขึ้นกับการวางแผน กระบวนการวางแผนจะต้องประกอบด้วยผู้บริหารและพนักงานภายในองค์กร

การวางแผน (Planning) เป็นหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งนักวิชาการทั้งหลายกำหนดขึ้น จะเริ่มต้นด้วยหน้าที่ทางการวางแผนเป็นอันดับแรก จึงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวางแผนเป็นอย่างดี โดยที่องค์ประกอบของกระบวนการวางแผนขององค์การหนึ่งๆ ประกอบด้วย การกิจ จุดหมาย และแผน โดยภารกิจเป็นข้อประกาศอย่างกว้างๆ เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายหรือเหตุผลพื้นฐานในการดำรงอยู่ขององค์การ และขอบข่ายงานเฉพาะขององค์การหรือที่ทำให้ องค์การแตกต่างจากองค์การอื่น สำหรับจุดหมายเป็นเป้าหมายแห่งอนาคต หรือผลลัพธ์สุดท้ายที่ องค์การต้องการให้บรรลุผล ขณะเดียวกันแผนงานหมายถึงวิถีทางที่จะก่อให้เกิดการกระทำเพื่อให้ บรรลุผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับองค์การ

การวางแผนจะช่วยให้องค์กรกำหนดข้อดีจากโอกาสภายนอกและทำให้เกิดผล กระทบจากอุปสรรคภายนอกต่ำสุด โดยต้องมองเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์ที่ จะเกิดขึ้นในอนาคต การวางแผน ประกอบด้วย การพัฒนาภารกิจ (Mission) การคาดคะเน เหตุการณ์ ปัจจุบัน เหตุการณ์อนาคต และแนวโน้ม การกำหนดวัตถุประสงค์ และการเลือกกลยุทธ์ที่ใช้การ วางแผนจะช่วยให้ปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมและสามารถกำหนดเป้าหมายได้ การบริหาร เชิงกลยุทธ์นั้นต้องการให้องค์กรติดตามในลักษณะเชิงรุก (Proactive) มากกว่าที่จะเป็นเชิงรับ (Reactive) องค์กรที่ประสบความสำเร็จจะต้องควบคุมอนาคตขององค์กร มากกว่าที่จะรอรับผลจาก อิทธิพลสภาพแวดล้อมภายนอก และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การตัดสินใจ (Decision Making) ถือเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน การปรับตัวเป็นสิ่งจำเป็น เพราะมีการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั่วโลกจุดเริ่มต้นของความสำเร็จที่ดีของ ธุรกิจคือการวางแผนที่เหมาะสม เห็นผลได้จริง ยืดหยุ่น มีประสิทธิผล และทรงประสิทธิภาพ

๒) การจัดการองค์กร (Organizing) จุดมุ่งหมายของการจัดการองค์กรคือ การใช้ความ พยายามทุกกรณีโดยการกำหนดงานและความสำคัญของอำนาจหน้าที่ การจัดการองค์กร หมายถึง การพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องการทำและผู้ที่ จะทำการจัดองค์กรที่ดี สามารถประสบความสำเร็จ จูงใจ ผู้บริหารและบุคลากรให้มองเห็นความสำคัญของความสำเร็จขององค์กรการกำหนดลักษณะเฉพาะ ของงาน (Work Specialization) โดยการแบ่งงาน ประกอบด้วยงานที่กำหนดออกมาเป็นแผนก การ จัดแผนก และการมอบอำนาจหน้าที่ (Delegating Authority) การแยกงานออกเป็นงานย่อยตามการ

พัฒนารายละเอียดของงาน (Job Description) และคุณสมบัติของงาน (Job Specification) เครื่องมือเหล่านี้มีความชัดเจนสำหรับผู้บริหารและบุคลากร ซึ่งต้องการทราบลักษณะของงาน

การจัดองค์การ (Organizing) เป็นหน้าที่ทางการบริหารที่สืบเนื่องจากการวางแผน กล่าว คือ เมื่อองค์การจัดทำจุดหมาย และแผนเชิงยุทธศาสตร์แล้ว ผู้บริหารควรต้องออกแบบโครงสร้างองค์การเพื่อให้การบริหารงานบรรลุจุดหมายแผนเชิงยุทธศาสตร์ขององค์การนั้น การออกแบบโครงสร้างองค์การ เป็นกิจกรรมที่ควรได้รับการตรวจสอบอยู่เสมอ เนื่องจากปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างองค์การเกิดขึ้นมากมาย

การกำหนดแผนกในโครงสร้างขององค์การ (Organization Structure) ขนาดของการควบคุม (Span of Control) และสายการบังคับบัญชา (Chain of Command) การเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ต้องการการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้าง เพราะตำแหน่งใหม่ๆ ที่สร้างขึ้นหรือลดลง หรือรวมกัน โครงสร้างองค์การจะต้องระบุถึงวิธีการใช้ทรัพยากรและวิธีการซึ่งวัตถุประสงค์มีการกำหนดขึ้น

๓) การนำหรือการสั่งการ (Leading/Directing) เป็นการใช้อิทธิพลเพื่อจูงใจบุคลากรให้ปฏิบัติงานและนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ระบุไว้ หรือเป็นกระบวนการจัดการให้สมาชิกในองค์กรทำงานร่วมกันได้ด้วยวิธีการต่างๆ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่ซับซ้อนและเข้าใจ ถ่องแท้ได้ยาก การนำหรือการสั่งการ จึงต้องใช้ความสามารถหลายเรื่องควบคู่กันไป อาทิ ภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหาร การจูงใจ การติดต่อสื่อสารในองค์กรและการทำงานเป็นทีม เป็นต้น หน้าที่ในการนำหรือสั่งการนี้ มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าหน้าที่อื่น เพราะผู้บริหารต้องแสดงบทบาทของผู้สั่งการอย่างมีคุณภาพ ถ้าไม่เช่นนั้นแผนงานที่วางไว้ตลอดจนทรัพยากรที่จัดเตรียมไว้อาจไม่เกิดประสิทธิผล ถ้าผู้บริหารดำเนินกิจกรรมด้านการสั่งการไม่ดีพอ ดังนั้น การสั่งการจึงเป็นเรื่องของความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ และความสามารถที่จะชักจูงให้บุคลากรร่วมกันปฏิบัติงานไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ให้องค์กรประสบความสำเร็จตามต้องการ

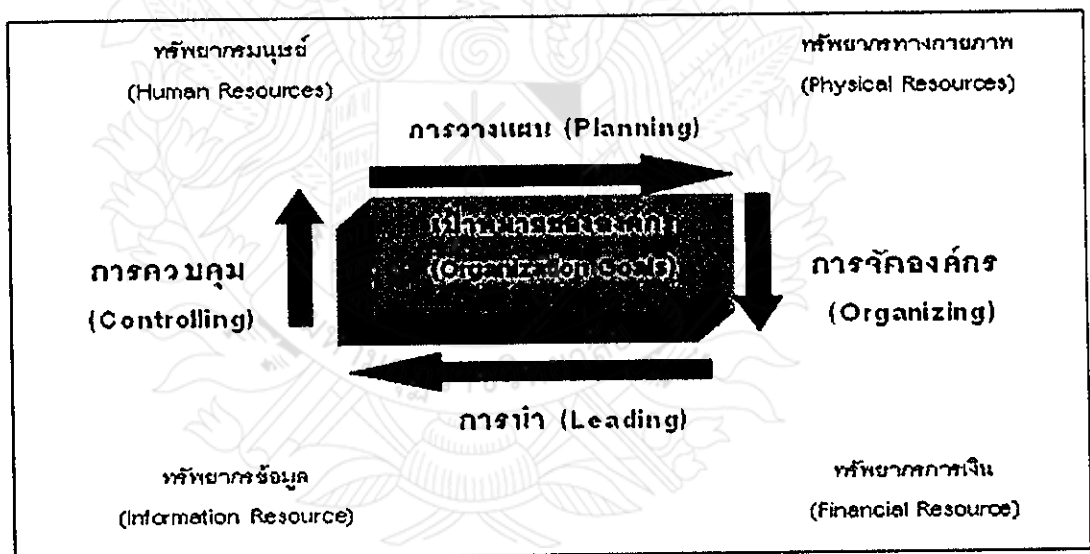
การนำ (Leading) เป็นสภาวะที่ผู้นำใช้ความพยายามที่จะให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การที่ผู้นำจะเป็นผู้นำที่มีศักยภาพดังกล่าวได้พึงทำความเข้าใจทฤษฎีการจูงใจ ภาวะผู้นำ การติดต่อสื่อสาร และการบริหารกลุ่ม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

๔) การควบคุม (Controlling) การใช้ทรัพยากรต่างๆ ขององค์กร ถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบ หรือติดตามผลและประเมินการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่างๆ ของบุคลากรเพื่อรักษาให้องค์กรดำเนินไปในทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กร ในเวลาที่กำหนดไว้ องค์กรที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวอาจเกิดจากการขาดการควบคุม หรือมีการควบคุมที่ไร้ประสิทธิภาพ และหลายแห่งเกิดจากความไม่ใส่ใจในเรื่องของการควบคุม ละเลยเพิกเฉย หรือในทางกลับกันคือมีการควบคุมมากจนเกิดความผิดพลาดขององค์กรเอง การควบคุม จึงเป็นหน้าที่หลักทางการบริหารที่มี

ความสำคัญ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการทางการบริหาร การควบคุมเป็นการตรวจตราและตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน โดยเปรียบเทียบกับเป้าหมาย และดำเนินการปฏิบัติเพื่อให้มั่นใจว่า จะบรรลุผลลัพธ์ตามต้องการ นอกจากนี้ การควบคุมยังเป็นกระบวนการรวบรวมและแสดงถึงข้อมูลย้อนกลับเรื่องของการดำเนินงานในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอีกด้วย

การควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการวางระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้ การปฏิบัติงานขององค์การบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้ มุ่งให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิก ในองค์การได้ประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานการทำงานที่กำหนดไว้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งขององค์การ การเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกในองค์การ

บทบาทสำคัญของการควบคุม อยู่ที่คำสี่คำ ได้แก่ มาตรฐาน (Standard) การวัดผล (Measurement) การเปรียบเทียบ (Comparison) และการปฏิบัติ (Take Action) โดยการควบคุมจะครอบคลุมดูแลพื้นที่สี่พื้นที่ใหญ่ๆ ของการบริหาร กล่าวคือ พฤติกรรมบุคคลในองค์กร การเงิน การปฏิบัติการ และ ข้อมูลข่าวสาร ทรัพยากรประกอบด้วย มนุษย์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน ตลอดจนทรัพยากรข้อมูลขององค์กร ดังแสดงในภาพประกอบที่ ๒.๓ ซึ่งผู้บริหารจะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรโดยอาศัยหน้าที่ทั้งสี่ประการนี้



ภาพประกอบที่ ๒.๓ กระบวนการบริหารจัดการที่สัมพันธ์กัน

#### ๒.๔.๓ ความสำคัญของการบริหารจัดการ

ความสำคัญสำคัญของการบริการจัดการ มีดังนี้

- ๑) การบริหารจัดการสามารถประยุกต์ใช้กับองค์กรใดองค์กรหนึ่งได้
- ๒) เป้าหมายของผู้บริหารทุกคนคือ การสร้างกำไร

๓) การบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิต (Productivity) โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพ (Efficiency) (วิธีการใช้ทรัพยากรโดยประหยัดที่สุด) และประสิทธิผล (Effectiveness) (บรรลุเป้าหมายคือประโยชน์สูงสุด)

๔) การบริหารจัดการสามารถนำมาใช้สำหรับผู้บริหารในทุกระดับชั้นขององค์กร  
 ธงชัย สันติวงษ์ กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้สามด้าน คือ

ด้านที่หนึ่ง ด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์การ

ด้านที่สอง ด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำงานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์การ และการประสานกิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน

ด้านที่สาม ด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน<sup>๔๔</sup>

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการ (Management Administration) การบริหารการพัฒนา (Development Administration) แม้กระทั่งการบริหารการบริการ (Service Administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อน้อย สามส่วน คือ

๑) เป็นแนวทาง หรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ

๒) มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วยสามขั้นตอน คือ การคิด (Thinking) หรือการวางแผน (Planning) การดำเนินงาน (Acting) และการประเมินผล (Evaluating)

๓) มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงเพิ่มขึ้น สำหรับส่วนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละคำมีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่องการนำแนวคิด การจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในการบริหารราชการ เช่น การมุ่งหวังผลกำไร การแข่งขัน ความรวดเร็ว การตลาด การประชาสัมพันธ์ การจูงใจด้วยค่าตอบแทน การลดขั้นตอน และการลดพิธีการ เป็นต้น ในขณะที่การบริหารการพัฒนาให้ความสำคัญเรื่องการบริหารรวมทั้งการพัฒนายโยบาย แผน แผนงาน โครงการ (Policy, Plan, Program, Project) หรือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐ ส่วนการบริหารการบริการเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ประชาชน<sup>๔๕</sup>

สรุปได้ว่า การบริหารและการบริหารจัดการมีแนวคิดมาจากธรรมชาติของมนุษย์ ที่เป็นสัตว์สังคมซึ่งจะต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้นำกลุ่มและมีแนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกัน

<sup>๔๔</sup> ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร : การศึกษาการจัดการแผนใหม่, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๒๑-๒๒.

<sup>๔๕</sup> วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๘), หน้า ๕.



ภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย ซึ่งอาจเรียกว่าผู้บริหาร และการบริหารตามลำดับ ดังนั้น ที่ได้มีกลุ่มที่เน้นย่อมมีการบริหาร

คำว่า การบริหารและการบริหารจัดการ รวมทั้งคำอื่น ๆ อีก เป็นต้นว่า การปกครอง (Government) การบริหารการพัฒนา การจัดการ และการพัฒนา (Development) หรือแม้กระทั่งคำว่า การบริหารการบริการ (Service Administration) การบริหารจิตสำนึกหรือการบริหาร ความรู้ ฝึตรู้ชอบ (Consciousness Administration) การบริหารคุณธรรม (Morality Administration) และการบริหารการเมือง (Politics Administration) ที่เป็นคำในอนาคตที่อาจถูกนำมาใช้ได้ คำเหล่านี้ล้วนมีความหมายใกล้เคียงกัน ขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจในแต่ละยุคสมัยจะนำคำใดมาใช้ โดยอาจมีจุดเน้นแตกต่างกันไปบ้าง อย่างไรก็ตาม ทุกคำที่กล่าวมานี้เฉพาะในภาครัฐ ล้วนหมายถึง (๑) การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน แนวทาง (Guideline) วิธีการ (Method) หรือมรรควิธี (Means) ใดๆ (๒) ที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้ในการบริหารราชการหรือปฏิบัติงาน (๓) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (๔) เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทาง (End หรือ Goal) หรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม เช่น มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางเบื้องต้น (Primary Goal) คือ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ หรือช่วยเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติราชการให้เป็นไปในทิศทางที่ดีกว่าเดิม หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางสูงสุด (Ultimate Goal) คือ การพัฒนาประเทศที่ประเทศชาติและประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน เป็นต้น และทุกคำดังกล่าวนี้อาจมองในลักษณะที่เป็นกระบวนการ (Process) ที่มีระบบและมี หลายขั้นตอนในการดำเนินงานก็ได้

## ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

### ๒.๕.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

#### ๑) อุดมคติของการปกครองตนเอง

ชูศักดิ์ เทียงตรง อุดมคติของการปกครองตนเองนั้น เป็นอุดมการณ์ของลัทธิการเมืองการปกครองที่คุ้นเคยและรู้จักกันดีว่า “ระบอบประชาธิปไตย” ซึ่งอดีตประธานาธิบดี อับราฮัม ลินคอล์น ผู้มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกาได้ให้คำนิยามสั้น ๆ แต่มีความลึกซึ้งไว้ว่า “การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชนโดยประชาชน เพื่อประชาชน” รัฐบาลต้องมาจากประชาชน ไม่ว่าจะป็นรัฐบาลระดับประเทศหรือรัฐบาลระดับท้องถิ่นก็ตาม ถือว่าเป็นรัฐบาลตามอุดมคติของการปกครองตนเองทั้งสิ้นการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยนั้น เน้นถึงสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายและความชอบธรรมของประชาชน แต่การที่ประชาชนหรือบุคคลจะมีสิทธิและเสรีภาพมากน้อยเพียงใดนั้นเป็นเรื่องของรายละเอียดที่กำหนดโดยรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ๆ ของแต่ละประเทศ ปัจจัยสำคัญในการนำเอาอุดมการณ์มาประพุดติปฏิบัติให้บรรลุผลนั้น ประชาชนต้องเข้าใจในกติกา (Rule of Games) ของความเป็นประชาธิปไตยที่จำเป็นขั้นพื้นฐานเสียก่อนมิฉะนั้นแล้ว การปกครองตนเองก็จะเป็นการประสพความสำเร็จตามอุดมการณ์ที่ตั้งไว้ กติกาพื้นฐานที่สำคัญคือ

- ๑) การยอมรับความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย (Rule of Law)
- ๒) การใช้สิทธิแสดงความคิดเห็น (Free-Minded)
- ๓) การเลือกตั้งและการแข่งขันโดยเสรี (Free Election and Competition)
- ๔) การตัดสินใจโดยเสียงข้างมากและรับฟังเสียงข้างน้อย (Majority Rule and Minority Right)<sup>๕๖</sup>

## ๒) ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

ชูศักดิ์ เทียงตรง กล่าวถึง การปกครองท้องถิ่นนับเป็นรากฐานในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียในการบริหารเกิดความรับผิดชอบและห่วงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในที่สุด การมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) จึงเป็นลักษณะสำคัญยิ่งของการปกครองท้องถิ่น<sup>๕๗</sup>

สมมุติ กาญจนมัย ได้อธิบายความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

๑) การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชนให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและห่วงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด

๒) การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) ซึ่งเป็นหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกครองตนเอง คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากได้รับเลือกตั้งมารับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารจะต้องฟังเสียงประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา อุปสรรค และช่วยกันแก้ปัญหาลงท้องถิ่นของตน

๓) การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นจึงมีขึ้นเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลตามความจำเป็น

๔) การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

๕) การปกครองท้องถิ่นเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารประเทศในอนาคต

<sup>๕๖</sup> ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่น หน่วยที่ ๑-๘, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๔), หน้า ๕-๖.

<sup>๕๗</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘.

๖. การปกครองท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญ คือ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มที่<sup>๕๘</sup>

โดยสรุป การปกครองท้องถิ่น คือการที่ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจในการดูแลจัดการกิจการสาธารณะที่จำเป็นของท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นนั้นเลือกตั้งผู้บริหารขึ้นมาเอง ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามนโยบายและการกำกับดูแลของรัฐบาลกลางซึ่งท้องถิ่นจะต้องมีอิสระในการกำหนดนโยบายการคลัง การบริหารงานบุคคล และการบริหารกิจการของท้องถิ่น ภายใต้การตรวจสอบของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ และที่สำคัญคือ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

### ๓. ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ชูศักดิ์ เทียงตรง การปกครองท้องถิ่น ในความหมายกว้าง ๆ หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองที่เกิดขึ้นหลังจากหลักการกระจายอำนาจ ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย<sup>๕๙</sup>

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือหน่วยงานที่รัฐจัดตั้งขึ้นในพื้นที่แต่ละท้องถิ่น เพื่อรองรับการบริหารราชการแบบกระจายอำนาจเพราะการบริหารประเทศในระบอบประชาธิปไตย ต้องการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ จึงต้องมีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในการปกครองเพื่อพัฒนาชุมชนในแต่ละท้องถิ่นให้มีความมั่นคงก้าวหน้าและยั่งยืน<sup>๖๐</sup>

### ๔. ลักษณะพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ชูศักดิ์ เทียงตรง ลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เห็นอย่างเด่นชัดซึ่งมีลักษณะสำคัญ ๔ ประการ คือ

๑. มีความเป็นอิสระอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางน้อยมาก
๒. องค์การปกครองตนเองของท้องถิ่นเป็นนิติบุคคล โดยเอกเทศ ตั้งขึ้นโดยกฎหมายแยกจากส่วนกลาง มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอนและมีคณะผู้บริหารที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น

<sup>๕๘</sup> สมุส กาลุญโนมัย, การปกครองท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๕.

<sup>๕๙</sup> ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่น หน่วยที่ ๑๘, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, อ่างแล้ว, หน้า ๙.

<sup>๖๐</sup> กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, คู่มือการมีส่วนร่วมภาคประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามแยกชาวบ้าน, (กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ๒๕๕๐), หน้า ๒๒.

๓. มีอำนาจอิสระในด้านการคลัง เช่น การจัดเก็บภาษีและหารายได้อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด และการจัดทำงบประมาณของตนเอง

๔. มีอำนาจอิสระในการวางนโยบายและมีการบริหารงานของตนเอง ไม่ต้องขอคำสั่งจากราชการบริหารส่วนกลางก่อน<sup>๖๑</sup>

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ลักษณะพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ

๑. เป็นนิติบุคคล ก็คือ การมีอำนาจตามกฎหมายที่จะไปติดต่อ ผูกพันกันทางกฎหมายได้ด้วยตัวเอง เช่น ไปจัดซื้อจัดจ้างได้เอง

๒. มีอำนาจนิติบัญญัติ สามารถออกกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อใช้ในท้องถิ่นตนได้ เช่น การออกเทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ

๓. มีพื้นที่รับผิดชอบดูแล มีประชาชนในความรับผิดชอบ

๔. มีเจ้าหน้าที่ และงบประมาณบริหารของตนเอง<sup>๖๒</sup>

๒.๕.๒ การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

๑. ความเป็นมาของการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

เทศบาล เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เก่าแก่ที่สุด เพราะเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ เป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเอง ตามระบอบประชาธิปไตย โดยเริ่มจากการจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอม อำเภอเมืองสมุทรสาคร และต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๗ ทรงมีพระราชประสงค์ให้ราษฎรในท้องถิ่นปกครองตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ได้เรียนรู้และทดลองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Democracy) พระองค์ทรงเห็นว่า “มันเป็นการดีแก่ประชาชนอย่างแท้จริงที่เขาจะเริ่มต้นด้วยการควบคุมกิจการท้องถิ่นก่อนที่พวกเขาพยายามที่จะควบคุมกิจการของรัฐโดยผ่านทางรัฐสภา” และในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ จึงมีการจัดตั้งเทศบาลตาม พ.ร.บ. จัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ มีการยกฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลหลายแห่ง จนกระทั่งมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ยกเลิกการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาลทั้งหมดตาม พ.ร.บ. เปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ จนถึงปัจจุบัน<sup>๖๓</sup>

<sup>๖๑</sup> ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่น หน่วยที่ ๑-๘, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, อ่างแล้ว, หน้า ๙.

<sup>๖๒</sup> กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, คู่มือการมีส่วนร่วมภาคประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามแยกชาวบ้าน, อ่างแล้ว, หน้า ๒๓.

<sup>๖๓</sup> กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, คู่มือการมีส่วนร่วมภาคประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามแยกชาวบ้าน, อ่างแล้ว, หน้า ๒๒-๒๘.



## ๒. หลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๗ กำหนดไว้ว่า “เมื่อท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาลให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร และได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดตั้งดังนี้

เทศบาลตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา ๙)

เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา ๑๐)

เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา ๑๑)

## ๓. โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้แบ่งโครงสร้างของเทศบาลออกเป็น ๒ ส่วน คือ ประกอบด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สภาเทศบาลและฝ่ายบริหาร คือ นายกเทศมนตรี โดยการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของเทศบาลและจะมีโครงสร้างเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งส่วนคือ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น

### ๓.๑ สภาเทศบาล

สภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายกว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจำนวนตามขนาดของเทศบาล ดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ เทศบาลตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน ๑๒ คน

๓.๑.๒ เทศบาลเมือง ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน ๑๘ คน

๓.๑.๓ เทศบาลนคร ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน ๒๔ คน

สภาเทศบาล เป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติของเทศบาล จึงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจนิติบัญญัติของท้องถิ่น กล่าวคือ มีอำนาจตราเทศบัญญัติ อนุมัติงบประมาณประจำปีของเทศบาล และควบคุมการบริหารกิจการของเทศบาล โดยแต่เดิมนั้น สภาเทศบาลมีอำนาจในการให้ความเห็นชอบตั้งคณะรัฐมนตรี การตั้งกระทู้ถามคณะรัฐมนตรี การเปิดอภิปรายเพื่อยื่นคำร้องขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้คณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีลาออกจากตำแหน่ง แต่ต่อมา

เมื่อมีการนำระบบการบริหารงานแบบนายกเทศมนตรีมาใช้ สภาเทศบาลก็มีหน้าที่ในลักษณะดังกล่าว ที่กระทำต่อนายกเทศมนตรีที่กฎหมายกำหนด

### ๓.๒ นายกเทศมนตรี

นายกเทศมนตรี แต่เดิมนั้น กฎหมายว่าด้วยเทศบาล ได้วางข้อกำหนดไว้ในมาตรา ๓๖ ให้คณะเทศมนตรีทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารกิจการของเทศบาล ในกรณีที่ประชาชนในเขตเทศบาลออกเสียงประชามติให้มีการบริหารเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี โดยแต่ละเทศบาลจะมีองค์ประกอบในเชิงจำนวนของคณะเทศมนตรีตามรูปแบบเทศบาล กล่าวคือ ในกรณีที่เทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล ให้มีเทศมนตรีได้ ๒ คน ซึ่งเมื่อรวมนายกเทศมนตรีแล้วเป็นคณะเทศมนตรีแล้วมีจำนวน ๓ คน (สำหรับเทศบาลเมืองที่มีรายได้จากการจัดเก็บปีละ ๒๐ ล้านบาทขึ้นไป ให้มีเทศมนตรีเพิ่มขึ้นอีก ๑ คน) ส่วนกรณีที่เป็นเทศบาลนครให้มีเทศมนตรีได้ ๔ คน ซึ่งเมื่อรวมนายกเทศมนตรีแล้วมีจำนวน ๕ คนภายหลังเมื่อมีการแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้มีบทบัญญัติให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๖ ดังกล่าว พร้อมกับยกเลิกเงื่อนไขให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเป็นนายกเทศมนตรี และเทศมนตรี โดยความเห็นชอบของสภาเทศบาล ตามมาตรา ๓๗ โดยสร้างบทที่ ๒ ทวิ ว่าด้วยนายกเทศมนตรี ในมาตรา ๔๘ ทวิ ไว้เป็นการเฉพาะซึ่งมีเนื้อความในลักษณะที่ให้ใช้รูปแบบการบริหารงานเทศบาลเป็นแบบนายกเทศมนตรี ซึ่งได้รับการเลือกตั้งมาจากราษฎรในเขตเทศบาล แทนระบบคณะเทศมนตรี โดยนายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมีใช้สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาล ตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายได้ตามเกณฑ์ ดังนี้

๓.๒.๑ เทศบาลตำบล ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๒ คน

๓.๒.๒ เทศบาลเมือง ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๓ คน

๓.๒.๓ เทศบาลนคร ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๔ คน

นายกเทศมนตรี อาจแต่งตั้งที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรีซึ่งมีใช้สมาชิกสภาเทศบาลได้ โดยในกรณีเทศบาลตำบลให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกิน ๒ คน ในกรณีเทศบาลเมืองให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกิน ๓ คน และในกรณีเทศบาลนครให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกิน ๕ คน

นอกจากองค์ประกอบที่สำคัญทั้ง ๒ ส่วน คือ สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารงานเทศบาลใหม่แล้ว ยังมีส่วนหนึ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าองค์ประกอบทั้ง ๒ ส่วนก็คือ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น เป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของเทศบาลที่ปฏิบัติงานอันเป็นภารกิจประจำสำนักงาน หรืออาจจะนอกสำนักงานก็ได้ ซึ่งมีความเกี่ยวพันกับชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างใกล้ชิด เพราะหน้าที่ของเทศบาลนั้นต้องติดต่อและให้บริการแก่ประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย ทั้งในเรื่องงานด้านการทะเบียน การสาธารณสุข โภค การศึกษา การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งนับว่าเป็นภาระหน้าที่ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมาก โดยการทำงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่น

จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของงาน ส่วนการบรรจุแต่งตั้งการให้มีความดีความชอบ ตลอดจนการออกจากตำแหน่งเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา ระเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. ๒๕๑๙ เป็นสำคัญ

การวางโครงสร้างเทศบาล กระทรวงมหาดไทยออกระเบียบว่าด้วยการกำหนดส่วนราชการของเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งกองหรือฝ่ายขึ้นถึง ๑๒ หน่วย ดังต่อไปนี้

๑. สำนักปลัดเทศบาล มีส่วนราชการประกอบด้วย

๑.๑ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป แบ่งออกเป็นงานกรเจ้าหน้าที่และงานควบคุมเทศบาลนิชย์

๑.๒ ฝ่ายปกครอง แบ่งออกเป็นงานทะเบียนราษฎร งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง และงานธุรการ

๒. สำนักการคลัง กองคลังหรือฝ่ายคลัง มีส่วนราชการประกอบด้วยส่วนพัฒนารายได้หรือฝ่ายพัฒนารายได้ แบ่งออกเป็น งานพัฒนารายได้ งานผลประโยชน์และงานเร่งรัดรายได้ ส่วนบริหารงานคลังหรือฝ่ายบริหารงานคลัง แบ่งออกเป็น งานการเงินและบัญชีงานพัสดุและทรัพย์สิน และงานสถิติการคลัง

๒.๑ ส่วนหรือฝ่ายแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน แบ่งออกเป็นงานแผนที่ภาษีงานทะเบียนทรัพย์สิน งานบริการข้อมูลแผนที่ และทะเบียนทรัพย์สิน

๒.๒ ฝ่ายบริหารงานทั่วไปหรืองานธุรการ

๓. สำนักการช่าง กองช่างหรือฝ่ายช่าง มีส่วนราชการประกอบด้วย ส่วนควบคุมการก่อสร้างหรือฝ่ายควบคุมการก่อสร้าง แบ่งงานออกเป็น งานวิศวกรรมงานสถาปัตยกรรม และงานผังเมือง ส่วนการโยธาหรือฝ่ายการโยธา แบ่งงานออกเป็นงานสาธารณูปโภค งานสวนสาธารณะ งานศูนย์เครื่องจักรกล และงานสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะกับฝ่ายบริหารงานทั่วไป หรืองานธุรการ

๔. กองช่างสุขาภิบาล หรือฝ่ายช่างสุขาภิบาล มีหน้าที่กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล บำบัดน้ำเสีย มีส่วนราชการประกอบด้วย ฝ่ายกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล แบ่งออกเป็นงานกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล งานเครื่องจักรกลและซ่อมบำรุง และงานโรงงานกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ฝ่ายบำบัดน้ำเสีย แบ่งออกเป็น งานแบบแผนและก่อสร้าง งานควบคุมและตรวจสอบการบำบัดน้ำเสีย งานบำรุงรักษาและซ่อมแซม งานวิเคราะห์คุณภาพน้ำ งานการคลังและงานธุรการ

๕. สำนักหรือกองการศึกษา มีส่วนราชการประกอบด้วย ส่วนหรือฝ่ายบริหารการศึกษางานการเจ้าหน้าที่ งานบริหารวิชาการ งานการเงิน งานโรงเรียน

๕.๑ ส่วนส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมหรือฝ่ายพัฒนาการศึกษา ประกอบด้วยหน่วยงานย่อยคือ งานนิเทศการศึกษา งานกิจการนักเรียน งานกิจกรรมเด็กเยาวชนและการศึกษานอกโรงเรียน

๕.๒ ฝ่ายบริหารงานทั่วไปหรืองานธุรการ

๖. กองหรือฝ่ายการแพทย์ มีส่วนราชการประกอบด้วย ฝ่ายการบริการการแพทย์ แบ่งออกเป็นงานวิชาการและแผนงาน งานเภสัชกรรม งานทันตสาธารณสุข และงานชั้นสูตรและรังสีวิทยา

๖.๑ ฝ่ายการพยาบาล แบ่งออกเป็นงานเวชกรรมสังคม งานผู้ป่วยนอกและอุบัติเหตุ งานผู้ป่วยและห้องคลอด และงานห้องผ่าตัดและวิสัญญี

๖.๒ ฝ่ายศูนย์บริการสาธารณสุข แบ่งออกเป็นงานศูนย์บริการสาธารณสุข งานธุรการและงานการเงินและบัญชี

๗. กองวิชาการและแผนงานหรือฝ่ายวิชาการและแผนงาน มีหน้าที่เกี่ยวกับงานวิชาการ และการวางแผน มีส่วนราชการประกอบด้วยงานวิเคราะห์นโยบายและแผน งานวิจัยและประเมินผล งานนิติการ งานประชาสัมพันธ์ งานจัดทำงบประมาณ และงานธุรการ

๘. กองสวัสดิการสังคมหรือฝ่ายสวัสดิการสังคม มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน การสังคมสงเคราะห์ มีส่วนราชการประกอบด้วยงานสังคมสงเคราะห์ งานสวัสดิการเด็กและเยาวชน งานพัฒนาชุมชน และงานธุรการ

๙. สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสาธารณสุข มีส่วนราชการประกอบด้วยฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข แบ่งออกเป็นงานส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ งานสัตวแพทย์และงานธุรการ

๑๐. หน่วยงานตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ตรวจสอบและกลั่นกรองให้ความเห็นชอบและให้ข้อเสนอแนะแก่ปลัดเทศบาลเกี่ยวกับงานการเงิน และควบคุมตรวจสอบด้านอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย มีส่วนราชการประกอบด้วย งานตรวจสอบบัญชี ทะเบียน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง งานตรวจสอบภาษีภายนอกและภายใน งานตรวจสอบการเก็บรักษาหลักฐานการเงินการบัญชี การจัดเก็บรายได้ งานตรวจสอบพัสดุและการเก็บรักษา งานตรวจสอบทรัพย์สินของเทศบาล งานตรวจสอบการทำประโยชน์จากทรัพย์สินของเทศบาล

๑๑. กองการประปาหรือฝ่ายการประปา มีส่วนราชการประกอบด้วยฝ่ายผลิตและบริการ แบ่งออกเป็น งานผลิต งานจำหน่ายและบริการ งานมาตรวัดน้ำ ฝ่ายการเงินและบัญชี แบ่งออกเป็นงานการเงินและบัญชี งานจัดเก็บรายได้ งานพัสดุ และงานธุรการ

### ๓.๓ อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

เทศบาลมีหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๕๐ ถึงมาตรา ๕๗ แบ่งแยกหน้าที่ไว้ ๒ ส่วน คือ หน้าที่ต้องทำ และหน้าที่อาจจัดทำ นอกจากนั้นยังกำหนดหน้าที่ของเทศบาลแต่ละประเภทไว้แตกต่างกัน ดังนี้

๓.๓.๑ หน้าที่ต้องทำ เป็นหน้าที่ตามกฎหมายบังคับให้เทศบาลต้องจัดทำเพื่อให้เกิดผลดีแก่ท้องถิ่น เทศบาลตำบลมาตรา ๕๐ เทศบาลเมืองมาตรา ๕๔ และเทศบาลนคร มาตรา ๕๗ ดังแสดงไว้ในตารางที่ ๑ (พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๕๖ เพิ่มเติมฉบับที่ ๑๒)



๓.๓.๒ หน้าที่อาจจัดทำ เป็นอำนาจหน้าที่ที่เทศบาลอาจจัดทำหรือไม่ก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ รายได้ ทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่ และความสามารถของเทศบาลนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ได้สรุปแบ่งหน้าที่ตาม ประเภทของเทศบาลไว้ ดังแสดงไว้ในตารางที่ ๒

๓.๓.๓ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ นอกจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ เทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ แล้ว ยังมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๖ เช่นเดียวกับกับองค์การบริหารส่วนตำบล และ กฎหมายเฉพาะอื่น ๆ ที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลในการดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น ๆ

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจัดตั้งเทศบาลกำหนด สามารถแบ่งแยกประเภทอำนาจ หน้าที่ของเทศบาลไว้เป็น ๒ ส่วน คือ หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ และอำนาจหน้าที่ ที่เลือก ปฏิบัติ ทั้งยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลในฐานะต่างๆ ดังนี้

มาตรา ๕๐ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบล มีหน้าที่ต้องทำให้เขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (๑) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (๒) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- (๓) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัด

มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- (๔) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- (๕) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- (๖) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- (๗) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (๘) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (๙) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

มาตรา ๕๑ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจกรรมใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (๒) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (๓) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (๔) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (๕) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (๖) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- (๗) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

(๘) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ

(๙) เทศพาณิชย์<sup>๖๔</sup>

ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนี้

๑) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ๑.๑ การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ และทางระบายน้ำ (พ.ร.บ.กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๒))
- ๑.๒ การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่นๆ (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๔))
- ๑.๓ การสาธารณสุขการ (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๕))
- ๑.๔ การผังเมือง (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๒๕))
- ๑.๕ การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๒๖))
- ๑.๖ ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๐(๒))
- ๑.๗ ให้มีน้ำสะอาดหรือน้ำประปา (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๑(๑))
- ๑.๘ ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๑(๗))
- ๑.๙ ให้มีและบำรุงทางและระบายน้ำ (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๑(๘))

๒) ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ๒.๑ การจัดการศึกษา (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๙))
  - ๒.๒ การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๑๐))
  - ๒.๓ การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๑๓))
  - ๒.๔ การส่งเสริมกีฬา (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๑๔))
  - ๒.๕ การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๑๙))
  - ๒.๖ ป้องกันและระงับโรคติดต่อ (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๐(๔))
  - ๒.๗ ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๐(๖))
  - ๒.๘ ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๐(๗))
- ๓) ด้านการจัดระเบียบชุมชนและรักษาความสงบเรียบร้อย มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้
- ๓.๑ การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖

(๑๒))

<sup>๖๔</sup> กรมการปกครอง, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๑), หน้า ๑๕-๑๖.

- ๓.๒ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๑๗))
- ๓.๓ การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๒๐))
- ๓.๔ การควบคุมการเลี้ยงสัตว์ (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๒๑))
- ๓.๕ การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่นๆ (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๒๓))
- ๓.๖ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๒๕))
- ๓.๗ การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน และรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๓๐))
- ๓.๘ รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๐(๑))
- ๓.๙ รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๐(๓))
- ๓.๑๐ ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๐(๕))
- ๓.๑๑ ให้มีสุสานและฌาปนสถาน (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๕๑(๔))
- ๔) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
- ๔.๑ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๑))
- ๔.๒ การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๖))
- ๔.๓ การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๗))
- ๔.๔ การส่งเสริมการท่องเที่ยว (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๘))
- ๔.๕ การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์ (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๒๒))
- ๔.๖ ให้มีโรงฆ่าสัตว์ (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๑(๒))
- ๔.๗ ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือท่าข้าม (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๑(๓))
- ๔.๘ บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากิน (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๑(๕))
- ๔.๙ เทศพาณิชย์ (พ.ร.บ. เทศบาลฯ มาตรา ๕๑(๙))
- ๕) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
- ๕.๑ การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๑๘))
- ๕.๒ การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๒๔))
- ๕.๓ การดูแลรักษาที่สาธารณะ (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖(๒๗))

๖) ด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

๖.๑ การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖ (๑๑))

๖.๒ การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๕๐ (๘))

๗) ด้านการบริหารจัดการ และการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการและองค์การปกครองท้องถิ่น มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๗.๑ ส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖ (๑๕))

๗.๒ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ มาตรา ๑๖ (๑๖)<sup>๖๕</sup>)

## ๒.๖ สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

### ประวัติอำเภอสุวรรณภูมิ

อำเภอสุวรรณภูมิ เมื่อ พ.ศ.๒๒๕๖ เจ้าสร้อยศรีสมุทรพุทธางกูร ซึ่งเป็นกษัตริย์ครองนครจำปาศักดิ์ ทรงแต่งตั้งให้เจ้ามงคลหรือเจ้าแก้วบุษุม ( จารย์แก้ว ) ลูกศิษย์ของเจ้าราชครูหลวงโพนสะเม็ด พร้อมด้วยไพร่ประมาณ ๓,๐๐๐ คน ไปตั้งเมืองขึ้นที่บ้านท่ง (บ้านทุ่ง) เรียกชื่อเมืองว่า "เมืองทุ่งศรีภูมิ" ( ปัจจุบันเป็นหมู่บ้านหนึ่งของตำบลทุ่งศรีเมือง) จารย์แก้ว มีบุตร ๒ คน คนที่ชื่อท้าวमित(วันที่เกิดมีสิริยศราชส) คนน้องชื่อ ท้าวทนต์ (มีพื้นมาตั้งแต่เกิด) พ.ศ.๒๒๖๘ ท้าวमितได้ขึ้นครองเมืองทุ่งศรีภูมิแทนบิดาที่ถึงแก่กรรมพ.ศ.๒๓๐๖ ท้าวทนต์ ขึ้นครองเมืองทุ่งศรีภูมิแทนท้าวमितที่ถึงแก่กรรม ท้าวทนต์ครองเมืองได้ ๔ ปี ท้าวเชียง , ท้าวสุน บุตรของท้าวमित ได้ทำการชิงเมืองจากท้าวทนต์ผู้เป็นอาว ท้าวทนต์สู้ไม่ได้ ได้หนีไปอยู่บ้านดงจอก (บ้านดงเมืองจอก) พ.ศ.๒๓๓๐ ท้าวเชียงถึงแก่กรรม ท้าวสุนผู้เป็นน้องได้ขึ้นครองเมืองแทนพี่ชายพ.ศ.๒๔๕๑ เมืองสุวรรณภูมิถูกลดฐานะเป็นอำเภอ ตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ ชื่อว่า "อำเภอสุวรรณภูมิ" ซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ว่าการอำเภอเดิมตั้งอยู่ที่ ดงท้าวสารหรือดงข้างสาร อันเป็นที่ตั้งของเมืองเก่าสมัยขอม

พ.ศ.๒๔๘๘ นายถวิล ธนสีลังกูร นายอำเภอสมัย ปี ๒๔๘๗ เห็นว่าบริเวณเมืองเก่าคับแคบไม่สะดวกแก่การขยายเมือง จึงย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งที่ "ดงป่าก่อ" ห่างจากดงข้างสารไปทางทิศเหนือประมาณ ๑ กิโลเมตร บริเวณดังกล่าวเรียกว่า "เมืองใหม่" เป็นสถานที่ตั้งของหน่วยราชการและ

<sup>๖๕</sup> เรืองเดียวกัน, หน้า ๔๑.





ท้องที่อำเภอสุวรรณภูมิประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๖ แห่ง ได้แก่

๑. เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลสระคู
๒. เทศบาลตำบลจำปาขัน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลจำปาขันทั้งตำบล
๓. เทศบาลตำบลหินกอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหินกองทั้งตำบล
๔. เทศบาลตำบลทุ่งกุลา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งกุลาทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสระคู (นอกเขตเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ)
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลดอกไม้ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดอกไม้ทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลนาใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาใหญ่ทั้งตำบล
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองทุ่ง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเมืองทุ่งทั้งตำบล
๙. องค์การบริหารส่วนตำบลหัวโตน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหัวโตนทั้งตำบล
๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อพันขัน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ่อพันขันทั้งตำบล
๑๑. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหลวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งหลวงทั้งตำบล
๑๒. องค์การบริหารส่วนตำบลหัวช้าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหัวช้างทั้งตำบล
๑๓. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำคำทั้งตำบล
๑๔. องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหินลาด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลห้วยหินลาดทั้งตำบล
๑๕. องค์การบริหารส่วนตำบลช้างเผือก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลช้างเผือกทั้งตำบล
๑๖. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งศรีเมือง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งศรีเมืองทั้งตำบล<sup>๖๖</sup>

## ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กาญจนา รัตนวรกุล ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภออำเภอนโนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า “พนักงานเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภออำเภอนโนสูง จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางและการวางแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

<sup>๖๖</sup>อำเภอสุวรรณภูมิ, “ข้อมูลพื้นฐานอำเภอสุวรรณภูมิ ปี ๒๕๕๕”, ร้อยเอ็ด : อำเภอสุวรรณภูมิ, ๒๕๕๕”, (อัดสำเนา).

ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า พนักงานเทศบาลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพต่างกัน มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ในเขตอำเภออำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานเทศบาลที่มีตำแหน่ง อายุ งาน และระดับเงินเดือนต่างกัน มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลในเขตอำเภออำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลและควรพิจารณาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่ว่างจากการประกอบอาชีพแล้ว ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการเทศบาลควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ในเชิงคุณภาพแบบเจาะลึก”<sup>๖๗</sup>

อาภรณ์ วัชระ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนในตำบลวังตะเคียนมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือ มีส่วนร่วมในการประชุมการพิจารณาโครงการ และในการดำเนินงาน ด้านที่มีส่วนร่วมน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการประเมินผล ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน คือ ความสนใจในงานพัฒนาท้องถิ่นความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ระดับความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และบริการสาธารณประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ โดยมีข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ ผู้ชุมชนจะเป็นผู้ชักชวน ชี้นำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้การให้บริการสาธารณประโยชน์ที่มีคุณค่าแก่ชุมชนยังเป็นเครื่องจูงใจให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมงานพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น”<sup>๖๘</sup>

ประภาส โยธานุสิงห์ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า “พนักงานเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

<sup>๖๗</sup> กาจภูนา รัตนวรกุล, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลตาม มุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภออำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์รัฐ ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา), ๒๕๕๙, ๘๙ หน้า.

<sup>๖๘</sup> อาภรณ์ วัชระ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๕๖, ๘๙ หน้า.



เรียงลำดับตามด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน และด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า พนักงานเทศบาลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพต่างกัน มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลในเขตอำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่นไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานเทศบาลที่มีตำแหน่ง อายุงาน และระดับเงินเดือนต่างกัน มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เทศบาลควรส่งเสริมให้มีเวทีประชาคม มีการคัดเลือกตัวแทนประชาชนเป็นคณะกรรมการในขั้นตอนการบริหารงานของเทศบาล เพื่อความโปร่งใส และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกด้าน ประชาชนควรให้ความสนใจต่อการบริหารของเทศบาล ร่วมกันตรวจสอบการทำงานและการบริหารจัดการของเทศบาล ควรเลือกผู้บริหารท้องถิ่นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ ประชาชนควรร่วมกันตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ประพฤติดชอบ และภาครัฐ และเทศบาลก็ควรจะเน้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มประชาชน รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และหลักประชาธิปไตยต่อประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ เทศบาลเพิ่มขึ้น”<sup>๖๔</sup>

สรารุช พันธุ์พุกษา ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตาม มุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า “พนักงานเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลในเขตอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานเทศบาลเห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล และด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า พนักงานเทศบาลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพต่างกัน มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลในเขตอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี ไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานเทศบาลที่มีตำแหน่ง อายุงาน

<sup>๖๔</sup> ประภาส โยธานุสิงห์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลตาม มุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๙, ๙๘ หน้า.



และระดับเงินเดือนต่างกัน มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลในเขตอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลในเขตอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ประชาชนควรให้ความสนใจต่อการบริหารของเทศบาล ร่วมกันตรวจสอบการทำงานและการบริหารจัดการของเทศบาล ควรเลือกผู้บริหารท้องถิ่นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ ประชาชนควรร่วมกันตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ประพฤติมิชอบ และเทศบาลควรส่งเสริมให้มีเวทีประชาคม มีการคัดเลือกตัวแทนประชาชนเป็นคณะกรรมการในขั้นตอนการบริหารงานของเทศบาล เพื่อความโปร่งใส และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกด้าน”<sup>๓๐</sup>

ยิ่งพันธ์ ภักดีสุวรรณ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตามทัศนะของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตามทัศนะของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานเทศบาลเห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล และด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล

ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า พนักงานเทศบาลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลในเขตอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานเทศบาลที่มีตำแหน่ง สถานภาพ และระดับเงินเดือนต่างกัน มีทัศนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลในเขตอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

ข้อเสนอแนะระดับปัญหาการให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของเทศบาล คือ ประชาชนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย และการกำหนดแนวทางในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลนั้นไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด ร่วมทำกับเทศบาลเท่าที่ควร แนวทางแก้ไข ได้แก่ เทศบาลควรส่งเสริมให้มีเวทีประชาคม มีการคัดเลือกตัวแทนประชาชนเป็นคณะกรรมการในขั้นตอนการบริหารงานของเทศบาล เพื่อความโปร่งใส และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ทางด้านเทศบาลก็ควรจะเน้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบ

<sup>๓๐</sup> สราวุธ พันธุ์ฤกษ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์), ๒๕๕๐, ๑๐๘ หน้า.

ต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มประชาชน รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และหลักประชาธิปไตยต่อประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลอย่างแท้จริงและเพิ่มขึ้น”<sup>๗๑</sup>

จุฑามาศ แก้วประสิทธิ์ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า “พนักงานเทศบาล มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานเทศบาลเห็นด้วย อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางและการวางแผนพัฒนา

ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า พนักงานเทศบาลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานเทศบาลที่มีตำแหน่ง สถานภาพ และระดับเงินเดือนต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

พนักงานเทศบาลมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ เทศบาลนั้นเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด ร่วมทำกับเทศบาล ผ่านทางเวทีประชาคม มีการคัดเลือกตัวแทนประชาชนเป็นคณะกรรมการในชั้นตอนการบริหารงานของเทศบาล เพื่อความโปร่งใส และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทางด้านเทศบาลก็ควรจะเน้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มประชาชน รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และหลักประชาธิปไตยต่อประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลเพิ่มขึ้น”<sup>๗๒</sup>

<sup>๗๑</sup>ยิ่งพันธ์ ภักดีสุวรรณ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตามทัศนะของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี), ๒๕๕๐, ๑๐๐ หน้า.

<sup>๗๒</sup>จุฑามาศ แก้วประสิทธิ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๕๐, ๑๑๓ หน้า.

สุเมตร์ วิริยะรุ่งเรือง ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลตามมุ่มมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า “พนักงานเทศบาล มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานเทศบาลเห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล และด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล

ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า พนักงานเทศบาลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานเทศบาลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการประชาสัมพันธ์และแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชน ได้รับรู้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ต้องมีการปรับปรุงสื่อให้มีความทันสมัย และสามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างง่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลต้องให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปกครองท้องถิ่นและอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างถูกต้องให้กับประชาชน”<sup>๓๓</sup>

มงคล สมสวัสดิ์ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามมุ่มของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลมุ่มของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเพณีผลงาน กิจกรรมการพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางและการวางแผนพัฒนา และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน

<sup>๓๓</sup>สุเมตร์ วิริยะรุ่งเรือง, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลตามมุ่มมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๙, ๑๒๐ หน้า.

ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานส่วนตำบลที่มีสถานภาพ อายุราชการ และรายได้ต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

พนักงานส่วนตำบลได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ได้แก่ ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรกระจายให้ประชาชนได้ร่วมเป็นกรรมการตรวจรับโครงการพัฒนาต่างๆ ควรเลือกตั้งเอาผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ และการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลควรมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้”<sup>๓๔</sup>

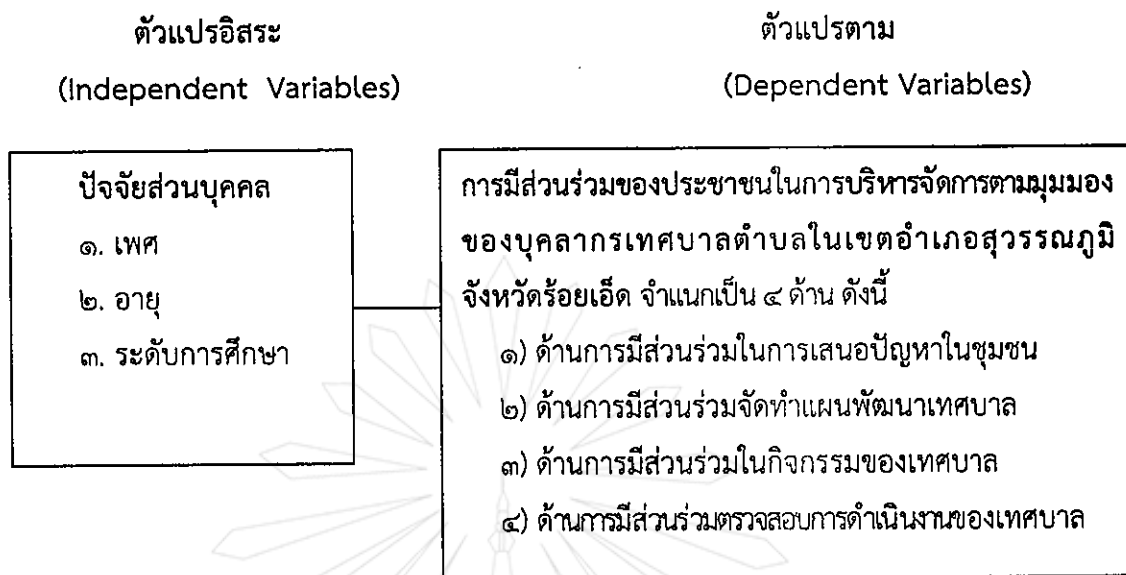
## ๒.๘ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดโดยนำแนวคิดของ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็น การที่บุคคลในองค์กรให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมทำกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วยร่วมกันวางแผน แก้ไขปัญหา การดำเนินการปฏิบัติงาน การติดตามผลและร่วมรักษามาตรฐานที่กลุ่มกำหนดขึ้น และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมในความสำเร็จ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร โดยแบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๔ ขั้นตอน ๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาในชุมชน ๒) ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ๓) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาล ๔) ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล”<sup>๓๕</sup> ได้นำภารกิจและหน้าที่หลักของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

<sup>๓๔</sup> มงคล สมสวัสดิ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตาม มุมมองของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๙, ๙๕ หน้า.

<sup>๓๕</sup> เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, อ่างแล้ว, หน้า ๑๘.





ภาพประกอบที่ ๒.๕ สรุปรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย



## บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาล ตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตาม ขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

### ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

#### ๓.๑.๑ ประชากร

ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จาก ๔ เทศบาล ได้แก่ เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ จำนวน ๑๒๒ คน เทศบาลตำบลจำปาขัน จำนวน ๓๑ คน เทศบาลตำบล หินกอง จำนวน ๕๓ คน เทศบาลตำบลทุ่งกุลา จำนวน ๔๘ คน รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๕๔ คน

#### ๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จาก ๔ เทศบาล ได้แก่ เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ เทศบาลตำบลจำปาขัน เทศบาลตำบลหินกอง เทศบาลตำบลทุ่งกุลา รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๕๔ คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Finite Population) โดยใช้สูตรของยามานะ (Taro Yamane)<sup>๑</sup> ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๕๕ คน

<sup>๑</sup>สุจินต์ ธรรมชาติ, การวิจัยภาคปฏิบัติวิธีสถิติ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๔๘.

### ๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ กำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของยามาเน คือ

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

ในเมื่อ  $n$  หมายถึง ขนาดตัวอย่าง

$N$  หมายถึง จำนวนประชากร

$e$  หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนทางสถิติร้อยละ ๕ หรือ .๐๕

แทนค่าสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{๒๕๕}{1 + ๒๕๕ (.๐๕)^2} \\ &= \frac{๒๕๕}{1 + ๒๕๕ (.๐๐๒๕)} \\ &= \frac{๒๕๕}{1 + ๐.๖๓๕} \\ &= \frac{๒๕๕}{๑.๖๓๕} \\ &= ๑๕๕.๓๕๑ \end{aligned}$$

ดังนั้น จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๑๕๕ คน

๓.๒.๒ เมื่อผู้วิจัยได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน ๑๕๕ คน แล้ว นำมาหาอัตราส่วนของบุคลากรเทศบาลตำบล (Proportional to Size) เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างแยกตามเทศบาล ตามสูตรนี้<sup>๒</sup>

$$n_1 = \frac{N_i}{N} \times n$$

เมื่อ  $n_1$  แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$N_i$  แทน จำนวนประชากร

$n$  แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม

$N$  แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แยกออกเป็นตามเพศและอายุ ดังรายละเอียดในตาราง

ที่ ๓.๑

<sup>๒</sup> กัลยา วานิชย์บัญชา, สถิติสำหรับงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์ และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๙.

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเทศบาล

ลำดับที่	เทศบาล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑	เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ	๑๒๒	๗๕
๒	เทศบาลตำบลจำปาขัน	๓๑	๑๙
๓	เทศบาลตำบลหินกอง	๕๓	๓๒
๔	เทศบาลตำบลทุ่งกุลา	๔๘	๒๙
รวม		๒๕๔	๑๕๕

๓) เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๕๕คน ดังกล่าวแล้วจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากแบบทดแทน  $n$  จากบัญชีรายชื่อบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จนได้ครบตามจำนวนของแต่ละเทศบาลตำบลที่คำนวณไว้ในตารางที่ ๓.๑

### ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นเอง โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาในชุมชน ๒) ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ๓) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาล และ ๔) ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นคำถามลักษณะปลายเปิด (Open-ended Question) สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด



### ๓.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ และทดสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนดังนี้

๓.๔.๑ ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ตลอดจนองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม

๓.๔.๒ รวบรวมข้อมูลจากการศึกษา สรุปเพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของคำถามครอบคลุมเนื้อ เรื่องที่ทำการวิจัย และผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

๓.๔.๓ ร่างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบล

๓.๔.๔ นำแบบสอบถามที่ร่าง เสนออาจารย์ที่ศึกษาศาสตรนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบและให้ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเกี่ยวกับสำนวนภาษาให้เข้าใจง่าย เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีข้อความตรง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๓.๔.๕ นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

๓.๔.๖ นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบความถูกต้องของภาษาแล้วนำไปแก้ไข การหาคุณภาพของ เครื่องมือที่จัดทำขึ้นนี้ ประกอบด้วย การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยใช้วิธีการดังนี้

๑) การหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ข้อความและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญสามท่านช่วย แก้ไขและตรวจสอบ ประกอบด้วย

(๑) ดร.ประพิศ โบราณมูล

- เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและสถิติ และพิจารณาความสอดคล้อง
- วุฒิการศึกษา บธ.บ., กศ.ม. (สังคมศึกษา), ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์)
- ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไปและบริการวิชาการ/อาจารย์ประจำบัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

(๒) ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน

- เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพิจารณาความสอดคล้อง
- วุฒิการศึกษา ศศ.บ., กศ.ม.(การศึกษานอกระบบ) ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์)
- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

(๓) นายเศกสิทธิ์ ศรีสำราญ

- เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านโครงสร้างเนื้อหา และพิจารณาความสอดคล้อง
- วุฒิการศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขา รัฐศาสตร์)
- ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัด

ร้อยเอ็ด

จากการหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๓ ท่าน ผลปรากฏว่าได้ค่า IOC ที่ระดับ .๖๗ จำนวน ๓ ข้อ และค่า IOC ที่ระดับ ๑ จำนวน ๒๗ ข้อ รวมทั้งสิ้น ๓๐ ข้อ

๒) การวิเคราะห์ค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) ของเครื่องมือวัด โดยนำแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัยไปทำการทดลองใช้ (Try-out) จำนวน ๓๐ ชุด ทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำกลับมาทดสอบหาค่าความน่าเชื่อถือได้ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ระดับ .๙๑

๓.๔๗ นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมพิจารณาเป็นครั้งสุดท้าย แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

### ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๕.๑ ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลจำปาขัน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหินกอง และนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลทุ่งกุลา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรในเทศบาล

๓.๕.๒ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

### ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จำนวน ๑๕๕ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้น ลงรหัสในแบบสอบถามแล้วนำมาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติสำเร็จรูปทางการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

๓.๖.๑ นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ

๓.๖.๒ นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วมาดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

๓.๖.๓ นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

๓.๖.๔ แบบสอบถามตอนที่ ๑ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ใช้วิธีการวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

๓.๖.๕ แบบสอบถามตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาในชุมชน ๒) ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ๓) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาล และ ๔) ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับตามแบบของ Likert Scale ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดค่าระดับคะแนนมี ๕ ระดับ ดังนี้

๕ คะแนน	หมายถึง	มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
๔ คะแนน	หมายถึง	มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในระดับมาก
๓ คะแนน	หมายถึง	มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
๒ คะแนน	หมายถึง	มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในระดับน้อย
๑ คะแนน	หมายถึง	มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

๓.๖.๖ การแปลความหมายข้อมูลตามเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ของข้อมูลในแบบสอบถามตามตอนที่ ๒ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย		การแปลความหมาย
๔.๒๑-๕.๐๐	หมายถึง	มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
๓.๔๑-๔.๒๐	หมายถึง	มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
๒.๖๑-๓.๔๐	หมายถึง	มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
๑.๘๑-๒.๖๐	หมายถึง	มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
๑.๐๐-๑.๘๐	หมายถึง	มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดช่วงความกว้างระหว่างระดับเท่ากับ ๐.๘๐ ดังนี้

$$\text{ช่วงระหว่างระดับค่าเฉลี่ย (Range)} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= .80 \end{aligned}$$

### ๓.๖.๗ แบบสอบถามตอนที่ ๓

๑) แยกคัดกรอง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้าน

๒) นำข้อเสนอแนะ ตามข้อ ๑ มาแจกแจงความถี่

๓) สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้าน

### ๓.๖.๘ การทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic)

๑) สถิติวิเคราะห์ค่าที (Independent t-test) ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ ๑ เพื่อเปรียบเทียบบุคลากรเทศบาลตำบลที่มีเพศต่างกัน คือ เพศชายกับเพศหญิง มีมุมมองกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้าน

๒) สถิติวิเคราะห์ค่าเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ ๒ และข้อที่ ๓ คือ เปรียบเทียบบุคลากรเทศบาลตำบลที่มีอายุ และระดับการศึกษา มีมุมมองกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้าน ซึ่งเป็นตัวแปรที่มากกว่า ๒ กลุ่มขึ้นไปที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé)

๓.๖.๙ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป อธิบายประกอบตาราง

### ๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

#### ๓.๗.๑ การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

๑) การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม

$$r = \frac{R_u - R_l}{f}$$

เมื่อ r แทน อำนาจจำแนก

f แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำซึ่งเท่ากัน

R<sub>u</sub> แทน จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก

R<sub>l</sub> แทน จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก



๒) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$  - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)<sup>๕</sup> คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left( 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ $\alpha$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
$k$	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
$S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
$S_t^2$	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

๓.๗.๒ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

๑) ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ $P$	แทน	ร้อยละ
$f$	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
$N$	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

๒) ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
$N$	แทน	จำนวนคน

๓) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
$X^2$	แทน	ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม

<sup>๕</sup> เรืองเดียวกัน.

N แทน จำนวนคน

Σ แทน ผลรวม

๔) ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสองกลุ่ม

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

$\bar{X}_1$   $\bar{X}_2$  แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

$S_1$   $S_2$  แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

$n_1$   $n_2$  แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

๕) ค่า F-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสามกลุ่ม

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution

$MS_B$  แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

$MS_W$  แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

## บทที่ ๔

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

#### ๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้องไว้ ดังนี้

$\bar{x}$  แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

t แทน สถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญตามการแจกแจงแบบ t (t - distribution)

F แทน สถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญตามการแจกแจงแบบ F (F - distribution)

df แทน ชั้นความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

SS แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)

MS แทน ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)

Sig แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)

\* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

#### ๔.๒ ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์หาค่าสถิติต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๓ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

ตอนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

#### ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

##### ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยเรื่องนี้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จาก ๔ เทศบาล ได้แก่ เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ เทศบาลตำบลจำปาขัน เทศบาลตำบลหินกอง เทศบาลตำบลทุ่งกุลา จำนวน ๑๕๕ คน ซึ่งมีคุณลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ใช้การวิเคราะห์โดย คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายปรากฏตามตารางที่ ๔.๑-๔.๓

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	๗๐	๔๕.๑๖
หญิง	๘๕	๕๔.๘๔
รวม	๑๕๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๘๔ และเพศชาย จำนวน ๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑๖



ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวน และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๕	๒๒.๕๘
๓๑ -๔๕ ปี	๗๐	๔๕.๑๖
เกิน ๔๕ ปี	๕๐	๓๒.๒๖
รวม	๑๕๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑ -๔๕ ปี จำนวน ๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑๖ รองลงมา คือ อายุเกิน ๔๕ ปี จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๒๖ และอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวน และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๐	๒๕.๘๑
ปริญญาตรี	๘๖	๕๕.๔๘
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๙	๑๘.๗๑
รวม	๑๕๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๔๘ รองลงมาคือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘๑ และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗๑ ตามลำดับ

ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏตามตารางที่ ๔๔ - ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับมุมมอง		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน	๓.๖๑	๐.๘๓	มาก
๒	ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล	๓.๖๓	๐.๘๒	มาก
๓	ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล	๓.๕๘	๐.๘๘	มาก
๔	ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล	๓.๗๑	๐.๗๙	มาก
รวม		๓.๖๓	๐.๘๓	มาก

(n = ๑๕๕)

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล รองลงมา ได้แก่ ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๑	เทศบาลได้จัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชุมชนกับเทศบาล	๓.๗๗	๐.๗๔	มาก
๒	เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายพัฒนาของเทศบาล	๓.๕๓	๐.๗๙	มาก
๓	ประชาชนได้กำหนดปัญหา และความต้องการของตนเองให้เทศบาลทราบ	๓.๕๗	๐.๗๓	มาก
๔	ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน	๓.๕๒	๐.๗๘	มาก
๕	ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา	๓.๖๘	๐.๘๘	มาก
๖	ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาภายในชุมชนร่วมกับเทศบาล	๓.๖๔	๐.๙๕	มาก
๗	การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนจากท่านได้รับการยอมรับจากชุมชนและเทศบาล	๓.๖๐	๐.๙๑	มาก
๘	เมื่อประชาชนได้เสนอปัญหาเร่งด่วน เทศบาลได้แก้ไขได้อย่างทันท่วงที	๓.๕๘	๐.๘๖	มาก
รวม		๓.๖๑	๐.๘๓	มาก

(n = ๑๕๕)

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ ๑ ที่ว่า เทศบาลได้จัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชุมชนกับเทศบาล รองลงมาคือ ข้อ ๕ ที่ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ ๔ ที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมประชุมในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๑	ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาในชุมชนของตนเองทุกครั้ง	๓.๕๖	๐.๘๖	มาก
๒	ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล	๓.๖๑	๐.๘๒	มาก
๓	ประชาชนมีโอกาสได้ร่วมแสดงข้อคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล	๓.๖๕	๐.๘๔	มาก
๔	ประชาชนมีส่วนร่วมในการกลั่นกรองปัญหาและความต้องการ	๓.๖๘	๐.๗๒	มาก
๕	ประชาชนมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ	๓.๗๐	๐.๘๘	มาก
๖	ประชาชนเข้าร่วมฟังการประชุมระหว่างเทศบาลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมวางแผนท้องถิ่นบ่อยครั้ง	๓.๖๖	๐.๘๑	มาก
๗	ประชาชนได้นำปัญหาเสนอต่อเทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล	๓.๕๙	๐.๘๐	มาก
๘	ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่ประชาชนได้เสนอรับการบรรจุในแผนพัฒนาเทศบาล	๓.๖๐	๐.๘๓	มาก
รวม		๓.๖๓	๐.๘๒	มาก

(n = ๑๕๕)

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ ๕ ที่ว่าประชาชนมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ รองลงมาคือ ข้อ ๖ ที่ว่าประชาชนเข้าร่วมฟังการประชุมระหว่างเทศบาลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมวางแผนท้องถิ่นบ่อยครั้ง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ ๑ ที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาในชุมชนของตนเองทุกครั้ง



ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๑	ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมของเทศบาล	๓.๖๐	๐.๘๗	มาก
๒	ประชาชนได้เสนอตนเองเพื่อร่วมกิจกรรมของเทศบาล	๓.๕๘	๐.๙๔	มาก
๓	ประชาชนได้ร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่เทศบาลจัดทำขึ้น	๓.๕๖	๐.๘๘	มาก
๔	ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลทุกครั้ง	๓.๖๔	๐.๘๒	มาก
๕	ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือในการทำงานกับเทศบาล	๓.๕๔	๐.๘๙	มาก
๖	ประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเทศบาล	๓.๕๓	๐.๘๖	มาก
๗	เทศบาลได้ส่งเสริมให้กับประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลจัดขึ้น เช่น กีฬาตำบลงานวันเด็ก	๓.๖๑	๐.๙๐	มาก
รวม		๓.๕๘	๐.๘๘	มาก

(n = ๑๕๕)

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ ๔ ที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลทุกครั้ง รองลงมาคือ ข้อ ๗ ที่ว่าประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเทศบาล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ ๖ ที่ว่าประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเทศบาล

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๑	ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของเทศบาล	๓.๘๑	๐.๘๐	มาก
๒	ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงานจัดซื้อ-จัดจ้างของเทศบาล	๓.๖๘	๐.๗๔	มาก
๓	ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลของความก้าวหน้าตามโครงการที่เทศบาลได้ดำเนินการ	๓.๗๒	๐.๘๒	มาก
๔	ประชาชนได้ติดตามและตรวจสอบการทำงานของสมาชิกสภาเทศบาล และผู้บริหารเทศบาล	๓.๗๐	๐.๘๖	มาก
๕	ประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการทำงานโครงการกิจกรรมที่เทศบาลได้ดำเนินการไปแล้ว	๓.๖๐	๐.๗๗	มาก
๖	ประชาชนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ในการดำเนินงานทางพัสดุ	๓.๖๖	๐.๗๘	มาก
๗	ประชาชนได้ติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลและเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี	๓.๘๐	๐.๗๖	มาก
รวม		๓.๗๑	๐.๗๙	มาก

(n = ๑๕๕)

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ ๑ ที่ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของเทศบาล รองลงมา คือ ข้อ ๗ ที่ว่าประชาชนได้ติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลและเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ ๕ ที่ว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการทำงานโครงการกิจกรรมที่เทศบาลได้ดำเนินการไปแล้ว

### ตอนที่ ๓ การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน ผู้วิจัยใช้สถิติ t-test สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน ส่วนสถิติ F-test ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป ผลการเปรียบเทียบปรากฏดังตารางที่ ๔.๙-๔.๓๘

ตารางที่ ๔.๙ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ชาย	๗๐	๓.๖๖	๐.๘๒	มาก
หญิง	๘๕	๓.๖๐	๐.๘๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า บุคลากรเทศบาลทั้งเพศชายแลเพศหญิง มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ชาย	๗๐	๓.๖๖	๐.๘๒	๐.๘๓	๐.๔๑
หญิง	๘๕	๓.๖๐	๐.๘๔		

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีเพศต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ชาย	๗๐	๓.๖๕	๐.๘๖	มาก
หญิง	๘๕	๓.๕๗	๐.๘๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า บุคลากรเทศบาลทั้งเพศชายแลเพศหญิง มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน เห็นด้วยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ชาย	๗๐	๓.๖๕	๐.๘๖	๐.๑๕	๐.๘๘
หญิง	๘๕	๓.๕๗	๐.๘๐		

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีเพศต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้



ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ชาย	๗๐	๓.๗๐	๐.๘๔	มาก
หญิง	๘๕	๓.๕๖	๐.๘๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า บุคลากรเทศบาลทั้งเพศชายแลเพศหญิง มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ชาย	๗๐	๓.๗๐	๐.๘๔	๐.๓๙	๐.๗๐
หญิง	๘๕	๓.๕๖	๐.๘๐		

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีเพศต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ชาย	๗๐	๓.๖๑	๐.๙๒	มาก
หญิง	๘๕	๓.๕๕	๐.๘๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า บุคลากรเทศบาลทั้งเพศชายแลเพศหญิง มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ชาย	๗๐	๓.๖๑	๐.๙๒	๐.๒๐	๐.๘๔
หญิง	๘๕	๓.๕๕	๐.๘๔		

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีเพศต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	๗๐	๓.๗๔	๐.๘๑	มาก
หญิง	๘๕	๓.๖๘	๐.๗๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า บุคลากรเทศบาลทั้งเพศชายและเพศหญิง มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ชาย	๗๐	๓.๗๔	๐.๘๑	๑.๓๔	๐.๑๘
หญิง	๘๕	๓.๖๘	๐.๗๗		

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีเพศต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงค่าเฉลี่ย( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๕	๓.๖๖	๐.๘๑	มาก
๓๑ - ๔๕ ปี	๗๐	๓.๖๒	๐.๘๓	มาก
เกิน ๔๕ ปี	๕๐	๓.๖๑	๐.๘๒	มาก
รวม	๑๕๕	๓.๖๓	๐.๘๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นช่วงอายุ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทั้งสามช่วงอายุ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ช่วงต่ำกว่า ๓๐ ปี ช่วง ๓๑-๔๕ ปี และช่วงเกิน ๔๕ ปี

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๔	๒	๐.๓๒	๐.๖๕	๐.๕๒
ภายในกลุ่ม	๒๘.๘๘	๑๕๒	๐.๑๙		
รวม	๒๙.๕๒	๑๕๔			

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้



ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๕	๓.๖๒	๐.๘๖	มาก
๓๑ - ๔๕ ปี	๗๐	๓.๖๑	๐.๘๑	มาก
เกิน ๔๕ ปี	๕๐	๓.๖๐	๐.๘๒	มาก
รวม	๑๕๕	๓.๖๑	๐.๘๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๑ บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นช่วงอายุ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทั้งสามช่วงอายุ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ช่วงต่ำกว่า ๓๐ ปี ช่วง ๓๑-๔๕ ปี และช่วงเกิน ๔๕ ปี

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๔	๒	๐.๔๒	๑.๐๒	๐.๒๙
ภายในกลุ่ม	๕๑.๖๘	๑๕๒	๐.๓๔		
รวม	๕๒.๕๒	๑๕๔			

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๕	๓.๖๔	๐.๘๒	มาก
๓๑ - ๔๕ ปี	๗๐	๓.๖๓	๐.๘๔	มาก
เกิน ๔๕ ปี	๕๐	๓.๖๒	๐.๘๐	มาก
รวม	๑๕๕	๓.๖๓	๐.๘๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นช่วงอายุ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทั้งสามช่วงอายุ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ช่วงต่ำกว่า ๓๐ ปี ช่วง ๓๑-๔๕ ปี และช่วงเกิน ๔๕ ปี

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๘	๒	๐.๒๔	๑.๕๐	๐.๒๓
ภายในกลุ่ม	๒๔.๓๒	๑๕๒	๐.๑๖		
รวม	๒๔.๘๐	๑๕๔			

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๓๐ปี	๓๕	๓.๖๓	๐.๘๘	มาก
๓๑ - ๔๕ ปี	๗๐	๓.๕๗	๐.๘๗	มาก
เกิน ๔๕ ปี	๕๐	๓.๕๕	๐.๘๙	มาก
รวม	๑๕๕	๓.๕๘	๐.๘๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นช่วงอายุ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทั้งสามช่วงอายุ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ช่วงต่ำกว่า ๓๐ปี ช่วง ๓๑-๔๕ ปี และช่วงเกิน ๔๕ ปี

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๔	๒	๐.๓๒	๑.๗๘	๐.๑๗
ภายในกลุ่ม	๒๗.๓๖	๑๕๒	๐.๑๘		
รวม	๒๘.๐๐	๑๕๔			

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๕	๓.๗๐	๐.๗๘	มาก
๓๑ - ๔๕ ปี	๗๐	๓.๗๑	๐.๗๙	มาก
เกิน ๔๕ ปี	๕๐	๓.๗๒	๐.๘๐	มาก
รวม	๑๕๕	๓.๗๑	๐.๗๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นช่วงอายุพบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทั้งสามช่วงอายุ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ช่วงต่ำกว่า ๓๐ ปี ช่วง ๓๑-๔๕ ปี และช่วงเกิน ๔๕ ปี

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๘	๒	๐.๒๔	๐.๙๘	๐.๒๗
ภายในกลุ่ม	๒๔.๓๒	๑๕๒	๐.๑๖		
รวม	๒๔.๘๐	๑๕๔			

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้



ตารางที่ ๔.๒๙ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๐	๓.๖๗	๐.๘๑	มาก
ปริญญาตรี	๘๖	๓.๖๔	๐.๘๓	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๙	๓.๕๘	๐.๘๒	มาก
รวม	๑๕๕	๓.๖๓	๐.๘๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นระดับการศึกษา พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทั้งสามระดับ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๘	๒	๐.๒๙	๐.๗๕	๐.๕๒
ภายในกลุ่ม	๑๙.๗๖	๑๕๒	๐.๑๓		
รวม	๒๐.๓๔	๑๕๔			

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๐	๓.๖๔	๐.๘๒	มาก
ปริญญาตรี	๘๖	๓.๖๒	๐.๘๐	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๙	๓.๕๗	๐.๘๖	มาก
รวม	๑๕๕	๓.๖๑	๐.๘๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นระดับการศึกษา พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทั้งสามระดับ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๔	๒	๐.๒๒	๐.๙๒	๐.๑๗
ภายในกลุ่ม	๑๕.๒๐	๑๕๒	๐.๑๐		
รวม	๑๕.๖๔	๑๕๔			

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๓๓ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๐	๓.๖๖	๐.๘๒	มาก
ปริญญาตรี	๘๖	๓.๖๒	๐.๘๐	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๙	๓.๖๑	๐.๘๔	มาก
รวม	๑๕๕	๓.๖๓	๐.๘๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นระดับการศึกษาพบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทั้งสามระดับ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ ๔.๓๔ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๘	๒	๐.๔๔	๑.๓๐	๐.๓๗
ภายในกลุ่ม	๒๔.๓๒	๑๕๒	๐.๑๖		
รวม	๒๕.๒๐	๑๕๔			

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๐	๓.๖๒	๐.๘๙	มาก
ปริญญาตรี	๘๖	๓.๕๗	๐.๘๗	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๙	๓.๕๕	๐.๘๘	มาก
รวม	๑๕๕	๓.๕๘	๐.๘๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นระดับการศึกษา พบว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทั้งสามระดับ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ ๔.๓๖ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๒	๒	๐.๓๑	๑.๐๓	๐.๑๘
ภายในกลุ่ม	๓๓.๔๔	๑๕๒	๐.๒๒		
รวม	๓๔.๐๖	๑๕๔			

จากตารางที่ ๔.๓๖ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๓๗ แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	ระดับมุมมอง		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๐	๓.๗๔	๐.๗๘	มาก
ปริญญาตรี	๘๖	๓.๗๑	๐.๗๙	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๙	๓.๖๘	๐.๘๐	มาก
รวม	๑๕๕	๓.๗๑	๐.๗๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๗ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นระดับการศึกษา พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทั้งสามระดับ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ ๔.๓๘ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๒	๒	๐.๒๖	๐.๖๓	๐.๖๗
ภายในกลุ่ม	๑๘.๒๔	๑๕๒	๐.๑๒		
รวม	๑๘.๗๖	๑๕๔			

จากตารางที่ ๔.๓๘ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้



ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questions) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏตามตารางที่ ๔.๕๓ - ๔.๕๕

ตารางที่ ๔.๓๙ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน

ลำดับที่	ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน	ความถี่
๑	เมื่อประชาชนเสนอปัญหาเร่งด่วนเทศบาลตำบลควรให้ความสำคัญเพื่อเร่งแก้ไขให้ทันที่	๑๖
๒	ประชาชนต้องการเข้าร่วมประชุมในการศึกษาปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนมากกว่าเดิม	๑๒
๓	ประชาชนในชุมชนต้องการให้เทศบาลตำบล ยอมรับความคิดเห็นของตน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและพัฒนาชุมชนที่ตนอาศัยอยู่	๔

จากตารางที่ ๔.๓๙ พบว่า บุคลากรเทศบาลได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน ลำดับตามความถี่มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ เมื่อเสนอปัญหาเร่งด่วนเทศบาลตำบลควรให้ความสำคัญเพื่อเร่งแก้ไขให้ทันที่ที่ประชาชนต้องการเข้าร่วมประชุมในการศึกษาปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนมากกว่าเดิม และประชาชนในชุมชนต้องการให้เทศบาลตำบล ยอมรับความคิดเห็นของตน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและพัฒนาชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

ตารางที่ ๔.๔๐ แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล

ลำดับที่	ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล	ความถี่
๑	เทศบาลต้องให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเสนอแนวทางจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของตนเอง	๑๘
๒	ต้องการให้เปิดโอกาสได้ร่วมแสดงข้อคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล	๑๐

จากตารางที่ ๔.๔๐ พบว่า บุคลากรเทศบาลได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ลำดับตามความถี่มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ เทศบาลต้องให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเสนอแนวทางจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของตนเอง และต้องการให้เปิดโอกาสได้ร่วมแสดงข้อคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล

ตารางที่ ๔.๔๑ แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล

ลำดับที่	ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล	ความถี่
๑	ประชาชนในชุมชนต้องการให้เทศบาลตำบลของตนจัดกิจกรรมร่วมกับเทศบาลตำบลอื่น ๆ เพื่อสร้างความสามัคคี สมานฉันท์และความเป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกัน	๑๖
๒	ประชาชนในชุมชนควรให้ความร่วมมือกันในการปฏิบัติร่วมกับเทศบาลตำบล	๘

จากตารางที่ ๔.๔๑ พบว่า บุคลากรเทศบาลได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล ลำดับตามความถี่มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ประชาชนในชุมชนต้องการให้เทศบาลตำบลของตนจัดกิจกรรมร่วมกับเทศบาลตำบลอื่น ๆ เพื่อสร้างความสามัคคี สมานฉันท์และความเป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกัน และประชาชนในชุมชนควรให้ความร่วมมือกันในการปฏิบัติร่วมกับเทศบาลตำบล

ตารางที่ ๔.๔๒ แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล

ลำดับที่	ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล	ความถี่
๑	ประชาชนควรได้ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาเทศบาล และผู้บริหารเทศบาลตำบล	๒๐
๒	ประชาชนต้องการเข้าไปร่วมรับทราบผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงานทางพัสดุของเทศบาลตำบล	๑๐

จากตารางที่ ๔.๔๒ พบว่า บุคลากรเทศบาลได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ลำดับตามความถี่มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ประชาชนควรได้ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาเทศบาล และผู้บริหารเทศบาลตำบล และประชาชนต้องการเข้าไปร่วมรับทราบผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงานทางพัสดุของเทศบาลตำบล

โดยสรุป บุคลากรเทศบาลได้เสนอเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่ของปัญหาจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามอันดับคือ ประชาชนควรได้ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาเทศบาล และผู้บริหารเทศบาลตำบล เทศบาลต้องให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเสนอแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของตนเอง เมื่อประชาชนเสนอปัญหาเร่งด่วนเทศบาลตำบลควรให้ความสำคัญเพื่อเร่งแก้ไขให้ทันท่วงที และประชาชนในชุมชนต้องการให้เทศบาลตำบลของตนจัดกิจกรรมร่วมกับเทศบาลตำบลอื่น ๆ เพื่อสร้างความสามัคคี สมานฉันท์และความเป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกัน

## บทที่ ๕

### สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน ๓) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒๕๔ คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณตามสูตรของยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๕๕ คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน จำนวน ๓๐ ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ห้าระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ .๙๑ และแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ ๑ ใช้การหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย ตอนที่ ๒ ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยมีอ ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตอนที่ ๓ ใช้การทดสอบค่า t-test และ F-test (One-way ANOVA) ตอนที่ ๔ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วแจกแจงและลำดับความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

#### ๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปผลได้ดังนี้

##### ๕.๑.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๘๔ มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑๖ และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๔๘

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล รองลงมา ได้แก่ ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

๑) ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ ๑ ที่ว่าเทศบาลได้จัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชุมชนกับเทศบาล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ ๔ ที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมประชุมในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน

๒) ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ ๕ ที่ว่าประชาชนมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ ๑ ที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาในชุมชนของตนเองทุกครั้ง

๓) ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาลโดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ ๔ ที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลทุกครั้ง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ ๖ ที่ว่าประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเทศบาล

๔) ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ ๑ ที่ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของเทศบาล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ ๕ ที่ว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการทำงานโครงการกิจกรรมที่เทศบาลได้ดำเนินการไปแล้ว



๕.๑.๓ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๑ บุคลากรเทศบาลที่มีเพศต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีเพศต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ ๒ บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ ๓ บุคลากรเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

บุคลากรเทศบาลได้เสนอเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตาม มุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่ของ ปัญหาจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามอันดับคือ ประชาชนควรได้ติดตามและตรวจสอบการ ปฏิบัติงานของสมาชิกสภาเทศบาล และผู้บริหารเทศบาลตำบล เทศบาลต้องให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเสนอแนะทางจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของตนเอง เมื่อประชาชนเสนอปัญหาเร่งด่วน เทศบาลตำบลควรให้ความสำคัญเพื่อเร่งแก้ไขให้ทันท่วงที และประชาชนในชุมชนต้องการให้เทศบาล ตำบลของตนจัดกิจกรรมร่วมกับเทศบาลตำบลอื่น ๆ เพื่อสร้างความสามัคคี สมานฉันท์และความเป็น น้าหนึ่งอันเดียวกัน

## ๕.๒ อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งสี่ด้านคือ ๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาในชุมชน ๒) ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ๓) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาล และ ๔) ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

### ๕.๒.๑ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรของเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเทศบาลตำบล ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอปัญหา ในชุมชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชนของตน มีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคนในชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาภายในชุมชนและหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาอันเป็นแนวทางในการพัฒนาเทศบาล ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้การดำเนินงานปกครองเกิดผล วัตถุประสงค์ของการแก้ไขปัญหาในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น เป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และ ร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นพลังสามารถขับเคลื่อนให้บรรลุผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจาร์ส บุญเชื่องได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการและโครงการที่ประชาชนในชนบท สามารถแสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดอันดับความสำคัญ การเข้าร่วมในการพัฒนา และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นโดยเน้นที่การใช้อำนาจการตัดสินใจแก่ประชาชนในชนบท ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกาญจนา รัตนวรกุล ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภออำเภอนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า “พนักงานเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภออำเภอนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรของเทศบาล มีมุมมองที่ต้องการให้

ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล เพื่อให้การบริหารจัดการเทศบาลเกิดความโปร่งใส มีการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบของภาคประชาชน เริ่มตั้ง การตรวจสอบการใช้งบประมาณ การตรวจสอบงานจัดซื้อ-จัดจ้าง ตรวจสอบผลของความก้าวหน้า ตามโครงการที่เทศบาลที่ได้ดำเนินการแล้ว และได้ติดตามและตรวจสอบการทำงานของสมาชิกสภา เทศบาล และผู้บริหารเทศบาล เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของนรินทร์ชัย พัฒนาพงศา ระบุว่า การมีส่วนร่วมคือ “การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินโครงการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผล โครงการ นั้น ๆ ด้วย” ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการ ดำเนินงานของเทศบาล เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประภาส โยธานุสิงห์ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลตามมุมมองของพนักงาน เทศบาลในเขตอำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า “พนักงานเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วย กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเปือยน้อย จังหวัด ขอนแก่น ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล เห็นด้วย อยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ใน ระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า บุคลากรของเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในร่วมในกิจกรรมการพัฒนาของเทศบาล ร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่เทศบาล จัดทำขึ้น เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลจัดขึ้น เช่น กีฬาตำบล งานวันเด็ก แต่ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า ด้านอื่นทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรของเทศบาลเห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ เทศบาล และเทศบาลยังส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนและชุมชนเข้าร่วมใน กิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วม กิจกรรมของเทศบาล เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสรารุช พันธุ์พฤษภา ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลใน เขตอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า “พนักงานเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลในเขตอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

๑) ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้าน การร่วมเสนอปัญหาในชุมชน โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า

บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีมุมมองที่เห็นด้วยและต้องการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาในชุมชน/หมู่บ้าน ทั้งนี้เพราะว่าประชาชนจะเป็นผู้รู้สภาพปัญหาที่แท้จริงว่าชุมชนของตนเองมีปัญหาอะไร มีความต้องการที่ให้เทศบาลเข้ามาพัฒนาในด้านใดบ้างซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจอร์จ บุญเชียง ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการและโครงการที่ประชาชนในชนบท สามารถที่แสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดอันดับความสำคัญ การเข้าร่วมในการพัฒนา และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้น โดยเน้นที่การใช้อำนาจการตัดสินใจแก่ประชาชนในชนบทดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยยังยั้งพันธ์ ภักดีสุวรรณ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตามทัศนะของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตามทัศนะของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ ๑ ที่ว่าเทศบาลได้จัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชุมชนกับเทศบาล ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่าบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีมุมมองที่เห็นด้วยและต้องการให้เทศบาลได้จัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชุมชนกับเทศบาล ทั้งนี้เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปในการเสนอปัญหาในชุมชนต่อเทศบาล และเพื่อเป็นการระดมความคิดเห็นของประชาชน และร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์ ปัญหาของชุมชนและความต้องการที่จะพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของชินษฐา ศรีนนท์ กล่าวว่า “การวางแผนเป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญในกระบวนการบริหารงานขององค์การ เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์การ กำหนดภารกิจและกิจกรรม โดยการนำปัญหาความต้องการ นโยบายระเบียบ คำสั่ง คักยภาพขององค์การ และสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ ตัดสินใจและวินิจฉัยทางเลือกในอนาคต เพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาสองต่อความต้องการและเป็นการพัฒนาศักยภาพขององค์การได้ ดังนั้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ ๔ ที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมประชุมในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชนผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่าบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีมุมมองที่เห็นด้วยและต้องการให้เทศบาลส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อการรวบรวมปัญหาและความต้องการพัฒนาของหมู่บ้าน เพื่อเสนอต่อเทศบาลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จึง



ทำให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก แต่ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เทศบาลได้ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน/หมู่บ้าน เพื่อเสนอต่อเทศบาลในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยผ่านเวทีประชาคมหมู่บ้าน อยู่แล้ว ดังนั้นจึงให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยและให้ความสำคัญกับประเด็นนี้น้อยกว่าข้ออื่นๆ ในด้านเดียวกัน

๒) ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับเทศบาลตำบลจะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล เริ่มตั้งแต่การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ การกลั่นกรองปัญหาและความต้องการ เข้าร่วมฟังการประชุมระหว่างเทศบาลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมวางแผนท้องถิ่น เพื่อที่ประชาชนได้นำปัญหาเสนอต่อเทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิพัทธ์เวช สืบแสง ได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมายถึง การกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงสถานการณ์ของงานรวม เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้การกำหนดและดำเนินการของประชาชนเองโดยที่กระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้น เป็นการมีส่วนร่วมในการค้นหาหรือกำหนดปัญหาของชุมชน สาเหตุของปัญหาหาวิธีแก้ไขปัญหา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน และประเมินผลการดำเนินการแก้ไขปัญหา และสอดคล้องกับแนวคิดของกรมการปกครอง กล่าวว่า การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง “การตัดสินใจล่วงหน้าเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ สังคมโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม การเมืองและการบริหาร โดยมีการนำปัญหาความต้องการ และศักยภาพของท้องถิ่นมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา และแนวทางการดำเนินงานตามกรอบของจุดมุ่งหมายดังกล่าว แล้วนำกรอบแนวทางการพัฒนามากำหนดรายละเอียดในรูปของแผนงานและโครงการ เพื่อให้แผนงานและโครงการพัฒนาของท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและแนวทางในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบล ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยิ่งพันธ์ ภักดีสุวรรณ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตามทัศนะของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตามทัศนะของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล อยู่ในระดับมาก



ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ ๕ ที่ว่าประชาชนมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ที่ทำให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการเพื่อบรรจุลงแผนพัฒนาเทศบาล เพื่อสำรวจและรับทราบปัญหาความต้องการของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อที่จะเสนอแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนมา กำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนยอมรับว่าหมู่บ้านหรือชุมชนของตนเองมีปัญหาอะไร มีความต้องการให้เทศบาลมาพัฒนาในด้านใดก่อน-หลัง และสิ่งใดเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขก่อน-หลังและมีความสำคัญต่อพื้นที่อย่างไร สอดคล้องกับแนวคิดของคิน รพีพัฒน์ กล่าวว่าการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา เป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยประชาชนมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นๆ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ ๑ ที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาในชุมชนของตนเองทุกครั้ง ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลจะต้องให้ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาในชุมชนของตนเองทุกครั้ง เพราะว่าการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อสำรวจและรับทราบปัญหาความต้องการของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อที่จะเสนอแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนมา กำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบล หรือกำหนดทิศทางการพัฒนา เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลตำบล และการแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง แต่ที่มีค่าเฉลี่ยที่น้อยกว่าข้ออื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลได้มีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาในชุมชนทุกครั้ง ซึ่งถือว่าเป็นระเบียบที่เทศบาลต้องปฏิบัติ ดังนั้นจึงให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยและให้ความสำคัญกับประเด็นนี้น้อยกว่าข้ออื่นๆ ในด้านเดียวกัน

๓) ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาลโดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับเทศบาลที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมของ

เทศบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่น จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง ลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่หน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น ให้มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง อีกทั้งยังทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของปรัชญา เวสารัชช์ ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่าเป็นการที่ประชาชนเข้าเกี่ยวข้อง โดยการใช้ความพยายาม หรือใช้ทรัพยากรบางอย่างส่วนตนในกิจกรรม ซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาของชุมชนและการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ๑) มีประชาชนเข้าเกี่ยวข้องในกิจกรรมพัฒนา ๒) ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างสุดตัว เช่น ความรู้ ความสามารถ ความคิดแรงงานหรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินทุนวัสดุกิจกรรมการพัฒนา ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบล ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แก้วประสิทธิ์ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า พนักงานเทศบาล มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ ๔ ที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลทุกครั้ง ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับเทศบาลที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมของเทศบาลที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของเทศบาล และเพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน/หมู่บ้าน การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเทศบาลกับชุมชน/หมู่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น รักษาความสะอาดถนน ทางน้ำ ที่สาธารณะและการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในเขตเทศบาล ในวันหยุดราชการหรือวันสำคัญของชาติ เป็นต้น และการสร้างกลไกของการพัฒนาระบบราชการที่ยั่งยืน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนนั่นเอง สอดคล้องกับแนวคิดของเดช กาญจนางกูร ได้ให้ความหมายของคำว่าความร่วมมือ “เป็นการแบ่งกันทำตามบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีการบูรณาการในด้านความรู้ ความคิดและความเข้าใจให้ถูกต้องตรงกัน เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนร่วมปฏิบัติงานหรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการให้ประสาน เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นจังหวะเดียวกัน จึงจะทำให้การปฏิบัติร่วมกันสัมฤทธิ์ผลอย่างมี

ประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดตามที่มีส่วนร่วมทุกคนปรารถนา ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมของเทศบาลในประเด็นที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลทุกครั้ง อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นๆ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ ๖ ที่ว่าประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเทศบาล ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลที่ทำให้ประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเทศบาล ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันทำกิจกรรม เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกันสร้างกลุ่มอาชีพหรืออำนาจต่อรองกับหน่วยงานของภาครัฐ จึงทำให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก แต่ที่มีค่าเฉลี่ยที่น้อยกว่าข้ออื่นทั้งเป็นเพราะว่า บุคลากรเทศบาลยังให้ความสำคัญกับการให้ประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเทศบาลนี้้นน้อยกว่าประเด็นอื่นๆ เพราะเทศบาลและประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมมือกันในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่เป็นประจำ และเทศบาลมีการส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่างๆภายในเทศบาลอยู่แล้ว ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยและให้ความสำคัญกับประเด็นนี้้นน้อยกว่าข้ออื่นๆ ในด้านเดียวกัน

๔) ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล มีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณมีความโปร่งใสหรือไม่ การใช้จ่ายงบประมาณก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน/หมู่บ้าน และประชาชนเพียงไร การดำเนินงานโครงการต่างๆของเทศบาลมีการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลหรือไม่ มีความโปร่งใสหรือไม่ อย่างไร และการบริหารงานเทศบาลของคณะผู้บริหารงานเทศบาลตำบล มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านหรือชุมชนในเขตเทศบาลมีความตื่นตัว ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อสร้างแรงผลักดันอำนาจ อันจะก่อให้เกิดการบริหารงานเทศบาลเกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และประโยชน์จากการบริหารงาน บริหารงบประมาณ ตกถึงประชาชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของเดวิด และ นิวสตรอม (Davis & Newstorm) อธิบายว่า “การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและความรู้สึกนึกคิดของแต่ละคนที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของกลุ่ม หรือเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยทำให้มีความสำเร็จ ซึ่งเป็นเป้าหมายของกลุ่มหรือเป็นความรับผิดชอบต่อกิจกรรมร่วมกันด้วยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) ช่วยเหลือ (Contribution) และความรับผิดชอบต่อ (Respond Suability) และแนวคิดของเดซ กานูจนาทกุล ได้ให้

ความหมายของคำว่าความร่วมมือ “เป็นการแบ่งกันทำตามบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีการบูรณาการในด้านความรู้ ความคิดและความเข้าใจให้ถูกต้องตรงกัน เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนร่วมปฏิบัติงานหรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการให้ประสาน เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นจังหวะเดียวกัน จึงจะทำให้การปฏิบัติร่วมกันสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดตามที่มีผู้มีส่วนร่วมทุกคนปรารถนา” ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบล ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุเมตร์ วิริยะรุ่งเรือง ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบล ตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า “พนักงานเทศบาล มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ ๑ ที่ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของเทศบาล ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การตรวจสอบการใช้งบประมาณของเทศบาล และต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและดำเนินการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาลอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดกระบวนการตรวจสอบจากภาคประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาลในการดำเนินงาน มีการใช้จ่ายงบประมาณที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน/หมู่บ้านอย่างแท้จริงหรือไม่ เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ งบประมาณก่อให้เกิดประสิทธิผลแก่ชุมชน/หมู่บ้านอย่างแท้จริงหรือไม่ สอดคล้องกับแนวคิดของนิพัทธ์เวช สืบแสง ได้ให้คำจำกัดความของ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมายถึง การกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงสถานการณ์ของงานโดยส่วนรวม เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้การกำหนดและดำเนินการของประชาชนเองโดยที่กระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้น เป็นการมีส่วนร่วมในการค้นหาหรือกำหนดปัญหาของชุมชน สาเหตุของปัญหาหาวิธีแก้ไขปัญหา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน และประเมินผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลในประเด็นที่ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของเทศบาล อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นๆ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ ๕ ที่ว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการทำงานโครงการกิจกรรมที่เทศบาลได้ดำเนินการไปแล้ว ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ



และเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการทำงานโครงการกิจกรรมที่เทศบาลได้ดำเนินการไปแล้ว ทั้งนี้เป็นหน้าที่ของประชาชนพึงกระทำเมื่อการบริหารงานเทศบาลเกิดความบกพร่อง การดำเนินโครงการขาดความโปร่งใส ประชาชนในชุมชนจะต้องช่วยกันตรวจสอบ จึงทำให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก แต่ที่มีค่าเฉลี่ยที่น้อยกว่าข้ออื่นทั้งนี้ เป็นเพราะว่า บุคลากรเทศบาล เห็นว่าถ้าประชาชนมีการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการต่างๆของเทศบาลบ่อยๆ ก็อาจจะ มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานของตน ซึ่งหน้าที่ของประชาชนในชุมชน/หมู่บ้านทุกคนมีสิทธิ์ตรวจสอบ การบริหารจัดการเทศบาลให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และงบประมาณก่อประโยชน์แก่ ชุมชน/หมู่บ้านอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาล มีมุมมองที่เห็นด้วยและให้ความสำคัญกับ ประเด็นนี้น้อยกว่าข้ออื่นๆ ในด้านเดียวกัน

#### ๕.๒.๒ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากร เทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน

๑) ด้านเพศ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีเพศต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่ แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) ผลปรากฏเช่นนี้ถือได้ว่า เทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการเทศบาลตำบลด้วยมาตรฐานเดียวกัน ให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในด้านร่วมคิดกำหนดความต้องการ ด้านร่วมจัดทำแผนพัฒนา และด้าน ร่วมติดตามผล และประเมินผล ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาลที่มีเพศต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ แก้วประสิทธิ์ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัด ฉะเชิงเทรา พบว่า พนักงานเทศบาลที่มีเพศ ต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่แตกต่างกัน

๒) ด้านอายุ พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่ แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) ผลปรากฏเช่นนี้ถือได้ว่า กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้เปิดกว้างให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ ได้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางการเมือง และกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นต่างๆอย่างเท่าเทียมกัน ประกอบกับเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเทศบาล ตำบลด้วยมาตรฐานเดียวกัน ให้ความเสมอ ความเท่าเทียมกันทุกคนไม่มีการเลือกปฏิบัติในการให้เป็น



คณะกรรมการร่วมกับเทศบาลตำบลในตรวจสอบการทำงานหรือกระบวนการบริหารงาน ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของยิ่งพันธ์ ภักดีสุวรรณ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตามทัศนะของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี พบว่า พนักงานเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลในเขตอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

๓) ด้านระดับการศึกษา พบว่า บุคลากรเทศบาลที่มีระดับต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) ผลปรากฏเช่นนี้ถือได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ขึ้นอยู่กับการส่งเสริมประชาชนของเทศบาลและการให้ความสนใจของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อการต้องการพัฒนาไปในทิศทางใด ประกอบกับเทศบาลตำบลได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการเทศบาลตำบลด้วยมาตรฐานเดียวกัน ให้ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน ทุกคนไม่มีการเลือกปฏิบัติ ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรเทศบาลที่มีระดับต่างกัน มีมุมมองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสรารุช พันธุ์พุกษา ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า พนักงานเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลในเขตอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี ไม่แตกต่างกัน

### ๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการค้นพบ (Fact Findings) ดังต่อไปนี้

#### ๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ข้อเสนอแนะโดยรวม ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ดังนั้นหากเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ต้องการเป็นองค์กรที่ทำงานเพื่อประชาชนโดยแท้จริงแล้ว ควรนำมุมมองของบุคลากรเทศบาลมาปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนถึงระดับมากที่สุด โดยส่งเสริมให้

ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตรวจรับงานตามแผนงาน/โครงการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การจัดอบรม สัมมนา เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมให้ประชาชนมีการติดตาม ประเมินผล ตรวจสอบ การดำเนินงานของเทศบาลตำบล กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาลตำบล และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยการหมุนเวียนกันเป็นกรรมการตรวจการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาลตำบล และส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเห็นชอบแผนพัฒนาเทศบาลตำบล โดยแต่ละปีให้ประชาชนสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบล

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล อยู่ในระดับมาก ดังนั้นเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรควรมุ่งมุมมองของบุคลากรเทศบาล มาปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล โดยเร่งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเกิดความโปร่งใส มีการนำงบประมาณไปพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะกระบวนการตรวจสอบโดยประชาชนอย่างแท้จริง

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล อยู่ในระดับมาก ดังนั้นเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรนำมุมมองของบุคลากรเทศบาลมากำหนดแนวทางในการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเทศบาล เพื่อให้กระบวนการบริหารจัดการเทศบาลตำบล มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ ร่วมกันทำกิจกรรม ร่วมกันสร้างกลุ่มอาชีพ และร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้มีระดับการมีส่วนร่วมจนถึงระดับมากที่สุด

๒) ข้อเสนอแนะเป็นรายด้าน ผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้าน สามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน และการบริหารจัดการเทศบาลตำบลให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

๒.๑ ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ ๑ ที่ว่าเทศบาลได้จัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชุมชนกับเทศบาล ดังนั้นเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรรักษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและมาตรฐานการดำเนินงานและพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมจนถึงระดับมากที่สุด พร้อมทั้งนำปัญหาและความต้องการของแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนมาเป็นข้อปรับปรุงในการพัฒนาท้องถิ่น และวางแผนการพัฒนา

เทศบาลต่อไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ ๔ ที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมประชุมในการศึกษาปัญหา และความต้องการของชุมชน ดังนั้นเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรนำมุมมองของบุคลากรเทศบาลมากำหนดแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และเร่งประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อนำมาบรรจุในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลให้เป็นแผนพัฒนาเทศบาลที่สามารถแก้ไขปัญหาชุมชน/หมู่บ้านได้ตรงความต้องการของประชาชนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๒ ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ ๕ ที่ว่าประชาชนมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ดังนั้นเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรรักษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรนำมุมมองของบุคลากรเทศบาลมากำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน และพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมจนถึงระดับมากที่สุด พร้อมทั้งควรจัดโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ ๑ ที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาในชุมชนของตนเองทุกครั้ง ดังนั้นเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรนำมุมมองของบุคลากรเทศบาลมากำหนดแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรเชิญประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนเข้าร่วมกับเทศบาลตำบลในการประชุมเพื่อเห็นชอบแผนพัฒนาเทศบาลตำบล หรือจะจัดเวทีประชาคมเพื่อรับรองแผนพัฒนาเทศบาลตำบลมติจากประชาชนในชุมชน/หมู่บ้าน

๒.๓ ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ ๔ ที่ว่าประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลทุกครั้ง ดังนั้นเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรรักษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานในการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลทุกครั้ง เช่น รักษาความสะอาดถนน ทางน้ำ ที่สาธารณะและการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในชุมชน/หมู่บ้าน และพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจนถึงระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ ๖ ที่ว่าประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเทศบาล ดังนั้นเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งนำมุมมองของบุคลากรเทศบาล มากำหนดแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาของเทศบาลระดับการมีส่วนร่วมจนถึงระดับมากที่สุด

๒.๔ ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ ๑ ที่ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของเทศบาล ดังนั้นเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรรักษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรฐานการดำเนินงาน และพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของเทศบาล จนถึงระดับ

มากที่สุด พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ การจัดทำงบประมาณให้สามารถก่อประโยชน์ให้กับชุมชน/หมู่บ้านมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ ๕ ที่ว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการทำงานโครงการกิจกรรมที่เทศบาลได้ดำเนินการไปแล้ว ดังนั้นเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ส่งเสริมด้านร่วมติดตามผล และประเมินผลและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านร่วมติดตามผล และประเมินผลในการเป็นกรรมการตรวจรับงานตามแผนงาน/โครงการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลและร่วมในการดำเนินการประชาคมเพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมจนถึงระดับมากที่สุด

#### ๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีประเด็นสำคัญที่ควรวิจัยต่อไปคือ

๑) ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกิจกรรมในการบริหารจัดการเทศบาล เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึก และนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพิ่มมากยิ่งขึ้น

๒) ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เรื่อง สภาพปัญหา และความต้องการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

๓) ควรมีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เรื่องการติดตามตรวจสอบและตรวจรับงานตามแผนงาน/โครงการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการในฐานะผู้ร่วมวิจัย



## บรรณานุกรม

### ๑. หนังสือทั่วไป

- โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์  
วิญญูชน, ๒๕๕๐.
- กรมการปกครอง. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของหน่วยงานการบริหารราชการส่วน  
ท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๑.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. คู่มือการมีส่วนร่วมภาคประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่สาธารณะของ  
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามแยกชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการ  
ปกครองท้องถิ่น, ๒๕๕๐.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติคณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- เกษม จันทร์แก้ว. การวางแผนและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ปทุมธานี :  
ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์  
เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๐.
- จำรอง เงินดี. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๔.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาการ  
พิมพ์, ๒๕๔๖.
- ชาญชัย เทียนชัย. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๑.
- ชาติชาย โทณสินธิติ. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๑.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๙.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. การบริหารการปกครองท้องถิ่น หน่วยที่ ๑-๘. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. นนทบุรี :  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๔.
- ฐิติพงษ์ ธรรมานุสรณ์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๒๒.
- ดุขฎี อายุวัฒน์. การวิเคราะห์ด้วย Correlation และ Regression Analysis. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,  
ม.ป.ป.
- เดช กาญจนางกุล. การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัย เชียงใหม่, ๒๕๔๗.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย.  
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร : การศึกษาการจัดการแผนใหม่. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑.  
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.

- นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา. แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. พิมพ์ครั้งที่ ๒.  
กรุงเทพมหานคร : สำนักคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๓๘.
- นิพันธ์เวช สืบแสง. การมีส่วนร่วมของชาวชนบทในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทย  
วัฒนาพานิช, ๒๕๔๔.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. กลวิธีแนวทางวิธีการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน.  
กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาการพิมพ์, ๒๕๒๗.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาการ  
พิมพ์, ๒๕๒๗.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. วิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๔.
- ปรัชญา เวสารัชช. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร :  
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.
- ไพศาล หวังพานิชย์. การวัดผลการเรียน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๒๖.
- ยุทธ ไกยวรรณ. หลักการทำวิจัยและการทำสารนิพนธ์. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริม  
กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๐.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ.  
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๘.
- วิโรจน์ สารรัตน์. วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม กระบวนทัศน์ใหม่สำหรับการวิจัยทางการบริหาร  
การศึกษา. ขอนแก่น : อักษราพัฒนา, ๒๕๔๕.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : ธรรมมา, ๒๕๔๕.
- สงวน สิทธิเลิศอรุณ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๒๒.
- สมบุส กาญจน์มัย. การปกครองท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร :  
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๕๔๕.
- สมยศ อักษร. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๖.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ๒๕๔๐. การบริหารโรงเรียนตามแนวทางปฏิรูป  
การศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓.
- สุจินต์ ธรรมชาติ. การวิจัยภาคปฏิบัติวิธีที่ดี. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,  
๒๕๔๙.
- สุรัสวดี ราชกุลชัย. การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร = Management Planning  
and Control. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จามจุรี, ๒๕๔๓.

อคิน รพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย.

กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, ๒๕๒๗.

อคิน รพีพัฒน์. แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗.

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. การพัฒนาบุคคล กลุ่ม และชุมชน. กรุงเทพมหานคร :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔.

## ๒. วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์

กาญจนา รัตนวรกุล. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลตามมุมมองของ

พนักงานเทศบาลในเขตอำเภออำเภอนโนสูง จังหวัดนครราชสีมา”. วิทยานิพนธ์รัฐ

ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๙.

กาญจนา เคนทหาย. “ประสิทธิภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอและกิ่งอำเภอใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม, ๒๕๔๕.

จำรัส บุญเชื้อง. “การมีส่วนร่วมของประชากรในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของ

โรงเรียนมัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านโพหนองน้ำ”. วิทยานิพนธ์การศึกษ

มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๓๗.

จุฑามาศ แก้วประสิทธิ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบล ตามมุมมองของ

พนักงานเทศบาลในเขตอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์

มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐.

เฉลิมพล พลวัน. “ความคิดเห็นของข้าราชการที่มีต่อโครงการจัดหน่วยบริการอำเภอเคลื่อนที่ : ศึกษา

กรณีเฉพาะข้าราชการจังหวัดสุรินทร์”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๗.

ประภาส โยธานูสิงห์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลตามมุมมองของ

พนักงานเทศบาลในเขตอำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์

มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๙.

มงคล สมสวัสดิ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามมุมมอง

พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต.

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๙.

ยิ่งพันธ์ ภักดีสุวรรณ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตามทัศนะของพนักงาน

เทศบาลตำบลในเขตอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์

มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๕๐.

- วิไลพร สมบูรณ์ชัย. “การมีส่วนร่วมของอาสาพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดลำปาง”.  
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๔.
- สมบูรณ์ ธรรมเศก. “ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีต่อการบริหารงานของคณะกรรมการหมู่บ้านน้ำพุ หมู่ที่ ๕ ตำบลลำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- สรารุช พันธุ์พุกษา. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๕๐.
- สวัสดี นาสมนฝัน. “ความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่มีต่อการปฏิบัติงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเรือนจำกลางขอนแก่น”. สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- สายสุนีย์ แถวโน้นจิว. “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลของบุคลากรโรงพยาบาลหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น”. สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.
- สุจินต์ ดาววีระกุล. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดดีเด่น ระดับจังหวัดประจำปี ๒๕๒๗”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗.
- สุเมตร์ วิริยะรุ่งเรือง. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลตามมุมมองของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๙.
- สุวรรณี คงทอง. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในพื้นที่อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๖.
- อรรรณ พรมไหม. “การประมวลผลพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๔.
- อาภรณ์ วัชระ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๖.



### ๓. เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ประชาชน ชุมชน: ยุทธศาสตร์หนึ่งประกันคุณภาพการศึกษา”. วารสารข้าราชการครู. ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ (๔ เมษายน ๒๕๔๔) : ๔๒-๔๗.

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. “รูปแบบการมีส่วนร่วม”. วารสารวิชาการ. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๔ (๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๙) : ๑๐-๑๒.

อำเภอสุวรรณภูมิ, “ข้อมูลพื้นฐานอำเภอสุวรรณภูมิ ปี ๒๕๕๕”, ร้อยเอ็ด: อำเภอสุวรรณภูมิ, ๒๕๕๕”, (อัดสำเนา).

### ๔. ภาษาอังกฤษ

Agbayan. *Sociology : A Test with Adapted Reading*. New York : Oxford University Press, 1999.

Best, John W., *Research in Education*. New Jersey : Prentice-Hall, 1981.

Certo, Samuel C., *Strategic Management : Concept and Application*. London : Sir Issac Pitman and Son Ltd, 1957.

Cohen, John M., and Norman T. Uphoff, *Participation's Place in Rural Development : seeking Clarity though Specificity*. New York : Harper & Row, 1966.

Davis & Newstorm. *Organizational Behavior : Human Behavior at Work*. New Jersey : Prentice – Hall, Inc. 1985.

Foster, Charles R., *Psychology for Life Today*. Chicago : American Technical Society, 1952.

Kaufman. *Strategic management : Concept and application*. New York: Printiced Hall, 1981.

Oskamp, S., *Attides and Opinions*. New Jersey : Prentice – Hall, Inc. 1977.

Stavenhagen Rudolpho. *The Administrative Office Management Function*. Boston : Allyn and Bacon, 1987.

Weber. *The Theory of Social and Economic Organization* trans. New York : McGraw-Hill Book Company, 1970.

Webster. *Webster' New York Dictionary*. London : Sir Issac Pitman and Son Ltd., 1957.



ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย



ภาคผนวก ก  
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

## รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

## ๑. ดร.ประพิศ โบราณมูล

วุฒิการศึกษา บธ.บ., กศ.ม. (สังคมศึกษา) ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์)

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไปและบริการวิชาการ/อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

## ๒. ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน

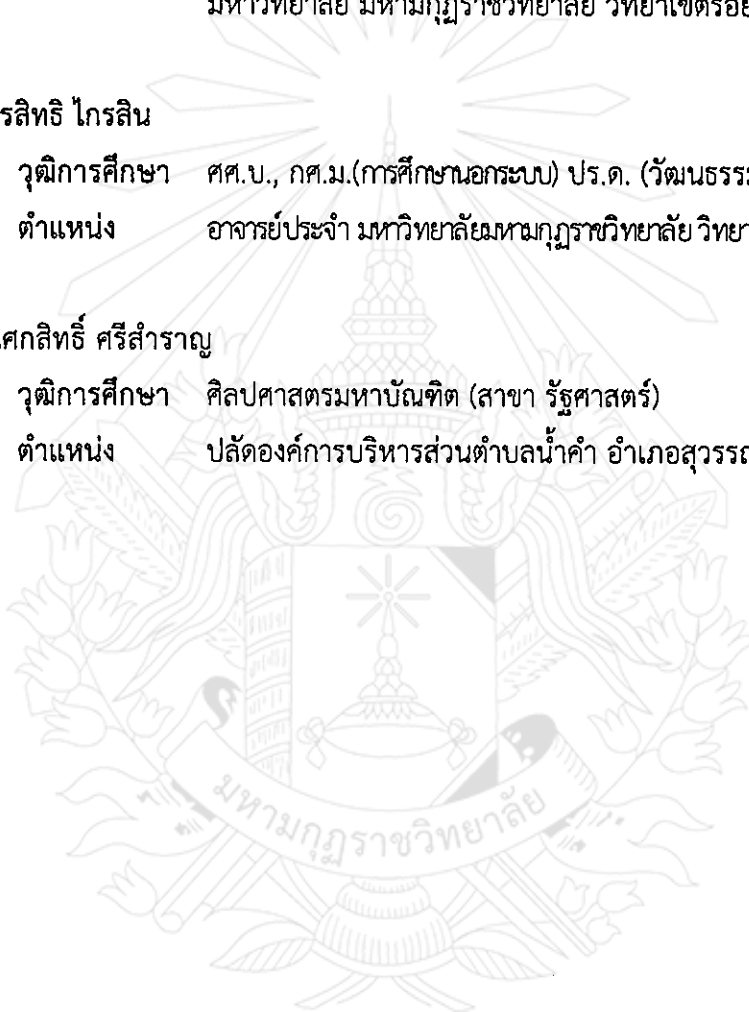
วุฒิการศึกษา ศศ.บ., กศ.ม.(การศึกษานอกระบบ) ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์)

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

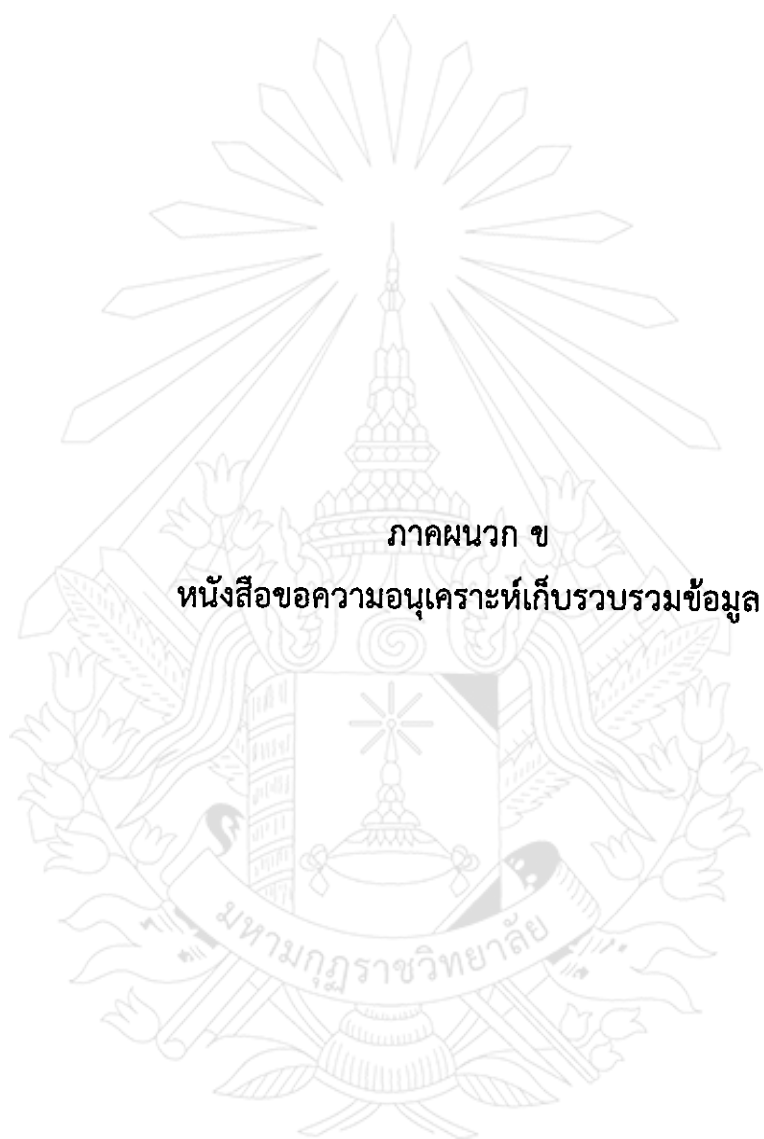
## ๓. นายเศกสิทธิ์ ศรีสำราญ

วุฒิการศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขา รัฐศาสตร์)

ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด







ภาคผนวก ข  
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๐๖๓



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง  
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง  
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ

ด้วย นางรัตนสมัย บั๊นงาม นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศนม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วนวัน เวลานั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด  
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร.๐-๓๒๕๕๑-๘๓๖๔,๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

Http:// [www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๐๖๓



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเสียงเมือง  
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง  
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลจำปาขัน

ด้วย นางรัตน์สมัย ปันงาม นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วนวัน เวลานั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร.๐-๓๒๕๑-๘๓๖๔,๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

Http:// [www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๐๖๓



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง  
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง  
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหินกอง

ด้วย นางรัตน์สมัย ปั้นงาม นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศนม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วนวัน เวลานั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

  
(พระราชปริยัติวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร.๐-๓๒๕๑-๘๓๖๔,๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

Http:// [www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๐๖๓



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง  
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง  
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลทุ่งกุลา

ด้วย นางรัตนสมัย ปันงาม นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสว่างภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศมม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วนวัน เวลานั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปรีดีวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด  
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

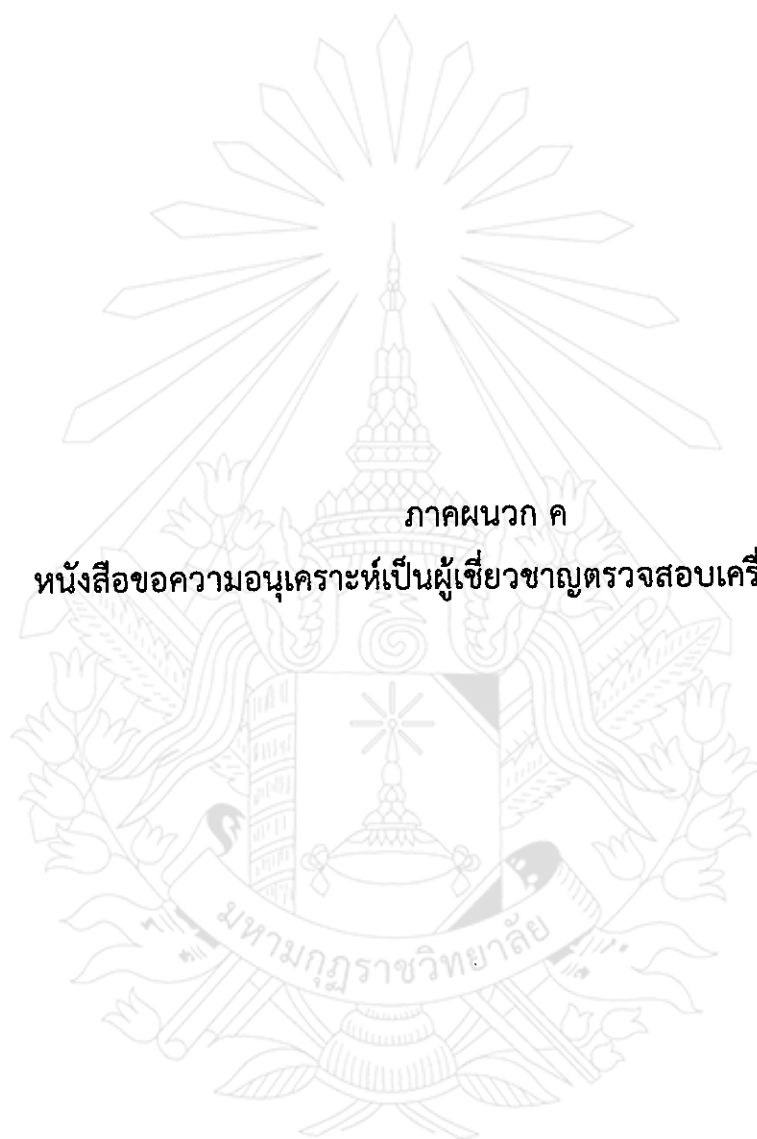
ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๓๒๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

Http:// [www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)





ภาคผนวก ค  
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๐๖๔



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง  
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง  
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย  
เจริญพร ดร.ประพิศ โบราณมูล

ด้วย นางรัตนสมัย ปันงาม นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศมม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปรีดีทิวมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร.๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔,๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

Http:// [www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๐๖๔



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง  
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง  
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน

ด้วย นางรัตน์สมัย ปันงาม นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสว่างภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศนบ.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชาธิบดีวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด  
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร.๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔,๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

Http:// [www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๐๖๔



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง  
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง  
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายเศกสิทธิ์ ศรีสำราญ

ด้วย นางรัตน์สมัย ปันงาม นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสว่างภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศมม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปรีดีติวมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

Http:// [www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)



ภาคผนวก ง  
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย



## แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

## เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขต  
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

\*\*\*\*\*

## คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็นที่ตรงความเป็นจริงทุกข้อ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากท่านในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างสูงต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้และคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด

๒. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอนคือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นางรัตน์สมัย ปันงาม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง  
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

## ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน [ ] หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

## ๑. เพศ

[ ] ชาย

[ ] หญิง

## ๒. อายุ

[ ] ต่ำกว่า ๓๐ ปี

[ ] ๓๑ - ๔๕ ปี

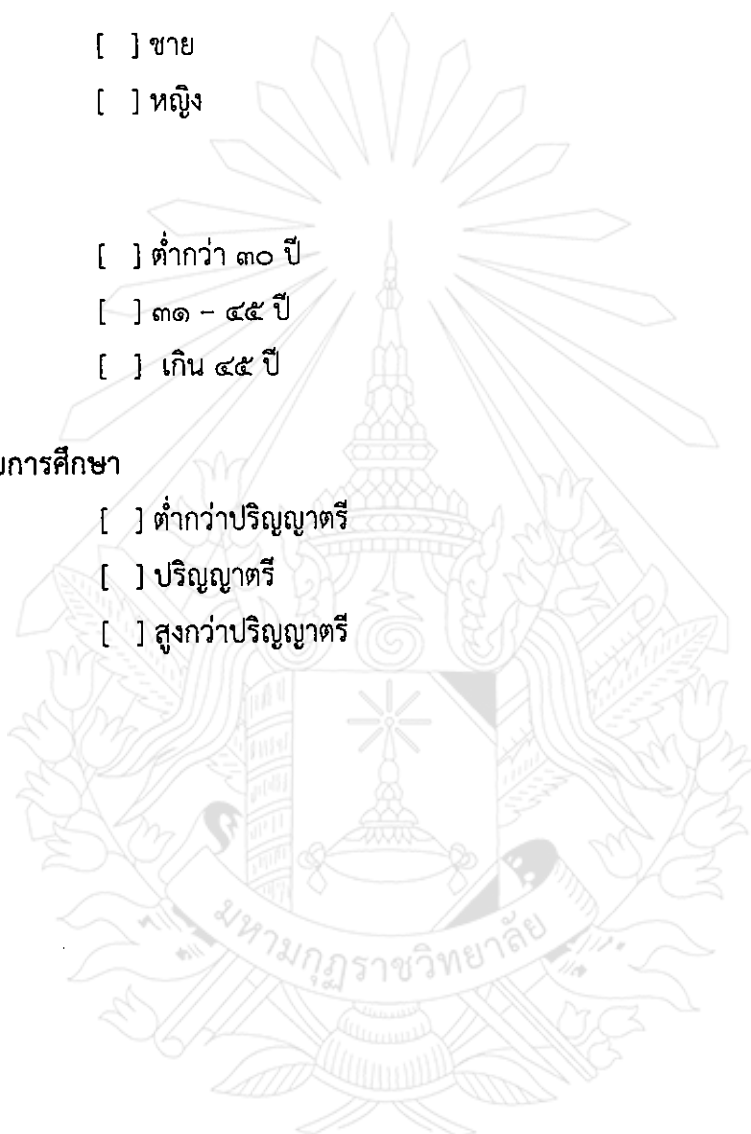
[ ] เกิน ๔๕ ปี

## ๓. ระดับการศึกษา

[ ] ต่ำกว่าปริญญาตรี

[ ] ปริญญาตรี

[ ] สูงกว่าปริญญาตรี



ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบทางขวามือ ของแต่ละข้อเพียงอย่างเดียว ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับมุมมอง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<b>๑. ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน</b>						
๑.	เทศบาลได้จัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชุมชนกับเทศบาล					
๒.	เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายพัฒนาของเทศบาล					
๓.	ประชาชนได้กำหนดปัญหา และความต้องการของตนเองให้เทศบาลทราบ					
๔.	ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมในการศึกษาปัญหา และความต้องการของชุมชน					
๕.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา					
๖.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาภายในชุมชนร่วมกับเทศบาล					
๗.	การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนจากท่านได้รับการยอมรับจากชุมชนและเทศบาล					
๘.	เมื่อประชาชนได้เสนอปัญหาเร่งด่วน เทศบาลได้แก้ไขได้อย่างทันที่					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับมุมมอง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<b>๒. ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล</b>						
๑.	ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาในชุมชนของตนเองทุกครั้ง					
๒.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล					
๓.	ประชาชนมีโอกาสได้ร่วมแสดงข้อคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล					
๔.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการกลั่นกรองปัญหาและความต้องการ					
๕.	ประชาชนมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ					
๖.	ประชาชนเข้าร่วมฟังการประชุมระหว่างเทศบาลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมวางแผนท้องถิ่นบ่อยครั้ง					
๗.	ประชาชนได้นำปัญหาเสนอต่อเทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล					
๘.	ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่ประชาชนได้เสนอรับการบรรจุในแผนพัฒนาเทศบาล					
<b>๓. ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล</b>						
๑.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมของเทศบาล					
๒.	ประชาชนได้เสนอตนเองเพื่อร่วมกิจกรรมของเทศบาล					
๓.	ประชาชนได้ร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่เทศบาลจัดทำขึ้น					
๔.	ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลทุกครั้ง					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับมุมมอง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๕	ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือในการทำงานกับเทศบาล					
๖	ประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเทศบาล					
๗	เทศบาลได้ส่งเสริมให้กับประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลจัดขึ้น เช่น กีฬา ตำบลงานวันเด็ก					
<b>๔. ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล</b>						
๑.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของเทศบาล					
๒.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงานจัดซื้อ-จัดจ้างของเทศบาล					
๓.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลของความก้าวหน้าตามโครงการที่เทศบาลได้ดำเนินการ					
๔.	ประชาชนได้ติดตามและตรวจสอบการทำงานของสมาชิกสภาเทศบาล และผู้บริหารเทศบาล					
๕.	ประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการทำงานโครงการกิจกรรมที่เทศบาลได้ดำเนินการไปแล้ว					
๖.	ประชาชนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ในการดำเนินงานทางพัสดุ					
๗.	ประชาชนได้ติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลและเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี					



ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะของเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเทศบาลตำบล  
ในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑. ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน

.....  
.....  
.....

๒. ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล

.....  
.....  
.....

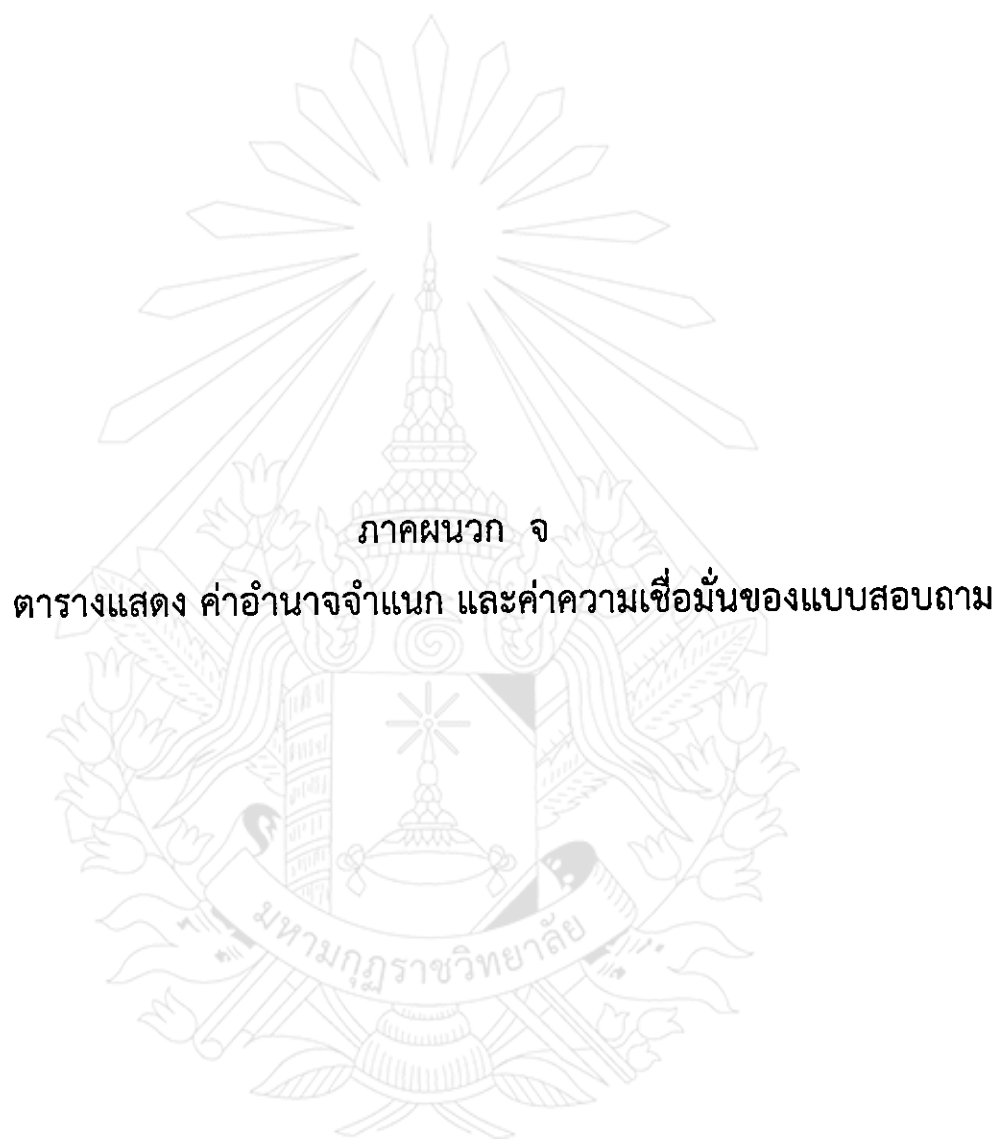
๓. ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล

.....  
.....  
.....

๔. ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล

.....  
.....  
.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถามในครั้งนี้



ภาคผนวก จ

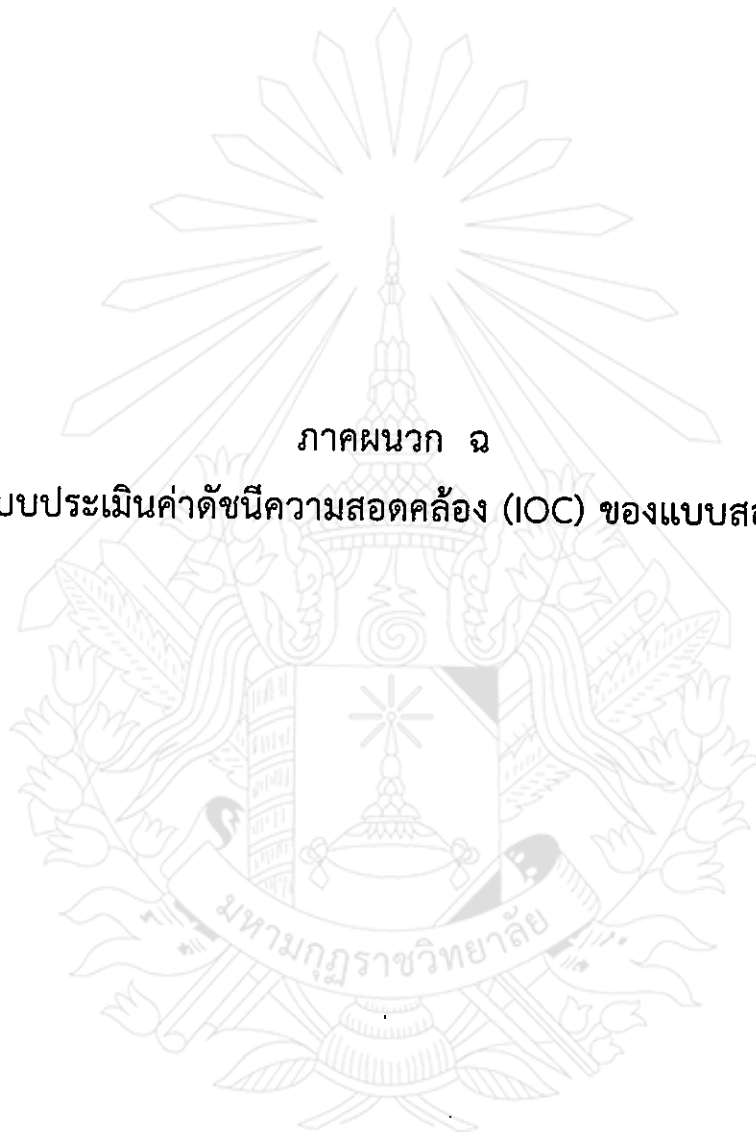
ตารางแสดง ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

## แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
๑.	๐.๙๔	๑๖.	๐.๙๕
๒.	๐.๙๓	๑๗.	๐.๙๓
๓.	๐.๙๐	๑๘.	๐.๙๐
๔.	๐.๙๒	๑๙.	๐.๙๒
๕.	๐.๙๔	๒๐.	๐.๙๔
๖.	๐.๙๓	๒๑.	๐.๘๘
๗.	๐.๘๕	๒๒.	๐.๙๓
๘.	๐.๙๓	๒๓.	๐.๙๐
๙.	๐.๙๐	๒๔.	๐.๙๒
๑๐.	๐.๙๒	๒๕.	๐.๙๔
๑๑.	๐.๘๘	๒๖.	๐.๙๕
๑๒.	๐.๙๓	๒๗.	๐.๙๓
๑๓.	๐.๙๑	๒๘.	๐.๘๙
๑๔.	๐.๙๓	๒๙.	๐.๙๒
๑๕.	๐.๙๒	๓๐.	๐.๙๔

ในการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๙๑

ภาคผนวก ฉ  
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม



### การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามมุมมองของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขต  
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอความกรุณาผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item  
Objective Congruence Index = IOC) และช่วยพิจารณาให้ครบทุกข้อด้วย ขอขอบพระคุณ  
เป็นอย่างสูง

ข้อ	ประเด็นคำถาม	การพิจารณา			ค่า IOC $\frac{\sum R}{N}$
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	
๑.	๑. ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน เทศบาลได้จัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างชุมชนกับเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๒.	เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อ เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายพัฒนาของเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๓.	ประชาชนได้กำหนดปัญหา และความต้องการของตนเองให้ เทศบาลทราบ	+๑	+๑	+๑	๑
๔.	ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมในการศึกษาปัญหาและความ ต้องการของชุมชน	+๑	+๑	+๑	๑
๕.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา	+๑	+๑	+๑	๑
๖.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาภายในชุมชนร่วมกับ เทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๗.	การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนจากท่าน ได้รับการยอมรับจากชุมชนและเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๘.	เมื่อประชาชนได้เสนอปัญหาเร่งด่วน เทศบาลได้แก้ไขได้อย่าง ทันที่	+๑	+๑	+๑	๑
	๒. ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล				
๑.	ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาในชุมชนของตนเองทุกครั้ง	+๑	+๑	+๑	๑



ข้อ	ประเด็นคำถาม	การพิจารณา			ค่า IOC $\frac{\sum R}{N}$
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	
๒.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๓.	ประชาชนมีโอกาสได้ร่วมแสดงข้อคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๔.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการกลั่นกรองปัญหาและความต้องการ	+๑	+๑	+๑	๑
๕.	ประชาชนมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ	+๑	+๑	+๑	๑
๖.	ประชาชนเข้าร่วมฟังการประชุมระหว่างเทศบาลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมวางแผนท้องถิ่นบ่อยครั้ง	+๑	+๑	+๑	๑
๗.	ประชาชนได้นำปัญหาเสนอต่อเทศบาล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๘.	ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่ประชาชนได้เสนอรับการบรรจุในแผนพัฒนาเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
	๓) ด้านการร่วมกิจกรรมของเทศบาล				
๑.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมของเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๒.	ประชาชนได้เสนอตนเองเพื่อร่วมกิจกรรมของเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๓.	ประชาชนได้ร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่เทศบาลจัดทำขึ้น	+๑	+๑	+๑	๑
๔.	ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลทุกครั้ง	+๑	+๑	+๑	๑
๕.	ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือในการทำงานกับเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๖.	ประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๗.	เทศบาลได้ส่งเสริมให้กับประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เทศบาลจัดขึ้น เช่น กีฬาตำบลงานวันเด็ก	+๑	+๑	+๑	๑

ข้อ	ประเด็นคำถาม	การพิจารณา			ค่า IOC $\frac{\sum R}{N}$
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	
	๔) ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล				
๑.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๒.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงานจัดซื้อ-จัดจ้างของเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๓.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลของความก้าวหน้าตามโครงการที่เทศบาลได้ดำเนินการ	+๑	+๑	+๑	๑
๔.	ประชาชนได้ติดตามและตรวจสอบการทำงานของสมาชิกสภาเทศบาล และผู้บริหารเทศบาล	+๑	+๑	+๑	๑
๕.	ประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการทำงานโครงการกิจกรรมที่เทศบาลได้ดำเนินการไปแล้ว	+๑	+๑	+๑	๑
๖.	ประชาชนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ในการดำเนินงานทางพัสดุ	+๑	+๑	+๑	๑
๗.	ประชาชนได้ติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลและเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี	+๑	+๑	+๑	๑

## ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางรัตน์สมัย ปั่นงาม
วัน/เดือน/ปีเกิด	๓๐ มกราคม ๒๕๑๐
ประวัติการศึกษา	
ระดับปริญญาตรี	สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
อาชีพ	รับราชการ
ตำแหน่ง	หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

